

372.14046

พ 467 4

๙.3

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม

ปริญาพนธ์

ของ

พวงแก้ว เนตรโสภารักษ์

28 ส.ค. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2533

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h 52484

171642

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

(อาจารย์พรพนิต วาณิชยการ)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์พรพนิต วาณิชยการ)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.บังอร เสตนนท)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ...๕๑...เดือน...กุมภาพันธ์... พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์พรพนิต วาณิชการ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสตนท์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ครูใหญ่ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านลานแหลม ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ช่วยเหลือให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้โอกาสทางการศึกษา ห่วงใย ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจตลอดมา

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์

ภูพานันท์ 2533

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือน	32
	งานวิจัยในต่างประเทศ	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	33
	งานวิจัยในต่างประเทศ	33
	งานวิจัยในประเทศ	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	35
	งานวิจัยในต่างประเทศ	35
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	37

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	39
	การดำเนินการทดลอง	44
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	49
	ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	49
	ผลการศึกษาค้นคว้า	49
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	63
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล	65
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	65
	อภิปรายผล	66
	ข้อเสนอแนะ	70
	บรรณานุกรม	72
	ภาคผนวก	80
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	204

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง	51
2	เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง	52
3	เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง การฝึกกิจกรรมกลุ่ม	53
4	เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลองก่อนและหลังหลัง การได้รับข้อเสนอแนะ	54
5	<p>ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น</p> <p>พูดได้ใจความ เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือ สงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล กรณีที่ความคิดเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ตามองผู้พูดไม่กระทบกับผู้ที่อยู่ ใกล้เคียง พยักหน้ารับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัด จังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งของกลุ่มทดลองใน ระหว่างการทดลองทั้ง 3 ระยะเวลา .....</p>	59
6	<p>ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น</p> <p>พูดได้ใจความ เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือ สงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล กรณีที่ความคิดเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ตามองผู้พูดไม่กระทบกับผู้ที่อยู่ ใกล้เคียง พยักหน้ารับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัด จังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งของกลุ่มควบคุมใน ระหว่างการทดลองทั้ง 3 ระยะเวลา .....</p>	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง	45
2 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	56
3 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลอง ..	190
4 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลอง ..	191
5 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลอง ..	192
6 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ..	193
7 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลอง ..	194
8 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลอง ..	195
9 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลอง ..	196
10 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุม ..	197
11 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุม ..	198
12 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุม ..	199
13 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ..	200
14 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม ..	201
15 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม ..	202
16 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม ..	203

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการจัดการศึกษาของไทยโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ความสำคัญของการฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่มเป็นเรื่องที่ได้ออมรับกันทั่วไป ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (2521 : ๗) ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 30 ประการ โดยในข้อที่ 7 มุ่งให้รู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการให้การเป็นผู้รับ ผู้ตามที่ดี นอกจากนี้แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (2521 : 12) ก็ได้กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังกล่าว โดยการทำทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันเรียน ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น

จากการที่การเรียนการสอนเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ดี จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม และเน้นเป็นพิเศษในทักษะที่นักเรียนขาด สำหรับในเรื่องนี้ น้อมฤดี จงพฤษะ และคนอื่น ๆ (2517 : 47) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นลักษณะของกิจกรรมอย่างหนึ่งในการทำงานเป็นหมู่ที่สำคัญ และจากการวิจัยของ ทิศนา แฉมณี และคนอื่น ๆ (2528 : 19 - 26) ที่ได้ทดลองใช้กิจกรรมการฝึกการทำงานเป็นกลุ่มกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 90 ห้องเรียน จาก 53 โรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ พบว่า จากการวิจัยข้อมูลพื้นฐาน นักเรียนยังขาดทักษะการทำงานกลุ่มอยู่หลายประการ เช่น การวางแผนงาน การอภิปรายกลุ่ม ส่วนผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรม ปรากฏว่านักเรียนยังทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มได้ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ จิตระดับ (2527 : 9) ที่กล่าวว่า "...นักเรียนขาดการฝึกทักษะในเรื่องการคิดเป็นหลายประการ ไม่ค่อยมีการคิดเป็น

ของตนเอง ขาดการวิเคราะห์ ตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง..."

นอกจากนี้ จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดย อ่าง ชูทรัพย์ (2525 : 37 - 39) พบว่า สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยทั่วไปเปลี่ยนไปจาก สภาพที่ครูยืนอยู่หน้าชั้นเรียน มีนักเรียนนั่งฟังกันเป็นแถวกลายเป็นสภาพที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติและการอภิปรายมากขึ้น จากข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การอภิปรายกลุ่มเป็น กิจกรรมที่มีความจำเป็นในการทำงานกลุ่ม กิจกรรมหนึ่งที่ได้นำมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งยัง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (2521 : ๗) ในข้อที่ 3.4 ที่มุ่งให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม และในข้อที่ 3.5 มุ่งให้มีอิสระ ในการคิด แต่พร้อมที่จะยอมรับความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ดังที่ สันจง อินทรพิพิธ (2529 : 11) กล่าวถึงกิจกรรมการอภิปรายว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักเฝ้าหา ความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล ฝึกการทำงานกลุ่มร่วมกับ ผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยเสริมสร้างความเจริญของงานด้านสติปัญญาและ พัฒนาการส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ สอนมา (2526 : 63) ที่กล่าวถึง การจัดกิจกรรม อภิปรายระหว่างนักเรียนด้วยกันว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนพยายามใช้ความคิดของตน เองสามารถตัดสินใจและเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จัก "วิธีการ" ในการเรียนรู้ ตลอดจนเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่าง นักเรียนด้วยกัน

กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม นอกจากจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แล้ว ยังสนองพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กในระดับนี้เป็นอย่างมาก ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2527 : 57) กล่าวว่า เด็กในวัย 9 - 11 ปี (ป.4 - ป.6) สามารถ ใช้เหตุผล เข้าใจความหมายของคำพูดได้ถูกต้อง สามารถให้คำจำกัดความที่เป็นนามธรรม สนใจ การเล่นทายปัญหา มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ได้นานขึ้น มีความคิดความสามารถที่จะคิดโครงการและ สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยการนำของผู้ใหญ่ การตัดสินใจ อาศัยประสบการณ์

และการคิดอย่างไตร่ตรอง ชอบแสวงหาความจริง ต้องการงานเพื่อค้นหาความสามารถและ
 ประสบการณ์ใหม่ ๆ เริ่มสนใจปัญหาสังคมและโลกภายนอก ชอบอภิปราย แสดงความคิดเห็น มี
 ความคิดริเริ่ม ดังนั้นการที่จะให้นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มได้ดีนั้น คมเพชร จิตรศุภกุล (2521 :
 68) ได้กล่าวว่า ในการอภิปรายกลุ่ม สมาชิกทั้งหลายจำเป็นต้องมีความเข้าใจในเรื่องของการ
 อภิปรายเป็นอย่างดี ไม่เช่นนั้นการดำเนินการอภิปรายจะล้มเหลวอย่างแน่นอน จึงควรจะได้รับ
 การช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเรียนรู้วิธีการที่จะร่วมมือในการอภิปราย ซึ่งถือว่าการร่วมมือเป็น
 ความรับผิดชอบเบื้องต้นของการอภิปรายกลุ่ม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การพูดและการฟัง ส่วน
 ทักษะ การพูดและการฟังเป็นอย่างดี เพราะการอภิปรายเป็นกระบวนการที่เน้นเรื่อง
 การพูด การฟัง เพื่อใช้หาข้อสรุปที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากที่กล่าวมาพบว่า ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มถือเป็นความรับผิดชอบของสมาชิก
 ทุกคนในกลุ่ม แต่นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ดี เนื่องจากยังขาดความเข้าใจและการ
 เรียนรู้วิธีที่จะร่วมมือในการอภิปราย เพื่อช่วยให้อภิปรายกลุ่มประสบความสำเร็จอันจะก่อให้เกิด
 เกิดกลุ่มที่มีคุณภาพ ดังที่ วิษวี ทรัพย์มี (2523 : 105) กล่าวว่า กลุ่มที่มีคุณภาพจะต้องได้รับความ
 ร่วมมือจากสมาชิก นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเองต่อไป โดยจะทำให้รู้จักการ
 ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถคิดและแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งยังทำให้เป็นผู้มีจิตใจ
 กว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าสังคม
 และนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อไป สำหรับกิจกรรมที่จะจัดให้เด็กเกิดการเรียนรู้วิธี
 การร่วมมือ และฝึกปฏิบัติการร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มนั้นสามารถทำได้หลายวิธี และกิจกรรมกลุ่ม
 ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ดังที่
 ปิยนุช คนฉลาด (2529 : 28) กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 9 - 11 ปี มีความต้องการร่วม
 กิจกรรมที่เป็นกลุ่ม โดยจะมีความรู้สึกพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ
 ศรีเรือนแก้วกวาง (2530 : 123 - 126) ที่กล่าวว่า ช่วงวัยเด็กตอนปลาย อายุประมาณ 9
 ถึง 13 ขวบ เป็นระยะที่เด็กจะเรียนรู้บทบาทใหม่ คือ การเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อน และการ
 ร่วมกลุ่ม ทำให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคมพื้นฐาน เช่น การได้รับฐานะและ

ตำแหน่งความรู้สึกอยากให้มีผู้สนใจร่วมกิจกรรมกับตน หรือได้มีโอกาสร่วมและรับรู้ในกิจกรรมของผู้อื่น

นอกจากกิจกรรมกลุ่มสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียนดังกล่าวแล้ว ประพนธ์ เลขชัย (2521 : 100) ก็ได้กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่มว่า จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน ให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคมและฝึกให้ผู้เรียน ยอมรับมติของกลุ่ม ส่วน สุนน ธรรมวิวัฒน์ (2519 : 112) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทักษะทางสังคม และให้แนวทางในการฝึกทักษะทางสังคมไว้หลายประการ ซึ่งประการหนึ่งก็คือ การให้นักเรียนฝึก แสดงความคิดเห็น วิจารณ์ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็น ที่ดีที่สุด ในการสอนให้เกิดสิ่งเหล่านี้ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ โดยจัดให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของผู้เรียนให้มากที่สุด ซึ่งก็คือ การจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ ทางสังคมด้วยกิจกรรมกลุ่มนั่นเอง

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ใน การพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยเพิ่มพูนความ สามารถในการเรียน การเข้าสังคม อีกทั้งยังช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้สามารถ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการฝึก กิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อ เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับ ข้อเสนอเทศ
3. เพื่อ เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรม กลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอเทศ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูอาจารย์ ครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในอันที่จะนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 30 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
3. ตัวแปร
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้
    - 3.1.1 การฝึกกิจกรรมกลุ่ม
    - 3.1.2 การให้ข้อเสนอแนะ
  - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
4. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง
  - 4.1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการฝึกโดยการนำใช้กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 14 ครั้ง ๗ ละ 50 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์
  - 4.2 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

1. ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนทุกคนที่พร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มจะต้องพิจารณา โดยการพูดแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อพิจารณาหาข้อตกลงหรือข้อสรุปที่ได้มาจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกในกลุ่ม

1.1 การพูดแสดงความคิดเห็น ได้แก่

- 1.1.1 - พูดได้ตรงประเด็น
- พูดได้ใจความ
- เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
- พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
- เสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้อง

กับคนอื่น

1.2 การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่

- การให้ความสนใจผู้พูด โดยตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง
- การให้ความสนับสนุนผู้พูด โดยพยักหน้ารับกับผู้พูด
- การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะผู้พูด

1.3 การหาข้อตกลงหรือข้อสรุป

- ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ

2. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่จัดให้บุคคลกลุ่มหนึ่งได้มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยกิจกรรมที่จัด ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ในการฝึกพูดแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และหาข้อตกลงหรือข้อสรุป

3. การให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยใช้กับกลุ่มควบคุม โดยการแจกเอกสารข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งมีการสนทนาซักถามในเรื่องเกี่ยวกับการพูดแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการหาข้อตกลงหรือข้อสรุป

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

ความหมายของการอภิปรายกลุ่ม

ปรีชา ศรีสมยศ (2528 : 29) ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มว่า เป็นการสนทนาของกลุ่มบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้กันและกัน ส่วน นันทา ชูภักดี (2528 : 184) กล่าวว่า การอภิปราย หมายถึง การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาในทำนองเดียวกันมารวมพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นกัน หรือปรึกษาหารือ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529 : 144) กล่าวถึง ความหมายของการอภิปรายไว้ว่า คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมีเจตนาที่จะพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือปรึกษาหารือกัน ออกความคิดเห็น เพื่อแก้ปัญหามีอยู่ หรือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ฮาร์เน็ค และคนอื่น ๆ (Harnack and others. 1977 : 12) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ กระบวนการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข่าวสารของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ การแก้ปัญหา การมีความรู้เพิ่มขึ้น และการตัดสินใจ

ส่วน เลียนวาร์ด และคนอื่น ๆ (Leonard and others. 1972 : 196) กล่าวว่า "การอภิปราย" หมายถึง การพูดอย่างมีระเบียบ ไม่ใช่การสนทนาที่ปราศจากจุดมุ่งหมายจะต้องอาศัยความชำนาญ ดังนั้น การอภิปรายจึงเป็นการพัฒนาความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดสัมพันธภาพอันดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ แซทเลอร์ และมิลเลอร์ (Sattler and Miller. 1954 : 6) กล่าวว่า การอภิปราย หมายถึง การคิดทบทวนโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น เพื่อแก้ปัญหารื้อหรือให้เข้าใจปัญหาดีขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การที่นักเรียนกลุ่มหนึ่งมารวมกัน เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มสนใจ เพื่อพิจารณาข้อตกลง หรือเพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

จุดมุ่งหมายของการอภิปรายกลุ่ม

วัชร ฐาคำ (2523 : 8) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอภิปรายกลุ่มไว้ว่า เป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เข้าร่วมกลุ่ม และช่วยให้สามารถพูดได้ในสิ่งที่ตนคิด เรียนรู้ที่จะพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2524 : 77) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มมีความมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ต้องการให้พูดคุยหรือสนทนากัน โดยพิจารณาเรื่องราวที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจร่วมกัน จึงนับได้ว่า ให้ออกสแก่ผู้เรียนอย่างมากในการแสดงความคิดเห็น และให้ประสบการณ์แก่บุคคลอื่น โดยมีสมาชิกเข้าร่วมการอภิปรายประมาณ 6 - 20 คน

ทิศนา แชนนท์ และคนอื่น ๆ (2528 : 60) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีโอกาสได้ให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นแก่กลุ่ม ทำให้กลุ่มมีโอกาสคิดร่วมกัน และพิจารณาความเห็นของกันและกัน กระบวนการนี้นับว่าช่วยให้กลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ช่วยให้กลุ่มได้ผลงานที่ดี และสมาชิกผู้เข้าร่วมงานกันเกิดความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้ วาสนา ผดุงทรง (2529 : 14) กล่าวถึง การอภิปรายกลุ่มว่า มีประโยชน์อย่างมากต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัย เพราะทำให้รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการฝึกหัดให้มีความใจกว้างขวาง รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ฝึกความอดทนพอที่จะฟังผู้อื่นได้แย้งความคิดของตนได้ โดยไม่ถือเอาการโต้แย้งนั้นมาเป็นข้อหาตมทาง

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมาชิกในกลุ่มให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถคิดหาเหตุผลและแสดงความคิดเห็น โดยขะเดียวกันก็รู้จักการยอมรับฟังผู้อื่น ทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจในการทำงานและกลุ่มก็ได้ผลงานที่ดี

รูปแบบของการอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ (2523 : 120) กล่าวว่า การอภิปรายในชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่ผู้เรียนทั้งชั้นทำหน้าที่เป็นสมาชิกของการอภิปรายกับการอภิปรายกลุ่มย่อย คือ การจัดผู้เรียนทั้งชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 - 8 คน

นันทา บุญภักดี (2528 : 186 - 193) กล่าวว่า แบบการอภิปรายที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. แบบกันเอง เป็นการอภิปรายแบบเดียวที่ทุกคนมีโอกาสได้ร่วมทำหน้าที่ต่าง ๆ ในขณะที่มีการอภิปราย คือ เป็นทั้งผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้อภิปรายและผู้ฟังในโอกาสเดียวกัน

2. การอภิปรายแบบวิชาการ มีผู้ร่วมอภิปรายประมาณ 3 - 5 คน และผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน การอภิปรายแบบนี้เป็นการร่วมอภิปรายของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และแนวคิดอย่างละเอียดแก่ผู้ฟัง

3. การอภิปรายแบบบรรยาย มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

- ผู้บรรยายเป็นคนที่มีชื่อเสียงในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และเมื่อบรรยายจบแล้วจะมีผู้ร่วมอภิปรายเป็นผู้คอยซักถามปัญหา

- เมื่อผู้ร่วมอภิปรายซักถามผู้บรรยายจบแล้ว บรรดาผู้ที่อยู่ในที่นั้นมีสิทธิซักถามได้เช่นเดียวกัน

- เมื่อผู้บรรยายพูดเรื่องของตนจบ ผู้ฟังซักถามได้ทันที

4. การอภิปรายแบบโตะกลม หรือการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดในชั้นเรียน ซึ่งเน้นการอภิปรายและปฏิบัติการโต้ตอบของสมาชิกทั้งกลุ่ม ลักษณะเด่นของการอภิปรายแบบนี้อยู่ที่ทุกคนเป็นผู้อภิปราย จึงไม่มีผู้ฟังเลย บรรยาการการนั่งอภิปรายเป็นวงกลมทำให้ดูเสมอภาคเป็นกันเองและมีความรู้สึกสนิทกันมาก

ผู้ดำเนินการอภิปรายแบบโตะกลม จะเป็นผู้บอกหัวข้อใจของเรื่องแล้วให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นับเป็นการสื่อสารถ่ายทอดความคิดระหว่างบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันที่สุด

สำหรับการจัดที่นั่งของการอภิปรายแบบโตะกลมหรือการอภิปรายกลุ่ม จะจัดเป็นรูปใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกเป็นสำคัญ แต่ที่ปฏิบัติกันอยู่จะจัดเป็นวงกลม โดยมีผู้นำกลุ่มนั่งอยู่ในลักษณะเหมือนสมาชิกอื่น ๆ ทุกคน

จากรูปแบบของการอภิปรายดังกล่าว สรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มในชั้นเรียนประกอบ ด้วยสมาชิกประมาณ 6 - 8 คน ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยผลัดกันแสดงความคิดเห็น มีผู้ ดำเนินการอภิปราย 1 คน เป็นผู้บอกถึงหัวใจของเรื่อง ในการอภิปรายแบบนี้สมาชิกจะนั่งเป็นรูป วงกลม

ขั้นตอนของการอภิปรายกลุ่ม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 73) กล่าวถึง ขั้นตอนของการอภิปรายไว้ 3 ขั้น ดังนี้

1. ตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้อปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนา ง่ายๆ ตั้งคำถาม ทุกคนควรมีส่วนร่วม และการตั้งใจฟังก็นับว่าเป็นการร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุป นับว่าเป็นความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย แต่ถ้าไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นข้อยุติ

สินจง อินทรมหรรษ์ (2529 : 11 - 12) กล่าวถึง ลำดับขั้นของการอภิปรายไว้ ดังต่อไปนี้

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเลือกพิจารณาหัวข้อเรื่องที่มีอยู่ในบทเรียน และนักเรียนมี ประสบการณ์อยู่บ้าง รวมทั้งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของนักเรียนด้วย
2. ช่วยกันตั้งหัวเรื่องการอภิปรายให้หน้าสนใจ โดยตั้งเป็นปัญหาหรือคำถามชวนคิด เพื่อ เร้าความสนใจของผู้อภิปรายและผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการแสดงความคิดเห็น
3. จัดกลุ่มอภิปราย ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยกำหนดให้ หรือนักเรียนเลือก กลุ่มกันเอง กลุ่มหนึ่ง ๆ ไม่ควรเกิน 10 คน เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อย่างทั่วถึงกัน

4. การเสนอผลการอภิปราย หลังจากจบการอภิปรายให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลการอภิปราย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นฟังและซักถามร่วมอภิปราย รวมทั้งให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปด้วย

สวินิต ฆมาภัย และ ดิเรกนัท อนุวัชศิริวงศ์ (2530 : 117 - 121) กล่าวว่า กิจกรรมการอภิปราย ถ้าจะให้ดำเนินไปด้วยดี เกิดประโยชน์ที่แท้จริงแก่ทุกฝ่าย จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การอภิปราย เป็นการใช้ความคิดร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยมีลำดับขั้นในการคิดดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกคนที่อภิปรายร่วมกันพยายามทำความเข้าใจในตัวปัญหาให้ตรงกันก่อน

ขั้นที่ 2 ช่วยกันพิจารณาปัญหานั้น แยกแยะให้เห็นว่า มีประเด็นพิพาทกันอยู่อย่างไรบ้าง สาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดประเด็นปัญหานั้น มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

ขั้นที่ 3 ช่วยกันเสนอแนะทางแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ พร้อมทั้งพิจารณาข้อดี ข้อเสียของทางแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้

ขั้นที่ 4 เลือกทางแก้ปัญหานั้นที่เห็นว่าดีที่สุด ซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่งทางก็ได้

ขั้นที่ 5 แนะนำปฏิบัติว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหานั้นจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ ได้อย่างไร

2. การอภิปรายจำเป็นต้องมีผู้นำอภิปรายเพื่อคอยกำกับให้การแสดงความคิดเห็นตรงตามประเด็น

3. ในการอภิปราย ผู้อภิปรายอาจจะเปลี่ยนความคิดเห็นของตนได้ ขึ้นอยู่กับเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้ฟังจากผู้ร่วมอภิปราย

4. การอภิปราย ควรมีการเตรียมก่อน เพื่อให้มีข้อมูลมากพอสำหรับพิจารณาร่วมกัน

5. การอภิปรายต้องใช้สมรรถภาพในการพูดและการฟังเป็นพิเศษ

ในด้านสมรรถภาพการพูด ผู้อภิปรายจำเป็นต้องพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างสุภาพ รวบรวมและตรงประเด็น ส่วนด้านสมรรถภาพการฟังนั้น ผู้อภิปรายต้องฟังคำพูดของผู้ร่วมอภิปรายคนอื่น ๆ จับสาระสำคัญออกมาให้ได้ รู้จักสังเกตทั้งด้วยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง

ของผู้ที่ประกอบด้วย เพื่อจะได้ตีความได้ตรงตามกับผู้มุ่งหมายจริง ๆ

จากเอกสารดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการอภิปรายกลุ่ม มีดังต่อไปนี้

1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันตกลงเกี่ยวกับหัวข้ออภิปราย
2. หลังจากตกลงเกี่ยวกับหัวข้ออภิปราย สมาชิกทุกคนต้องเตรียมข้อมูลที่จะนำ

เสนอในกลุ่มไว้ล่วงหน้า

3. ทุกคนผลัดกันแสดงความคิดเห็นและผลัดกันเป็นผู้ฟัง
4. จากความคิดของสมาชิก นำมาหาข้อยุติหรือข้อสรุป

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ความหมายของความร่วมมือ

วิจิตร อวาทกุล (2525 : 240) กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง ความพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคล เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของงานด้วยความเต็มใจ ความร่วมมือจึงเป็นเรื่องของจิตใจของบุคคลที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น ส่วน พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2527 : 55) กล่าวถึง การร่วมมือว่า คือ พฤติกรรมกลุ่มที่มีลักษณะไปทางเดียวกันของสมาชิกกลุ่ม และบุคคลจะได้รับความสำเร็จตามจุดหมายได้ดี ก็เมื่อกลุ่มได้รับความสำเร็จด้วย การร่วมมือจึงเป็นพฤติกรรมกลุ่มที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม เพราะการร่วมมือนั้นจะนำมาซึ่งความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม นอกจากนี้ โชบาน (บุญทัน ดอกไธสง. 2529 : 113 ; อ้างอิงมาจาก Hoban. 1961) กล่าวว่าความร่วมมือกัน คือ การช่วยกันทำกิจกรรมร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง

ไอเลงค์ (มาโนชญ์ เขียวชาญ. 2518 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Eysenck. 1972 : 220) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ดังนี้

1. ระเบียบวิธีการกระทำกิจกรรมกลุ่มของบุคคลที่กระทำร่วมกันกับผู้อื่น เช่น การทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงานกลุ่มในการบำบัดรักษาทางจิต ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้อาศัยการจัดระบบการรวมกลุ่ม

2. ความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น

ลินด์เกรน (Lindgren. 1969 : 278) กล่าวว่า การร่วมมือ หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ส่วน เคอร์ลิงเกอร์ (Kerlinger. 1964 : 509) ได้ให้นิยามพฤติกรรมความร่วมมือไว้ดังนี้ "การยอมรับวิธีการ ข้อเสนอแนะและความคิดของผู้อื่นในการทำงานสมานสามัคคีกับผู้อื่นเพื่อไปสู่เป้าหมาย"

จากความหมายของความร่วมมือดังกล่าว สรุปได้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่กลุ่มกำหนด ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็น รวมทั้งการยอมรับวิธีการหรือข้อเสนอแนะ และความคิดของผู้อื่น เพื่อช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

บทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม

คมเพชร จัตราศุภกุล (2521 : 68 - 69) กล่าวว่า ในการอภิปรายกลุ่มสมาชิกทั้งหลาย จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของการอภิปรายที่ดี เพราะไม่เช่นนั้นการดำเนินการอภิปรายย่อมจะล้มเหลวอย่างแน่นอน ดังนั้นควรจะมีการช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเรียนรู้วิธีการที่จะร่วมมือในการอภิปราย องค์ประกอบที่สำคัญของการอภิปรายกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่มจะต้องให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น
2. การร่วมมือ เป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของการอภิปรายกลุ่ม
3. การร่วมมือไม่ได้หมายความว่า สามารถพูดได้เท่านั้น แต่สามารถจะฟังคนอื่นได้
4. สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเข้าร่วมอภิปราย สมาชิกจะต้องรู้ว่า เขาจะพูดอะไร มีความคุ้นเคยในสิ่งที่จะนำมาอภิปราย ตลอดจนเข้าใจขอบข่ายที่จะพูดต่อกลุ่ม
5. สมาชิกแต่ละคนจะต้องพยายามไม่พูดออกนอกเรื่องซึ่งกำลังอภิปราย และในขณะที่เดียวกันก็ควรจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้อภิปรายในสิ่งที่เขาต้องการจะพูดให้กลุ่มฟังด้วย ไม่ควรผูกขาดการพูดแต่ผู้เดียว
6. ในการอภิปรายกลุ่ม สิ่งสำคัญซึ่งจะขาดไม่ได้ คือ ลักษณะท่าทางที่ดีที่ปฏิบัติต่อกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกจะต้องรักษาอารมณ์ให้มั่นคง ไม่ควรทำให้กระทบกระเทือนบุคคลอื่น แต่ควรให้ความ

นับถึงบุคคลและสิ่งที่เขาพูดออกมา

7. สมาชิกควรจะมีระดับระวางในการที่จะใช้สถานการณ์กลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองมากกว่าที่จะช่วยให้กลุ่มมีความก้าวหน้าต่อไปในการอภิปราย

ทศนา แซมมณี และคนอื่น ๆ (2528 : 16 - 17) กล่าวว่า การอภิปรายสมาชิกจำเป็นต้องใช้ทักษะการพูดและการฟังเป็นอย่างมาก และตลอดเวลา เพราะการอภิปรายเป็นกระบวนการเน้นเรื่องการพูด การฟังเพื่อใช้หาข้อสรุปที่ถูกต้องเหมาะสม

ทักษะการพูดที่ดีของสมาชิกกลุ่ม คือ ต้องสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน มีลำดับขั้นตอนที่ให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย การพูดต้องคำนึงถึงวัย พื้นฐาน ประสบการณ์ของผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามจนมีความเข้าใจตรงกัน

ทักษะการฟังที่ดีของสมาชิกกลุ่ม คือ ต้องมีสมาธิในการฟัง มีความตั้งใจ สนใจและสามารถจับใจความทุกประเด็นทุกตอนได้โดยไม่วิเคราะห์ ประเมินผลจนกว่าจะรับฟังข้อความจนจบ และมีการซักถามเพื่อให้เข้าใจตรงกันกับผู้พูด

นอกจากนี้ พฤติกรรมของสมาชิกในการอภิปรายมีดังต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
2. ซักจงให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นหรือช่วยเหลือกลุ่ม
3. ให้ความสนใจต่อการอภิปราย แสดงความกระตือรือร้น ไม่ทำกิจกรรมอื่นที่ทำให้บรรยากาศในการอภิปรายเสีย เช่น พูดคุยกัน เองงานอื่นขึ้นมาทำ นั่งหลับ ฯลฯ อีกทั้งติดตามการอภิปรายอย่างกระฉับกระเฉงกระตือรือร้น ไม่ทำที่เบื้อหน้า
4. รับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตั้งใจฟังสมาชิกคนอื่น ๆ และนำความคิดเห็นของเขามาพิจารณา และพูดกันว่า กลุ่มควรรับหรือไม่รับความคิดเห็นเพราะอะไร
5. สนับสนุนผู้อื่นโดยการทำสมาชิกให้การสนับสนุนสมาชิกกลุ่ม คนอื่น ๆ ทางคำพูดหรือท่าทาง เช่น พูดหรือแสดงท่าทียอมรับความคิดเห็น พูดสนับสนุน ให้คำชมเชย เป็นต้น
6. คัดค้านอย่างมีเหตุผล เป็นการที่สมาชิกกลุ่มพูดคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นโดยให้เหตุผลประกอบ
7. นำนำกลุ่มออกนอกประเด็น โดยการที่สมาชิกกลุ่มไม่กระทำการใด ๆ อันทำให้กลุ่ม

หันเหความสนใจออกไปจากงานที่กำลังทำอยู่ หรือพูดนอกนอกเรื่อง หรือพูดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ แก่กลุ่ม

8. ช่วยสรุปผลการอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป. : 119) ก็ได้กล่าวถึง การอภิปรายไว้ทำนองเดียวกันว่า ผู้เรียนได้ฝึกความสามารถในการพูดและการฟัง ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการพูดที่ชัดเจน แต่อันตรายอย่างหนึ่งของการย่ำวิธีการพูดของนักเรียนมากเกินไป คือ ทำให้ผู้เรียนไม่ฟังคนอื่น เพราะแม้แต่คิดว่า ควรจะพูดอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ จัตวารุณ ตันนะวัฒน์ (2519 : 70) ที่กล่าวว่า ในการพูดสื่อความหมายครั้งหนึ่ง ๆ นั้นย่อมจะมีผู้พูดเป็นผู้ให้ และผู้ฟังเป็นผู้รับ ผู้ฟังเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการฟัง ฉะนั้นหน้าที่ของผู้ฟังก็คือ ตั้งใจฟังให้เข้าใจ และควรจะฝึกให้มีนิสัยการฟังที่ดีไว้ตลอดเวลา เพราะการพูดได้ดีหรือไม่ดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้ฟังด้วย ถ้าผู้ฟังแสดงความสนใจ ยิ้ม หรือแสดงอาการปรีชาว่าได้ติดตามเรื่องราวตลอดเวลา ผู้พูดก็จะมีกำลังใจและพูดได้ดี นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2522 : 4) ก็ได้กล่าวถึงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่เน้นการฝึกให้เป็นผู้ฟังที่ดี มีมารยาทในการฟัง ดังลักษณะต่อไปนี้

1. ตั้งใจฟัง ตามองผู้พูด
2. ไม่ทำความรำคาญให้กับผู้ฟังคนอื่น
3. ไม่คุยหรือเล่นในขณะฟัง
4. ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น โห่ ฮา ฯลฯ
5. ถ้าจะซักถามปัญหา ข้อข้องใจ ควรจะขออนุญาตหรือถามเมื่อผู้พูดเปิดโอกาสให้ถาม

หรือเห็นว่าผู้พูดหยุดพูดแล้ว

ส่วนมารยาทในการพูด มีดังต่อไปนี้

1. ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ไม่กระโชกโชกซาก หรือบู่ตะคอก
2. ใช้ถ้อยคำไพเราะ และสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ
3. พูดความจริง
4. พูดยกย่องผู้อื่นด้วยใจจริง
5. รोजังหวะในการพูด เช่น ไม่พูดสอดเมื่อผู้อื่นกำลังพูด

6. ใช้คำขอโทษ ขอบภัยเมื่อพูดผิด และกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับคำยกย่อง ชมเชย
7. ไม่พูดล้อเลียน ทับถม กล่าวร้ายทำให้ผู้อื่นอับอาย
8. ไม่โกหกหาว่าร้ายผู้อื่น
9. ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น หาว เรอ ฯลฯ
10. ไม่แสดงความประหม่า หรือโกรธเคืองผู้ฟัง

สำหรับกลุ่มที่มีคุณภาพดี จะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิก ซึ่ง วัชร ฤตะคำ (2523 : 105 - 106) ได้เขียนถึงหลักปฏิบัติไว้ดังนี้

1. สมาชิกแต่ละคนต้องเข้าใจว่า คุณภาพของกลุ่มหรือบรรยากาศ หรืออารมณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้น คนเป็นผู้สร้างขึ้น โดยสร้างจากความพยายามที่จะแก้ความบังเอิญของสมาชิกแต่ละคน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่เป็นความต้องการของกลุ่ม
2. สมาชิกแต่ละคนต้องเข้าใจว่าทั้งตนเองและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มต่างก็เป็นเสมือนแหล่งวิทยาการที่ควรแก่การอ้างอิง ต่างก็แสดงความคิดเห็นต่อทอดจากความคิดเห็นที่เพื่อนสมาชิกกล่าวไว้ก่อน โดยต้องเกิดจากใจจริงของสมาชิก มิใช่ถูกบังคับโดยอำนาจใด ๆ จะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันจริง ๆ ต่างต้องยอมรับเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน
3. กุณเจตตอสาคัญที่จะนำไปสู่ผลสรุปของปัญหา หรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มอยู่ที่การแสดงความคิดเห็นต่อกันและกัน มิใช่อยู่ที่การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เลี่ยงอย่างเดียว
4. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่า คนที่ไม่พร้อมจะขยายแนวความคิดของตนเองด้วยการแสดงความคิดเห็นต่อกันและกัน ย่อมมีแนวโน้มที่จะครอบงำความคิดของกลุ่มให้อยู่ในแนวจำกัด อันเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงกลุ่ม ทั้งนี้เพราะว่าเราก็ตามที่ไม่เปิดทางให้ตนได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ ย่อมจะปิดโอกาสไม่ยอมให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นด้วย
5. สมาชิกแต่ละคนจำเป็นต้องพูด เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของตนเองและของสมาชิกอื่นในกลุ่ม การได้มีโอกาสระบายความในใจของตนออกมา และได้รับการเข้าใจตลอด จนหาทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย งานก็จะดำเนินไปได้ตามปรารถนา
6. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่า การแสดงความรู้สึกที่รุนแรงในการอภิปรายนั้นจะดำเนินอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่กลุ่มพยายามระดมพลังที่จะช่วยกันแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น

ขึ้นกับกลุ่มให้สำเร็จเสร็จสิ้นไป และหลังจากนั้น ต่างฝ่ายต่างย่อมจะเห็นปัญหาชัดเจนขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแยกความรู้สึกส่วนตัวออกจากปัญหาที่กำลังโต้เถียง

7. สมาชิกแต่ละคนควรเข้าใจว่า กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีพื้นฐานความสามารถและประสบการณ์คล้ายคลึงกันก็ตาม แต่สมาชิกกลุ่มจะต้องมีอิสรภาพที่จะแสดงความคิดเห็น แสดงค่านิยม และทัศนคติต่าง ๆ ตามที่ตนเข้าใจ และยอมรับกันเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน กรณีการ พวงเกษม (2527 : 79 - 80) กล่าวว่า ในการอภิปรายจะให้ได้ผล ต้องยึดหลักดังต่อไปนี้

1. ควรใช้เวลาในการเตรียมตัวให้เพียงพอ
2. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย
3. ควรเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การอภิปรายดำเนินต่อเนื่องกันไป
4. พยายามหลีกเลี่ยงข้อเสนอนะอันจะทำให้การอภิปรายหันเหออกไปจากจุดประสงค์ของเรื่อง
5. ให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นอย่างมีระเบียบ เช่น ถ้าจะเสนอความคิดเห็นต้องยกมือก่อน เมื่อถึงโอกาสพูด พูดอย่างสุภาพ
6. หลีกเลี่ยงการใช้คำมโหฬารโต้เถียง หรือทะเลาะกัน ให้อภิปรายด้วยเหตุผล
7. เป็นหัวข้อสำคัญ ๆ ของการอภิปรายไว้บนกระดานดำ เพื่อช่วยให้การอภิปรายดำเนินไปตามลำดับ
8. ในการอภิปรายต้องรักษาเวลา ไม่ควรใช้เวลาให้มากนัก ครูควรเป็นผู้รักษาเวลาของการอภิปราย
9. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นมาก ๆ ครูไม่ควรวิจารณ์ความคิดเห็นของนักเรียน
10. ครูควรสรุปหัวข้อจากการอภิปราย แล้วช่วยจดให้นักเรียนบนกระดานดำ
11. ผู้อภิปรายไม่พูดซ้ำซากในสิ่งที่พูดไปแล้ว
12. ผู้ร่วมอภิปรายต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายด้วยกัน
13. ไม่ล้อเล่นและแสดงความประหม่า หรืออายในขณะที่อภิปราย
14. ผู้อภิปรายต้องใจกว้างพร้อมที่จะรับคำวิจารณ์อย่างภาคภูมิใจ

นอกจากนี้ วารี ถิระจิตร (2530 : 77 - 78) กล่าวว่า การอภิปรายที่จะเกิดผลดี ต้องให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกฝนการอภิปรายเสมอ ๆ ซึ่งเกณฑ์ที่จะช่วยพัฒนาการอภิปรายของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. การทำความคุ้นเคย เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม สิ่งแรกที่กระทำ คือ พยายามทำความรู้จักกันเพื่อเป็นพื้นฐานในการอภิปรายต่อไป
2. การรวบรวมข้อมูลเพื่อการกระทำ ทักษะเบื้องต้นในการอภิปราย คือ การรักษาระเบียบแบบแผนของกลุ่ม
3. ยอมรับคุณค่าของการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม การอภิปรายที่ดีต้องอาศัยทักษะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสมาชิกทุกคนในกลุ่ม โดยกลุ่มจะได้คำตอบมาจากคามมีส่วนร่วมในการตอบคำถามของสมาชิกทุกคน แล้วนำคำตอบนั้นมาพิจารณาสรุปเป็นผลงานของกลุ่ม
4. ความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วม การอภิปรายที่ดีต้องอาศัยความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มในการมีส่วนร่วม สมาชิกจะต้องมีทักษะในการพิจารณาว่า เมื่อไร อย่างไร และอะไรที่เขาจะให้แก่งroupได้บ้าง
5. การตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น ก่อนที่จะเสริมความคิดของตนลงไปหรือเสนอความคิดใหม่
6. ความระมัดระวังในการฟัง เพื่อยอมรับความแตกต่างและสิ่งที่ตรงกันที่คิดจุดอ่อนประการหนึ่งของการอภิปราย คือ สมาชิกมักจะขาดทักษะในการฟัง ในขณะที่ฟังผู้อื่นพูด สมาชิกมักจะพะวงอยู่กับความคิดของตนจนไม่สนใจความหมายที่แท้จริงซึ่งคนอื่นพูด
7. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากกว่าการโต้แย้ง สมาชิกในกลุ่มจะต้องเรียนรู้วิธีการในการตอบสนองและการส่งเสริมให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มอยากมีส่วนร่วมไม่ใช่กีดกันการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น
8. การเรียนรู้บทบาทใหม่ในการอภิปราย สมาชิกจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาทในแต่ละครั้งแตกต่างกันออกไป ดังนั้นเขาจะต้องเรียนรู้เพื่อเข้าใจความสำคัญของบทบาท และแสดงบทบาทเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

9. การลงมติ สมาชิกจะต้องเข้าใจถึงการประนีประนอม หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกบางคนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ผกา บุญเรือง (2525 : 204 - 205) กล่าวว่า ในการอภิปรายกลุ่มสมาชิกควรจะได้เรียนรู้วิธีการที่จะร่วมมือในการอภิปรายเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งสิ่งสำคัญมีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม ต้องให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
2. การร่วมมือเป็นการรับผิดชอบเบื้องต้นของการอภิปรายกลุ่ม
3. การร่วมมือไม่ได้หมายความว่า สามารถพูดได้เท่านั้น แต่สามารถจะฟังคนอื่นได้
4. สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเข้าร่วมอภิปรายทุกครั้ง จะต้องรู้ว่าเขาจะพูดอะไร มีความคุ้นเคยในสิ่งที่จะนำมาอภิปราย ตลอดจนเข้าใจขอบข่ายที่จะพูดต่อกลุ่ม
5. สมาชิกต้องไม่พูดนอกเรื่องที่กำลังอภิปราย และในขณะที่เดียวกันควรจะให้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้อภิปรายในสิ่งที่เขาต้องการจะพูดให้กลุ่มฟังด้วย ไม่ควรผูกขาดการพูดแต่ผู้เดียว
6. ในการอภิปรายกลุ่ม สิ่งที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้ คือ ลักษณะท่าทางที่ดีที่ปฏิบัติต่อกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกจะต้องรักษาอารมณ์ให้มั่นคง ควรจะให้ความนับถือบุคคลและสิ่งที่เขาพูดมา
7. สมาชิกควรจะมีตระวังในการที่จะใช้สถานการณ์กลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองมากกว่าช่วยให้กลุ่มมีความก้าวหน้าต่อไปในการอภิปราย

แซทเลอร์ และมิลเลอร์ (Sattler and Miller. 1968 : 314 - 316) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการอภิปรายว่า หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้หลายวิธี แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงทัศนคติของการติดต่อสื่อสาร การส่ง และการรับข้อมูลข่าวสาร

1. ทัศนคติในการติดต่อสื่อสาร ทัศนคติของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญในการอภิปราย ดังนั้นสมาชิกต้องเป็นบุคคลที่เต็มใจ อยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้นที่จะร่วมมือในการอภิปราย ซึ่งในเรื่องนี้ กัลลี ได้เสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติที่พึงปรารถนาในการอภิปรายไว้ว่า สมาชิกควรจะฟังเสียงในสิ่งที่พูด ไม่เอาความคิดส่วนตัวเข้ามาปะปน รู้จักเหตุผล มีความยุติธรรม เปิดใจกว้าง ตั้งใจฟัง และตั้งใจที่จะแก้ไขการวางตัวของตน นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลืออย่างกระตือรือร้น สุภาพอ่อนโยน จริงใจและมีตระวังในการให้ความเคารพต่อความเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่าง

จากตน ก็เป็นที่สนใจที่ฟังบรรยาย เช่นกัน

2. การส่งข้อมูลข่าวสาร สาม เวกแรกที่ ได้ทั้งก เวชัช และการ ใช้ที่ ทาง

- การใช้ที่ทาง สมาชิกในกลุ่มสามารถเข้า ร่วมในการปรึกษาหารือโดยใช้ที่ ทาง
ได้เกือบเท่าการใช้คำพูด ซึ่งบางครั้งอาจจะประทับใจและเป็นที่ยอมรับมากกว่า สำหรับรูปแบบที่
ดีของการติดต่อสื่อสารโดยการใช้ที่ทางนั้น ประกอบด้วย การฟังอย่างระมัดระวังและตั้งใจ ซึ่ง
แสดงออกมาโดยการผงกศีรษะเมื่อเห็นด้วย การยิ้มหรือทำหน้าไม่ว้าวใจ และการแสดงท่าทาง
อื่น ๆ เช่น กวักมือ เป็นต้น

- การรับภาษา เป็นการติดต่อสื่อสารซึ่งดำเนินไปในการอภิปรายกลุ่มโดยใช้คำพูด
ในการส่งข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น เป็นต้น

3. การรับข้อมูลข่าวสาร ในทางปฏิบัติของการอภิปรายกลุ่ม ทักษะในการรับข้อมูล
ข่าวสาร เป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่ง ราล์ นิโคลส์ (Ralph Nichols) ได้เสนอแนะการฝึกปฏิบัติ
ทักษะที่จะช่วยในการฟัง ดังต่อไปนี้

- การค้นหาขอบเขตของสิ่งที่สนใจ
- วิจารณ์เนื้อหาไม่ใช่ท่าทางของบุคคล
- อดทนต่อความรู้สึกที่ต้องการประเมินผล จนกว่าจะได้เนื้อหาที่สมบูรณ์
- รับฟังความคิดของผู้อื่น
- เป็นบุคคลที่มีความยืดหยุ่น
- ใช้ความคิดตามไปด้วยขณะฟัง
- อดทนต่อสิ่งที่ทำให้รำคาญหรือบ๊วยแว
- ฝึกการบริหารจิต
- เป็นคนมีใจกว้าง
- เป็นผู้มีความคิดอ่านอย่างรวดเร็ว

สุวัฒน์ ภูธเมธา (2523 : 185) กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม

ไว้ดังนี้

1. รับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ยอมรับในสิทธิของผู้อื่นในการพูด

3. ยอมรับว่า การพูดหรือการอภิปรายใด ๆ ก็ตาม เป็นการอภิปรายเพื่อหาข้อเท็จจริง มิใช่เพื่อเอาความคิดเห็นของใครบางคนไปบังคับคนอื่น

สัวล์มัน วัฒนวงศ์ (2524 : 78) กล่าวว่า สมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยมีความกระตือรือร้นในการอภิปราย ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสนใจในเรื่องที่อภิปราย เติบโตในการอภิปราย และรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็น

แซทเลอร์ และมิลเลอร์ (Sattler and Miller. 1954 : 33 - 34) กล่าวถึงข้อควรปฏิบัติ 4 ประการ สำหรับสมาชิกกลุ่มอภิปรายไว้ดังนี้

1. ช่วยหาคำนิยามปัญหา ถ้าปัญหานั้นต้องการคำนิยามที่ชัดเจน
2. ใช้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับปัญหา
3. ตั้งใจฟังความคิดของผู้อื่น และเต็มใจสนับสนุนความคิดซึ่งตนเชื่อว่าดี
4. เก็บวิธีแก้ปัญหาก่อนที่ตนชอบไว้จนกว่าจะเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างดีแล้ว

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การอภิปรายกลุ่มจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้น สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย ซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจโดยจะแสดงออกมาด้วยความกระตือรือร้น และพร้อมเพรียงกันในด้าน การพูดแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการพิจารณาหาข้อสรุป ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสมาชิกในการแสดงให้เห็นความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม เนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้อย่างมากและตลอดเวลาในการอภิปราย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอภิปราย

กล่าวโดยสรุป ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มหนึ่ง ที่พร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มสนใจ โดยการพูดแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อพิจารณาหาข้อตกลงหรือข้อสรุปที่ได้มาจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกในกลุ่ม

1. การพูดแสดงความคิดเห็น ได้แก่
  - พูดได้ตรงประเด็น
  - พูดได้ใจความ

เล่นเกม หรือคิดไทยใช้เหตุผลประกอบ

พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

- ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย ยอมรับเหตุผล
  - เสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นของทมิไม่สอดคล้องกับทมิอื่น
2. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่
- การให้ความสนใจผู้พูด โดยตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ในใกล้เคียง
  - การให้ความสนใจสนับสนุนผู้พูด โดยพยักหน้ารับกับผู้พูด
  - การรับฟังความคิดเห็นของผู้พูด โดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะผู้พูด
3. การหาข้อตกลงหรือข้อสรุป
- ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้งหรืออภิปรายต่อ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

คำว่า "กลุ่ม" ได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป เช่น

บอนเนอร์ (Cartwright and Zander. 1968 : 46 - 47 ; citing Bonner. n.d.) กล่าวถึง กลุ่มว่าหมายถึง บุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดซึ่งกันและกัน ส่วน ทมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 263) กล่าวถึง กลุ่มว่าหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีลักษณะสำคัญต่าง ๆ ร่วมกัน หรือมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. มีการรับรู้ร่วมกันในสังคม
2. มีแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. มีเป้าหมายอย่างเดียวกันหรือมีเป้าหมายร่วมกัน
4. มีค่านิยมและพฤติกรรมของกลุ่มที่จะควบคุม และกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม

ให้เป็นระเบียบ

5. มีการเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
6. มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
7. มีการสื่อสารกันทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง

สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน สมาชิกมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ และมีความสัมพันธ์กันทั้งด้านความคิด คำพูด และกิริยาท่าทางหรือการกระทำ

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

จากการที่กลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอันมาก ดังที่ ทองเรียน ธรรมวิฑูร (2521 : 4 - 5) กล่าวว่า ในปัจจุบันได้มีการนำเอากลุ่มไปเป็นเครื่องมือในการทำงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มฝึกอบรม การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นต้น สำหรับในเรื่องของการแนะแนวและการบริการนั้น แทรกซ์เลอร์ และ นอร์ท (Traxler and North) เสนอให้มีการใช้คำว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) ขึ้น

ทิสนา แชนนตี และคนอื่น ๆ (2527 : 11) ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่า เป็นวิทยาการแขนงหนึ่งซึ่งพยายามศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คมเพชร จิตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านตัวบุคคลทุกคน

ประพนธ์ เดชชัย (2531 : 100 - 101) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

บาร์เทน (Barden. 1955 : 24) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง องค์กรประกอบต่าง ๆ ซึ่งกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกแต่ละคนและของกลุ่มโดยส่วนรวม องค์กรประกอบเหล่านี้ประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในกลุ่มและข้อมูลทัศนคติที่ร่วมกัน

โฮล์เซน (Ohlsen. 1970 : 6 - 7) ได้สรุปความหมายของคำว่า กิจกรรมกลุ่มไว้ 2 แบบ คือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้หนึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเป็นผู้นำการอภิปรายเพื่อที่สมาชิกได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำกลุ่มชนิดนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ หรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านี้มาอภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตน เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในช่วงเวลาเรียน เป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ครูจะเป็นผู้นำดำเนินการวางแผนให้สมาชิก
2. กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้มีโอกาสได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นการฝึกประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้พัฒนาขึ้น

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

แทรกซ์เลอร์ และ นอร์ท (Traxler and North. 1987 : 320) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่พึงได้รับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อเป็นรากฐานในการนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล
4. เพื่อการปรับตัว การนำบัตรรักษา ความเจริญของงานของบุคคลและของกลุ่ม

บัทตัน (Button. 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งหมายถึง เราต้องอยู่ในสังคม เพราะเราไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพังได้ เราต้องดูปฏิกริยาจากคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันด้วย เหตุนี้เราจึงต้องมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามขึ้น กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนา โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การสวมบทบาท ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยบุคคลแต่ละคนเพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

ประนอม เดชชัย (2521 : 101 - 102) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้จักจุดบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี รู้จักข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น จะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และคิดช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดที่จะอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอนจะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและการแก้ปัญหาร่วมกัน จะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและการร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรมอีกหลาย ๆ อย่าง ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาตัวบุคคลและสังคมต่อไป

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลเข้าใจตนเอง และผู้อื่น อันทำให้แต่ละบุคคลแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ขนาดของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้นได้มีผู้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็กเพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุด ควรมีจำนวนสมาชิก 9 - 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอว์ (Shaw. 1971 : 4) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก และมีความเห็นว่า จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

จำเนียร ช่วงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะมีผลการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่ ส่วน วัชรวิ ฤๅคำ (2523 : 87) กล่าวว่า กลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ กลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนตั้งแต่ 6 - 8 คน อาจอนุโลมให้ได้ถึง 10 คน ถ้าจำเป็นเพราะว่าหากมีสมาชิกจำนวนมากเกินกำหนด กลุ่มจะแยกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ขึ้นมาเป็น 2 กลุ่มทันที

ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

เยาวพา เตชะคุปต์ (2517 : 156 - 183) กล่าวถึง กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการสอนจะต้องมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แนวการจัดมีดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้งทางกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

2.3 กำหนดขั้นกิจกรรม ดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นการเตรียมล่วงหน้าโดยครูเตรียมด้านสถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีทำงาน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาในการทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนลงมือทำงาน

2.3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

ก. เกม

ข. บทบาทสมมติ

ค. สถานการณ์จำลอง

ง. การศึกษาเฉพาะกรณี

จ. ละคร

ฉ. กลุ่มย่อย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้

3.1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม (Learning Process Analysis) โดยการอภิปรายถึงวิธีการทำงานความรู้ลักษณะที่ทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์

3.1.1 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง สามารถประเมินผล การเรียนรู้ และ นำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม

3.1.2 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจผู้อื่น โดยผู้เรียนสามารถพัฒนามนุษย์สัมพันธ์และความ เป็นผู้นำเด็กในกลุ่ม

3.1.3 ช่วยให้ผู้เรียนเห็นปัญหา และวิธีการทำงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

3.2 การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้
รับรู้ร่วมกัน เพื่อเป็นการขยายประสบการณ์การเรียนรู้ให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความหมาย
ต่อตัวผู้เรียนมาก

4. การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง (Application in Real
Life) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปแนวความคิดเหล่านั้นเป็นหมวดหมู่ และเป็นกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม
สำหรับแต่ละบุคคล และนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต

5. การประเมินผล จะช่วยให้ทราบว่า การสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อย
เพียงใด และช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและวิธีการ
เรียนรู้

วิชา วโรคมะวิษย์ (2530 : 252 - 253) กล่าวถึง ลำดับขั้นของการเรียนการสอน
โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation) เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ (Discovery) เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วย
ตนเองแล้ว เขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันจะไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้
ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ (Evaluation) ขั้นที่สำคัญที่สุด คือ การให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึง
สิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ
รวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมกันเป็นจุดเดียว
4. ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียน
ได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

เจลิม วราวิทซ์ และ สมคิด แก้วสนธิ (ประนอม เดชชัย. 2531 : 103 ;

อ้างอิงมาจาก เจลิม วราวิทซ์ และ สมคิด แก้วสนธิ. 2520) ได้กล่าวถึง การดำเนินงาน
ของกลุ่มว่า ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มในลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกของกลุ่มมารวมกัน ถ้ายัง

ไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจมีการแนะนำตัว เป็นต้น

2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกภายในกลุ่มรู้จักกันแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดถึงเป้าหมายของกลุ่ม และภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกัน

3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานเริ่มจริงจังมากขึ้น สมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจมีบทบาท 2 ประการ คือ ปลอ่ยกให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพัง หรือเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้ายเมื่อสมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วย ทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทในการทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมา เพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำผลไปใช้ หรือนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

โรเจอร์ส (Roger. 1970 : 120 - 122) กล่าวถึงผลการศึกษาของ คิม ที่พบว่าวิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองมีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งหมายถึง การเข้าใจตนเอง (Self - Actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติที่ติดต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง

ยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึก
พึ่งพาอาศัยกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และ
เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นใน
หลาย ๆ ด้าน ดังที่ วิลเลอร์ สันดวเฮอร์ (2522 : 20) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน
กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น เป็นต้น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้
ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและกวดรายงาน
3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับ
ผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

นอกจากสมาชิกของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงดังกล่าวแล้ว พนม สัมอารีย์
(ม.ป.ป. : 56 - 57) กล่าวถึง ผลพลอยได้อื่น ๆ อันเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น ในกรณีทีคนเก่งแต่
ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ก็จะสามารถพูดในที่กลุ่ม เป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น ช่วยปรับปรุงเจตคติและ
นิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน
3. กลุ่มร่วมเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มจะต้องมีการ
ปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนด้วย
4. กลุ่มช่วยทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรักและกลุ่ม
ยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิก ด้วยการทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง
ปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ

งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์นสัน และคนอื่น ๆ (นักพา ธรรมบุศย์. 2527 : 202 ; อ้างอิงมาจาก Johnson and others. 1973 : 173 - 178) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการร่วมมือและการแข่งขันในห้องเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1. ถ้าเป็นการแก้ปัญหา ควรให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน ไม่ควรให้แข่งขันกัน
2. นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มร่วมมือกันทำงานจะมีลักษณะเป็นมิตรมากกว่า มีความปลอดภัยมากกว่า ตั้งใจทำงานและพร้อมที่จะทำตามคำสั่งสอนของเพื่อน
3. นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน จะมีความตั้งใจ เครียด หรือวิตกกังวลน้อยกว่ากลุ่มแข่งขัน มีลักษณะมุ่งมั่นและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่ากลุ่มแข่งขัน นอกจากนี้ยังมี ความพึงพอใจในการที่ได้อภิปราย

โรเจอร์ - วอร์เรน และแบร์ (Roger - Warren and Bear. 1976 : 335 - 354) ได้ทดลองสอนพฤติกรรมร่วมมือและการยกย่องชมเชยแก่เด็กเล็ก โดยใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกในการฝึก ผลการศึกษาพบว่า การใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกสามารถเพิ่มพฤติกรรม การรายงานถึงความร่วมมือ และการชมเชยผู้อื่นอย่างถูกต้องตรงกับภาระกระทำจริง รวมทั้งสามารถเพิ่มการแสดงพฤติกรรมจริงในการร่วมมือและการชมเชยผู้อื่นมากขึ้นด้วย

บาร์ตัน และ แอสเซียน (Barton and Ascion. 1979 : 417 - 430) ได้ฝึกการร่วมมือทางกายและร่วมมือทางวาจาแก่เด็กเล็กอายุ 3 - 3 1/2 ปี ในการเล่นร่วมกัน โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ฝึกการร่วมมือโดยแสดงพฤติกรรมทางกาย เช่น ส่งของให้เพื่อน กลุ่มที่ 2 ฝึกการร่วมมือ โดยแสดงพฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูดแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน กลุ่มที่ 3 ฝึกให้มีพฤติกรรมทั้งสองอย่างร่วมกัน โดยผู้ทดลองใช้วิธีการหลายอย่างร่วมกัน เช่น ให้คำแนะนำ ให้ดูตัวแบบ บอกให้ทำ และให้การชมเชย ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศ พบว่า การฝึกความร่วมมือในกลุ่มจะช่วยเพิ่มพฤติกรรม

ให้ความร่วมมือของสมาชิกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ทางด้านจิตใจ ยังช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกลดน้อย เพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้สมาชิกมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

งานวิจัยในต่างประเทศ

วินเซนต์ (Vincent. 1976 : 6436 - A) ได้ศึกษาวิธีสร้างค่านิยมประกอบด้วยกลุ่มทดลองที่ใช้การอภิปราย และเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่าชั้นหนึ่ง โดยมีครูเป็นผู้เสนอ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนธรรมดา กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 6 ใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 1/2 ชั่วโมง ผลปรากฏว่า วิธีสร้างค่านิยม ซึ่งประกอบด้วยการอภิปรายและเสนอความรู้ที่สูงขึ้นชั้นหนึ่ง ให้ผลการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ตามขั้นต่าง ๆ ของ ไคลเบอร์เกอร์ ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บิสกิน และ ฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson. 1977 : 407 - 415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากจรรยาบรรณและการอ่านเรื่องราว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สำหรับกลุ่มทดลองให้นักเรียนอภิปรายอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง การตีความและการประเมินเพื่อยุ้ยให้ผู้เรียนสมมติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนอยู่ในบทบาทภายในห้องเรียนสามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เทย์เลอร์ (Taylor. 1984 : Abstract) ศึกษาเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่มีผลต่อการเพิ่มความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง และต่อการสำรวจประเด็นที่จะกระทบกระเทือนความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเก่งระดับประถมศึกษา สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจประเด็นที่

กระทบกระเทือนต่อการเรียนด้วยตนเอง อันเป็นโอกาสที่จะได้ปรับปรุงทัศนคติในเรื่องของการนำตนเอง ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนระดับความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้โปรแกรมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการทำงานระหว่างครูกับนักเรียนเพิ่มขึ้น และมีการพึ่งพาพึ่งพาผู้อื่นน้อยกว่ากลุ่มควบคุม อีกทั้งมีความสำคัญในการที่จะเลือกสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม จึงควรมีการส่งเสริมการสอนวิธีการใช้การอภิปรายสำหรับการเพิ่มความพร้อมเพื่อการเรียนด้วยตนเอง

นอกจากนี้ อีเดลแมน (Edelman. 1986 : Abstract) ได้ทำการทดลองเรื่องผลของรูปแบบของการอภิปรายที่มีต่อทักษะความคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4 และ 5 จำนวน 10 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลอง 1 เดือน ผลปรากฏว่า พฤติกรรมของครูและนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูมีความดีในการพูดลดลง ส่วนนักเรียนมีความดีในการพูดเพิ่มขึ้น และนักเรียนยังมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือในการหาข้อสรุปหรือข้อยุติเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

งานวิจัยในประเทศ

สกล เทียงแท้ (2525 : 64 - 112) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการทดลองยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 256 คน จากโรงเรียน 4 แห่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้น สามารถทำให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอย่างเชื่อมั่นได้สูง

ปรีชา ศรีสมยศ (2528 : 90 - 98) ได้ทำการทดลองสอนจริยศึกษา โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปรายกลุ่มกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนจริยศึกษาด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมใช้บทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีสอนทั้ง 2 วิธีนั้น นักเรียนมีโอกาสเรียนและแสดงกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน

จากผลการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยเกี่ยวกับการอภิปราย พบว่า การอภิปรายเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความเจริญงอกงามด้านสติปัญญา และมีพัฒนาการส่วนบุคคล เช่น การรู้จักฝ่าฝืนหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล และเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

เยาพา เดชะคุปต์ (2517 : 128) ได้ศึกษาทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา โดยได้สร้างบทเรียนไปทดลองสอนแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 พบว่า ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนที่มีอายุและความสามารถที่แตกต่างกันได้จริง และยังพบว่า การเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้รับการฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะในการทำงาน เป็นกลุ่ม ทักษะในการหาความรู้ ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ และเป็นการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ระหว่งผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับฉันทนา ภาคพงษ์ (2517 : ๑) ที่ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนสังคมศึกษา หน่วยวันสำคัญของชาติ" แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติในทางที่ดีขึ้น

วิไลวรรณ สันถะโกมล (2522 : 47) ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มควบคุมสอนด้วยกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้บรรยากาศสนุกสนาน ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และ

ยังมีทัศนคติต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ ตลอดจนฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ รัตนา ประสบโชค (2524 : 43 - 44) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลได้ดี และหลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่พบว่าตัวเองเปลี่ยนแปลงจากเดิม ในด้านกล้าแสดงความคิดเห็น ทักษะการพูดและการฟัง เปิดเผยตนเอง มีความสามารถในการควบคุม อารมณ์ดีขึ้น มองเห็นตนเองดีขึ้น เข้าใจตนเอง และสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ดี

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน เปรียบเทียบการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉรา จตุรพิศพร (2523 : 50) ได้ศึกษาการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการสอนจริยธรรม 3 คุณลักษณะ คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ กับ การสอนด้วยวิธีธรรมคา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2522 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการสอนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วิริยะ บุญะนิวาสน์ (2523 : 49) ก็ได้เปรียบเทียบการสอนจริยธรรม 3 คุณลักษณะ คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนธรรมคา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนทอง จำนวน 30 คู่ โดยใช้เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการพัฒนาทัศนคติทางจริยธรรม

สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศ เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม พบว่า กิจกรรมกลุ่ม เป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการพัฒนาบุคคลอย่างครอบคลุมทั้งด้านทัศนคติ ความรู้ และทักษะ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะ การพูดและการฟัง เป็นต้น ส่วนความร่วมมือในการอภิปรายนั้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานกลุ่ม และการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ทั้งยังมีความสัมพันธ์กับทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการ อภิปรายกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มแล้ว พบว่า ยังไม่มีผู้วิจัยศึกษาการนำกิจกรรมกลุ่มมาพัฒนาความร่วมมือ ในการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานกลุ่มได้ดี และนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาทดลองใช้ ในการพัฒนา ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มให้กับนักเรียน เพื่อวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาข้างต้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกโดยใช้ กิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้น กว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 14 คน ที่ได้มาจากประชากร โดยเริ่มขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจนักเรียนที่มีพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มต่ำ โดยครูประจำชั้นและครูประจำวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นผู้คัดเลือกโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยก่อนการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แบบประเมินพฤติกรรม ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม และพฤติกรรมที่ต้องประเมินจนเข้าใจตรงกัน
2. หลังจากครูประจำชั้นและครูประจำวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้คัดเลือกนักเรียนที่มีความร่วมมือในการอภิปรายต่ำมาแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตนักเรียนเหล่านั้นซ้ำ เพื่อดูความสอดคล้องที่ได้
3. คัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา
4. สัมภาษณ์นักเรียนที่มีพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มต่ำ เพื่อสอบถามความสมัครใจในการที่จะเข้าร่วมการทดลอง
5. สุ่มนักเรียนจากข้อ 3 เป็นจำนวน 14 คน แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้าง เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
3. แบบบันทึกพฤติกรรม

1. โปรแกรมการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาทศความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำไปสร้างโปรแกรมการฝึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามปฏิบัติการ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกิจกรรม จำนวน 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุภากุล ตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 นำโปรแกรมการฝึกกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดละมุด ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น สิ่งแวดล้อมทางสังคม จำนวนนักเรียนในห้อง สภาพการเรียนการสอน เป็นต้น

1.4 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการฝึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย การฝึกทั้งหมด 14 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์และพุธ หลังเลิกเรียนตอนเย็น ตั้งแต่เวลา 15.30 - 16.20 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2532 ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2532

2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

2.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากหนังสือ ตำรา และบทความต่าง ๆ โดยจัดให้มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3

ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุภกุล ตรวจสอบดูว่า สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วจึงนำไปดำเนินการวิจัยต่อไปกับกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันอังคารและพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 15.30 - 16.20 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ รวม 14 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2532 ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2532

3. แบบบันทึกพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

3.2 สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ครูประจำชั้น และครูประจำวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

3.3 สร้างนิยามพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ และ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบ

3.4 สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ และ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบ

3.5 นำแบบบันทึกพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการบันทึกพฤติกรรมของกลุ่ม ตัวอย่าง

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในขณะที่การอภิปรายกลุ่ม โดยจะบันทึกพฤติกรรมเป็นเวลา 40 นาที แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 10 นาที นาทีละ 1 คน และพัก 1 นาทีในแต่ละช่วง การให้คะแนนถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นให้นับเพียง 1 ครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นให้เขียนเลข 0 ลงในช่วงเวลานั้น

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมีขั้นตอน ดังนี้

1. มีผู้สังเกต 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต และผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสังเกตและการทำวิจัยมาแล้วอีก 1 คน
2. ผู้สังเกตทั้ง 2 คน ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้
3. ผู้สังเกตทั้ง 2 คน ศึกษานิยามของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน พร้อมทั้งศึกษาแบบบันทึกการสังเกตให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถใช้บันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง
4. การสังเกตในการวิจัยครั้งนี้ สังเกตแบบช่วงเวลา (Time Sampling) ในชั่วโมง วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมีการเรียนการสอนในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สัปดาห์ละ 5 ครั้ง จะสังเกตสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อบันทึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ก่อนการทดลอง 2 สัปดาห์ ขณะดำเนินการทดลอง 7 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ในการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มประมาณ 40 นาที แบ่งการสังเกตออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 7 นาที และพัก 1 นาทีในแต่ละช่วง
5. วิธีสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยบันทึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มโดยจะเข้าไปอยู่ในห้องเรียนชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรม ได้ยินเสียงชัดเจน ซึ่งผู้สังเกตระวังไม่ให้ผู้รับการทดลองรู้ตัว

ดัชนีความเชื่อมั่นในการสังเกต

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง ขณะทำการทดลองและหลังการทดลอง โดยได้นำการบันทึกการสังเกตความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มก่อนและหลังการทดลองระหว่างผู้สังเกต 2 คน มาหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยหาได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป การสังเกตจึงจะมีความเชื่อถือได้และต้องตรงกันอย่างน้อย 4 ครั้ง ใน 5 ครั้ง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527 : 48 - 50 ; อ้างอิงมาจาก Wright. 1966, Sulzu and Mayer. 1972 และชัยพร วิชชาวุธ. 2523) โดยใช้สูตร

จำนวนช่วงเวลาที่เกิดขึ้นตรงกัน

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่เกิดขึ้นตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่เกิดขึ้นตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่เกิดขึ้นต่างกัน}}$$

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้การวิจัยแบบ Randomized Control

Pretest - Posttest Design (ชูศรี วงศ์ธนะ. 2528 : 11)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
(R)E	T ₁ E	X	T ₂ E
(R)c	T ₁ c	-	T ₂ c

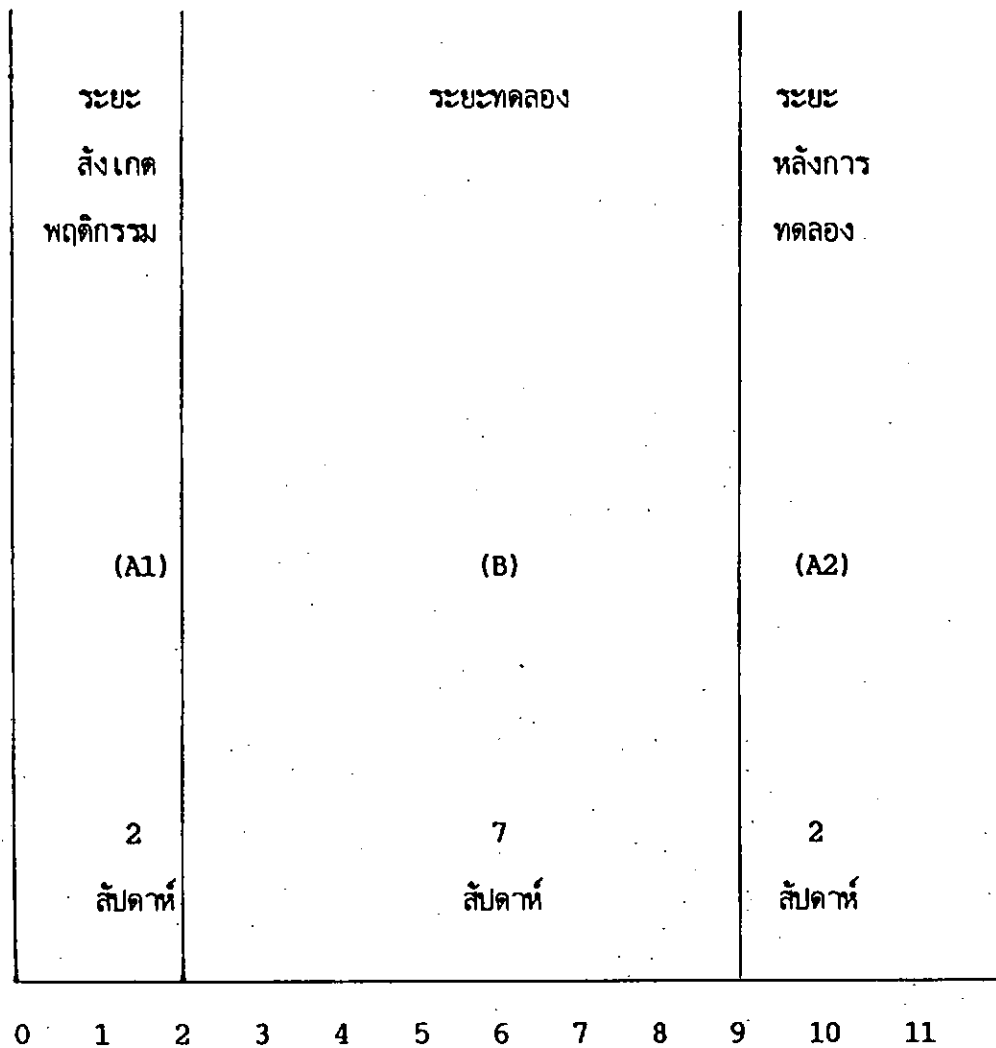
ความหมายของสัญลักษณ์

- (R)E, (R)c แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- T₁E, T₁c แทน การบันทึกการสังเกตความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- T₂E, T₂c แทน การบันทึกการสังเกตความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- X แทน การฝึกร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- แทน การให้ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการทดลอง

1. การวิจัยครั้งนี้แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเป็น 3 ระยะ ดังนี้
  - ระยะที่ 1 (A1) ระยะสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2532 ถึงวันที่ 29 มิถุนายน 2532 โดยใช้คะแนนดิบสำหรับเขียนกราฟ เพื่อดูความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มก่อนการทดลอง และใช้คะแนนเฉลี่ยของทุกคนเป็นการทดสอบก่อนการทดลอง
  - ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ใช้โปรแกรมการฝึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสำหรับกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มควบคุมเป็นเวลา 7 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 - 9) ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2532 ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2532 ใช้คะแนนดิบของแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในขณะทดลอง
  - ระยะที่ 3 (A2) ระยะหลังการทดลอง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 10 - 11) ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2532 ถึงวันที่ 5 กันยายน 2532 ใช้คะแนนดิบสำหรับเขียนกราฟ เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มหลังการทดลอง และใช้คะแนนเฉลี่ยของทุกคนเป็นการทดสอบ

หลังจากได้รับการทดลองแล้ว

ภาพประกอบ 1 แผนภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

ขั้นตอนการทดลอง

1. ผู้วิจัยแบ่งระยะการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ออกเป็น 3 ระยะต่อกลุ่ม โดยจะสังเกตความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในช่วงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเช่นกันทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ถึง ระยะที่ 3

ระยะที่ 1 (A1) เริ่มสัปดาห์ที่ 1 - 2 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม 4 คาบ ๆ ละ 40 นาที เพื่อถือเป็นพฤติกรรมก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) เริ่มสัปดาห์ที่ 3 - 9 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม 14 คาบ ๆ ละ 40 นาที เพื่อถือเป็นพฤติกรรมในระหว่างการทดลอง

ระยะที่ 3 (A2) เริ่มสัปดาห์ที่ 10 - 11 สังเกตและบันทึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม 4 คาบ ๆ ละ 40 นาที เพื่อถือเป็นพฤติกรรมหลังการทดลอง

2. การฝึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมกลุ่มในกลุ่มทดลองและการให้ข้อเสนอเทศน์ในกลุ่มควบคุม จะเริ่มโปรแกรมการฝึกในสัปดาห์ที่ 3 - 9 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

2.1 กลุ่มทดลอง ฝึกในวันจันทร์ และพุธ ระหว่างเวลา 15.30 - 16.20 น.

2.2 กลุ่มควบคุม ให้ข้อเสนอเทศน์ในวันอังคาร และพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 15.30 - 16.20 น.

3. นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2528 : 60 - 62)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือนำในการอภิปรายกลุ่มภายในกลุ่มก่อนและหลังการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะ ใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือนำในการอภิปรายกลุ่มระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะ ใช้การทดสอบแบบ แมน-วิทนีย์ ยูเทสต์ (The Mann-Whitney U - Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 149)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลของการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
R^+	แทน	การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นบวก
R^-	แทน	การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นลบ
R^E	แทน	ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มทดลอง
R^C	แทน	ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มควบคุม
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบ ของ แมน - วิทนี (Mann - Whitney U test)
T	แทน	ผลรวมของค่า R ที่มีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งใช้พิจารณาในการทดสอบ ของ วิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

2. เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง
ภายหลังการทดลอง
3. เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง
การฝึกกิจกรรมกลุ่ม
4. เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง
การให้ข้อเสนอแนะ

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม กับกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง

กลุ่มควบคุม	อันดับ	กลุ่มทดลอง	อันดับ
17	6	18	8
17	6	28	10.5
16	3	41	14
28	10.5	27	9
17	6	39	13
13	1	16	3
31	12	16	3

$$R^C = 44.5$$

$$R^E = 60$$

$$U = 17$$

จากตาราง Critical U Values ใน The Mann - Whitney U Test

ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6

จากตาราง 1 ปรากฏว่า ก่อนการทดลอง ความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง มีความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม กับกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง

กลุ่มควบคุม	อันดับ	กลุ่มทดลอง	อันดับ
51	6	72	10.5
52	7	72	10.5
27	1	91	12
41	2	66	8
48	4.5	98	14
48	4.5	92	13
47	3	69	9

$$R^C = 28$$

$$R^E = 77$$

$$U = 0$$

จากตาราง Critical U Values ใน The Mann - Whitney U Test ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า คะแนนความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม ภายหลังจากทดลองของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ กับนักเรียนที่ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม แยกต่างกัน

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง
การฝึกกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม		ผลต่างของคะแนน ความร่วมมือในการ อภิปรายกลุ่ม	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	18	72	-54	5		-5
2	28	72	-44	2		-2
3	41	91	-50	3		-3
4	27	66	-39	1		-1
5	39	98	-59	6		-6
6	16	92	-76	7		-7
7	16	69	-53	4		-4

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

T = 0**

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0 (N = 7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า คะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง หลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือนักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม แสดงว่าการฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถทำให้นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง การได้รับข้อเสนอแนะ

คนที่	คะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม		ผลต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	17	51	-34	5		-5
2	17	52	-35	6.5		-6.5
3	16	27	-11	1		-1
4	28	41	-13	2		-2
5	17	48	-31	4		-4
6	13	49	-35	6.5		-6.5
7	31	47	-16	3		-3

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

T = 0**

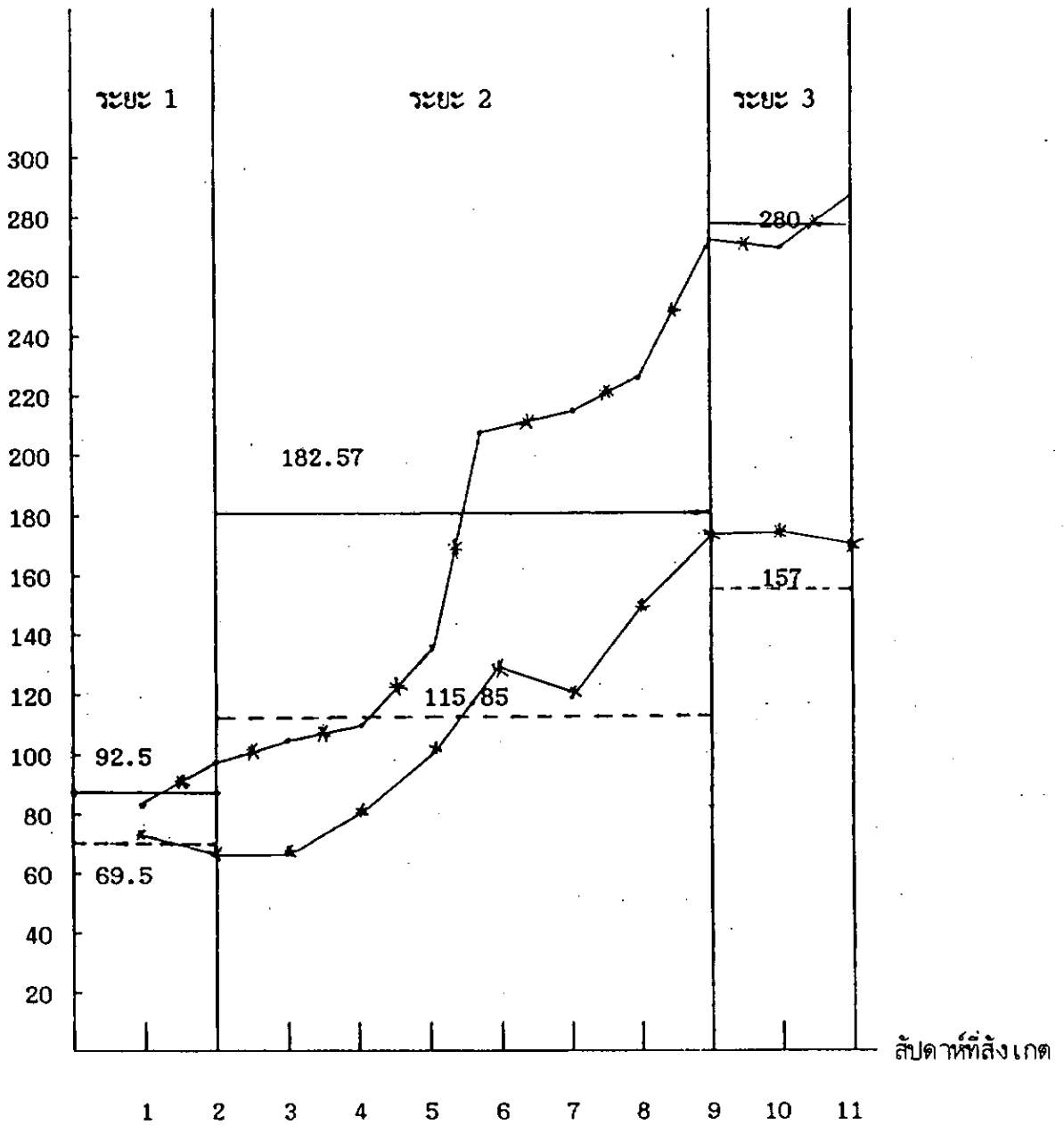
จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0 (N = 7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า คะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม หลังจากได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือนักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะ แสดงว่าการได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสามารถทำให้นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้น

5. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม รายสัปดาห์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ระยะที่ 3 ระยะหลังทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 2

ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ภาพประกอบ 2 ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม
- *— ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง
- *—*— ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม

จากภาพประกอบที่ 2 ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง ในระยะเส้นฐาน (ระยะที่ 1) และในระยะฝึกกิจกรรมกลุ่ม (ระยะที่ 2) เพิ่มขึ้นจาก 92.5 เป็น 182.57 และเมื่อพิจารณาความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในระยะการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก 182.57 เป็น 280 แสดงว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มทำให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น

ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม ในระยะเส้นฐาน (ระยะที่ 1) และในระยะที่ให้ข้อเสนอเทศ (ระยะที่ 2) เพิ่มขึ้นจาก 69.5 เป็น 116.57 และเมื่อพิจารณาความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ในระยะที่ให้ข้อเสนอเทศ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก 116.57 เป็น 157 แสดงว่า การให้ข้อเสนอเทศทำให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทั้ง 3 ระยะปรากฏว่า ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของทั้ง 2 กลุ่มเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมทุกระยะ

6. ศึกษาร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้านพูดได้ตรงประเด็น พูดได้ใจความ เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ หรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ตามองผู้พูดไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พยักหน้ารับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง ผู้วิจัยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

6.1 ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น พูดได้
ใจความ เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ
หรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
ตามองผู้พูดไม่กระชับกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พยายามรับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ
ไม่ขัดจังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งของกลุ่มทดลอง ในระหว่างการทดลอง
ทั้ง 3 ระยะ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น พูดได้ใจความ
เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือ
สงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
ตามองผู้พูดไม่กระชับกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พยักหน้ารับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟัง
จนจบไม่ขัดจังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่ได้แย้งของกลุ่มทดลองในระหว่าง
การทดลองทั้ง 3 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
- พูดได้ตรงประเด็น	35	169	65	269	13.29	4
- พูดได้ใจความ	36	211	67	314	15.52	3
- เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ	12	87	53	152	7.51	6
- พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น	1	46	32	79	3.90	8
- ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย อย่างมีเหตุผล	2	16	15	33	1.63	10
- เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณี ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น	1	24	14	39	1.92	9
- ตามองผู้พูดไม่กระชับกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง	30	248	99	377	18.63	2
- พยักหน้ารับกับผู้พูด	3	131	42	176	8.69	5
- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะ	65	318	97	480	23.72	1
- ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้ง	0	28	76	104	5.19	7
รวม	185	1,278	560	2,023	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 5 ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะร้อยละ 23.72 จัดเป็นอันดับ 1 ตามองผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ร้อยละ 18.63 เป็นอันดับ 2 พูดได้ใจความ ร้อยละ 15.52 เป็นอันดับ 3 พูดได้ตรงประเด็น ร้อยละ 13.29 เป็นอันดับ 4 พักหน้ารับกับผู้พูด ร้อยละ 8.69 เป็นอันดับ 5 เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ ร้อยละ 7.51 เป็นอันดับ 6 ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง ร้อยละ 5.19 เป็นอันดับ 7 พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ร้อยละ 3.90 เป็นอันดับ 8 เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ร้อยละ 1.92 เป็นอันดับ 9 ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล ร้อยละ 1.63 เป็นอันดับ 10 สรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะมากที่สุด ตามองผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พูดได้ใจความ พูดได้ตรงประเด็น พักหน้ารับกับผู้พูด เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เป็นอันดับรองลงมา ส่วนชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผลมีน้อยที่สุด

6.2 ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น พูดได้ใจความ เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ตามองผู้พูดไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พักหน้ารับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งของกลุ่มควบคุม ในระหว่างการทดลองทั้ง 3 ระยะ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ร้อยละของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในด้าน พูดได้ตรงประเด็น พูดได้ใจความ เสนอความคิดโดยผู้ใช้เหตุผลประกอบ พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ตามองผู้พูดไม่กระชับกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พยายามรับกับผู้พูด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งของกลุ่มความคืบหน้าระหว่าง การทดลองทั้ง 3 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
- พูดได้ตรงประเด็น	14	119	41	176	13.80	3
- พูดได้ใจความ	18	95	46	159	12.58	4
- เสนอความคิดโดยผู้ใช้เหตุผลประกอบ	2	22	20	44	3.48	6
- พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น	1	0	2	3	0.23	10
- ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย อย่างมีเหตุผล	0	6	6	12	0.94	8
- เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่ ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น	1	7	0	8	0.63	9
- ตามองผู้พูดไม่กระชับกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง	32	205	66	299	23.97	2
- พยายามรับกับผู้พูด	0	28	0	28	2.21	7
- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ						
- ไม่ขัดจังหวะ	70	301	76	447	35.36	1
- ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้ง	1	28	57	86	6.70	5
รวม	139	811	314	1,264	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 6 ปรากฏว่า กลุ่มควบคุมมีพฤติกรรม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะร้อยละ 35.36 จัดเป็นอันดับ 1 ตามองผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ร้อยละ 23.97 เป็นอันดับ 2 พูดได้ตรงประเด็น ร้อยละ 13.08 เป็นอันดับ 3 พูดได้ใจความ ร้อยละ 12.58 เป็นอันดับ 4 ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง ร้อยละ 6.70 เป็นอันดับ 5 เสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ ร้อยละ 3.48 เป็นอันดับ 6 พักหน้ารับกับผู้พูด ร้อยละ 2.21 เป็นอันดับ 7 ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล ร้อยละ 0.94 เป็นอันดับ 8 เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีความคิดเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ร้อยละ 0.63 เป็นอันดับ 9 พูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น ร้อยละ 0.23 เป็นอันดับ 10

สรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะมากที่สุด ตามองผู้พูดไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง พูดได้ตรงประเด็น พูดได้ใจความ ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง เสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ พักหน้ารับกับผู้พูด ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีความคิดเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เป็นอันดับรองลงมา ส่วนพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้อยที่สุด

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาถึงผลของการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม โดย

1. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
กับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ
2. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ ก่อน
และหลังการให้ข้อเสนอแนะ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
บ้านลานแหลม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 7 คน กลุ่มควบคุม 7 คน

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
3. แบบบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
4. แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ระยะก่อนการทดลอง ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต ผู้สังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 7 คน เป็นเวลา 8 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที จนได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ซึ่งค่าของดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตในครั้งที่ 4 - 8 มีค่าเท่ากับ .85

2. ขั้นตอนการทดลอง ใช้เวลา 11 สัปดาห์ การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลับ (ABA Reversal Design) แบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะเวลา

ระยะที่ 1 (A_1) ระยะเส้นฐานพฤติกรรม สังเกตและบันทึกความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที และใช้เป็นความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มในกลุ่มทดลองและใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะในกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ซึ่งสังเกตและบันทึกพฤติกรรม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ะละ 40 นาที เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ในขณะทดลอง

ระยะที่ 3 (A_2) ระยะหลังการทดลอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ะละ 40 นาที และใช้เป็นความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มหลังการทดลอง

3. หลังสิ้นสุดการทดลอง ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 นำผลการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต 2 คน เพื่อหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตในช่วงการทดลอง

3.2 นำผลการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

3.3 เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ ก่อนการทดลอง โดยใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ หลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ ก่อนและหลังการให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ปรากฏว่า คะแนนความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ พบว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นมากกว่า การให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

3. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม พบว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการให้ข้อเสนอแนะ พบว่า การให้ข้อเสนอแนะทำให้นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พบว่า ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง เพิ่มขึ้นในระยะทดลอง เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเส้นฐานพฤติกรรม และเพิ่มขึ้นอีกในระยะติดตามผล เมื่อเปรียบเทียบกับระยะทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุม พบว่า ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นน้อยกว่ากลุ่มทดลองในระยะเดียวกัน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

1.1 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มได้ กล่าวคือ สามารถพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ทิศนา แชนงณี และคนอื่น ๆ (2522 : 7) ที่กล่าวว่า ประสพการณ์ที่ได้จากการเข้ากลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากการมีส่วนร่วม กระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งการฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้เป็นอย่างดี

และสอดคล้องกับ ทิศนา เทียนเสมอ (2515 : 30 - 31) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะช่วยทำให้การทำงานเป็นกลุ่มราบรื่นได้ผลดี เพราะได้ช่วยเตรียมนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่จะสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม ช่วยฝึกทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ช่วยฝึกทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น และช่วยฝึกทักษะในการพัฒนาตนเอง เพราะเมื่อรู้จักตนเองดี รู้จุดเด่น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง จะช่วยทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้ดี ดังที่เออร์วิน ยาลอม (Holly S. Wilson and Carol - Ren Kneisl. 1979 : 467 อ้างอิงมาจาก Irvin Yalom) กล่าวว่า กลุ่มสามารถพัฒนาบุคคลให้พฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะพฤติกรรม และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ที่ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2525 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม สามารถพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอัจฉรา จตุรพิศพร (2523 : 50) ได้ศึกษาการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการสอนจริยธรรม 3 คุณลักษณะ คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ กับ การสอนด้วยวิธีธรรมดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชาสามัคคี แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2522 พบว่า ทักษะทางจริยธรรมของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กรองแก้ว สานุสนธิ์ (2529 : 44) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน มวกเหล็กวิทยา จังหวัด สระบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความเสียสละสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ จารุลักษณ์ หินพรหมราช (2529 : 54) ที่ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้และผลงานวิจัยที่สอดคล้องกันดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะได้รับประสบการณ์โดยตรง ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุก ๆ ด้าน ทั้ง กาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทำให้เกิดความรู้สึก

ต่าง ๆ เกิดการเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ ผู้เรียนยอมรับตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง และพร้อมที่จะแก้ไขพฤติกรรม ของตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง และให้กลุ่มยอมรับ นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้กิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความเสียสละ ก็พบว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถ พัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม เช่น ความเสียสละ ในด้านการเสียสละ สติปัญญา โดยแสดงออกในการคิดหรือช่วยแก้ปัญหา ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสอดคล้องเกี่ยวข้อง กับความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม

1.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ มีความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม เพิ่มขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็น ว่า การให้ข้อเสนอแนะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มได้ ซึ่งสอดคล้อง กับแนวความคิดของ ซาสเซ (Sasse. 1975 : 136 - 137) ที่กล่าวถึงลักษณะของข้อเสนอแนะ ว่า เป็นการสื่อสารในรูปแบบของการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความคิด ความรู้มากยิ่งขึ้น และ ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ คริสท์เพนเซน (คมเพชร จิตรสกุล. 2521 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Christensen. 1949 : 11 - 14) ได้กล่าวว่า ในทางการ แนะนำ การให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนมีความสำคัญ เพราะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจตนเองและ สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ และกล่าวถึง หน้าที่ของข้อเสนอแนะว่า สามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ช่วยปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ เสียใหม่ แทนที่จะปล่อยให้ไว้อย่างมีปัญญา และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ การให้ข้อเสนอแนะ ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นชอบ และเข้าใจว่า บุคลิกภาพ พฤติกรรมต่าง ๆ สามารถพัฒนาขึ้นได้ และ จากงานวิจัยของ ลาวัวญ์ มหาทุระรัตน์ (2529 : 52) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มใน การพัฒนามนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ มีมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และผลงานวิจัยที่สอดคล้องกันดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การ ให้ข้อเสนอแนะสามารถพัฒนาความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มได้ ทั้งนี้ เพราะว่า นักเรียนในกลุ่มที่ ได้รับข้อเสนอแนะได้รับความรู้มีโอกาสซักถามข้อสงสัย ช่วยกันสรุป และผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติมใน ส่วนที่ขาดหายไป จึงช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ของข้อเสนอแนะได้ชัดเจนขึ้น

2. ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวินิจ เกตุบ่า และคมเพชร จัตรศุกกุล (2522 : 170 - 172) ซึ่งเชื่อว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาได้ดีกว่าการให้ข้อเสนอแนะ เพราะบุคคลจะได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้อบรมแล้ว ยังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ตีใจ เสียใจ สะเทือนใจ ผิดหวัง อาย ฯลฯ ในบรรยากาศที่ปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะมุ่งสอนให้เกิดการพัฒนาโดยให้ความรู้เพียงอย่างเดียว และสอดคล้องกับสตรอง (Strang. 1958 : 13 - 14) ที่กล่าวถึงคุณค่าของการเข้ากลุ่มว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถสนองความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม ทัศนคติ ความสนใจ ความเจริญงอกงาม ในด้านความรู้และทักษะอีกด้วย แต่การให้ข้อเสนอแนะมุ่งสอนให้เกิดการพัฒนาโดยเน้นการสื่อสารในรูปแบบของการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ประสบการณ์ที่ได้จึงมีผลต่อการพัฒนานักเรียน เพียงระดับความคิดความเข้าใจเท่านั้น จะเห็นได้ว่า การที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมกลุ่มนั้น ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้รู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น โดยเฉพาะได้มีโอกาสวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้หลังจากฝึกกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง มีความเข้าใจในสิ่งที่ฝึกอย่างลึกซึ้งและจดจำได้ดี พร้อมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ประสบการณ์จากการฝึกกิจกรรมนั้น เป็นประสบการณ์ที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนและสามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมพื้นฐาน อันจะทำให้บุคคลสามารถสร้างเสริมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มได้ดีกว่าการให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ที่ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมั่นใจในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาด้านความมั่นใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ จารุลักษณ์ หินพรหมราช (2529 : 54) ที่ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วย

กิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีข้อสังเกตบางอย่างในระหว่างการทดลอง คือ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความกระตือรือร้น สนใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเป็นอย่างดี และจากการสอบถาม ทราบว่า นักเรียนส่วนมากเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการฝึกครั้งนี้ ตั้งแต่การได้เข้าปฐมนิเทศ ส่วนคนอื่น ๆ เมื่อได้ร่วมกิจกรรมผ่านไป และนำประสบการณ์ที่ได้ไปลงปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็เริ่มมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญ จึงทำให้โปรแกรมครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก มีนักเรียนบางคนที่ประหม่า อาย ไม่กล้าแสดงออกและกลัว แสดงได้ไม่ดี นอกจากนี้มีบางคนทำได้ไม่เต็มทีในขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธ ผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้น และให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อได้ร่วมกิจกรรมผ่านไปช่วงหนึ่ง นักเรียนเกิดความรู้สึกคุ้นเคย กล้าแสดงออกมากขึ้น จนเป็นตัวของตัวเอง ทำให้กิจกรรมครั้งต่อไปจนเสร็จสิ้นกิจกรรม ดำเนินไปอย่างราบรื่น

ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอ ก็พบว่ามีความกระตือรือร้น สนใจและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี โดยสังเกตจากการที่นักเรียนมีการอภิปราย ชักถาม ให้ความสนใจซึ่งกันและกันขณะพูด ช่วยกันสรุป แต่ระยะหลัง ๆ นักเรียนส่วนใหญ่ต่างคนต่างนั่งอ่าน ไม่ค่อยพูดคุยชักถามกัน และจากการสอบถามนักเรียนในกลุ่มนี้ นักเรียนให้ความเห็นว่า ข้อเสนอที่แจกให้ อ่านสนุก และได้รับความรู้ อยากอ่าน อยากทำตาม แต่เมื่อได้ลองนำไปใช้แล้ว รู้สึกติดขัด ไม่คุ้นเคย ไม่รู้ว่าทำถูกหรือผิด นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การที่นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและควบคุม ให้ความร่วมมือในการทำทดลองเป็นอย่างดี ตั้งแต่จากการสอบถามความสมัครใจจนเสร็จสิ้นกิจกรรม เป็นเพราะผู้วิจัยมีความสนิทสนม คุ้นเคย และให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนมาตลอด และนักเรียนได้ให้ความไว้วางใจ ชอมนำพูดคุย ปรีक्षा หรือชักถามในสิ่งต่าง ๆ เสมอ นอกจากนี้จากการสอบถามนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ก็ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า อยากเข้าร่วมกิจกรรม เพราะคิดว่าน่าสนุก ได้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ น่าสนใจ ไม่เคยได้ฝึกกิจกรรมเช่นนี้มาก่อน ทั้งยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนที่หนักมาตลอดทั้งวันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในด้านการเรียนการสอน ควรให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มโดยสอดแทรกลงไปในทุกกลุ่มวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พอจะยืนยันได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนได้ จึงควรส่งเสริมให้มีการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักเรียนในการพัฒนาตนเอง

1.3 นอกจากการใช้กิจกรรมกลุ่มหรือข้อเสนุดังกล่าวแล้ว ควรทดลองใช้วิธีอื่น ๆ ด้วย เช่น การใช้ตัวแบบที่เป็นวิดีโอเทป ภาพยนต์ เป็นต้น

1.4 ควรมีการติดตามผลระยะยาวหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมไปแล้ว เพื่อติดตามว่าความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มที่เพิ่มขึ้นแล้วนั้น ยังคงอยู่มากน้อยเพียงใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเป็นผู้นำกลุ่ม การปรับตัวทางสังคม ทักษะการคิดเป็น เป็นต้น

2.2 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยแยก เพศ กับไม่แยกเพศว่ามีผลต่างกันหรือไม่ เพราะเพศเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่อาจส่งผลต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มได้

2.3 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาดูว่าจะได้ผลเช่นเดียวกับการทดลองนี้หรือไม่

2.4 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น บทบาทผู้นำในการอภิปรายกลุ่ม ความขัดแย้งในการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

បរិច្ចាគ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. การศึกษาคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2522.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2520.
- _____. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2521.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. เอกสารคำสอนวิชา ประถม 521 : บัณฑิตและกลวิธีสอนภาษาไทย
ในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- กรองแก้ว สานุสนธิ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสถียรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวมกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี. ปรินท์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัตติ. เอกสารประกอบการสอน ศึกษา 361 : ระเบียบวิธีสอนทั่วไป.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ป.
- _____. วิธีสอนทั่วไปและหลักการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- _____. วิธีสอนทั่วไปและหลักการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- คมเพชร จิตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- _____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- _____. บริการสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : แสงรุ่งการพิมพ์, 2521.

- จารุลักษณ์ ทินพรหมราช. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบดินทรเดชา กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพินท์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์. หลักทฤษฎี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- ฉันทนา ภาคงอก. การสอนสังคมศึกษา หน่วยวันสำคัญของชาติชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วย
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ณอมจิตต์ เสมา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ซึ่งเรียนด้วยเทคนิคการสอนแบบสืบสวน แบบจัดกิจกรรมอภิปรายระหว่างครูกับ
นักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- ทศนา แคมมณี, น้อมศรี เศท และวรสุดา บุญใจโรจน์. "การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะ
การทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา," ประชาศึกษา. 31(5) :
11 - 15 ; ธันวาคม 2522.
- _____. การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ทศนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
บูรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- _____. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เล่ม 1. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ทศนา เทียนเสมอ. แบบตัวอย่างการฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์แก่นักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย :
มหาวิทยาลัยอริโซนา, 2515.
- ทองเรียม อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.

- อ่าวรง ชูทรัพย์. "ศึกษาพาทิ : พหุติกรรมกรเรียนกรสอนที่ททำยแนวคิตของหลักรุตรใหม่,"
สรพหุณหลักรุตร. 9 : 37 - 39 ; มิถุนายน 2527.
- นันทน ธรรมบุศย์. ทฤษฎีและปฏิบัติกรทงจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภคควิขจติวิทยา
และกรนณะแนว คณะวิชาครุศคสรุ วิทยาลัยครุธนบุรี, 2527.
- นันทน บุณักคิต. กรพุด. นครปฐม : คณะอักษรศคสรุ มหาวิทยลัยศิลปกร, 2528.
- นิกง ศรีโพธิวจน. สถิตินอนพารามิเตอร์. มหาศคกรคม : ภคควิขพื้นฐานกรศคกร
คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัยศรินครินทรวิโรฒ มหาศคกรคม, 2528.
- น้อมฤคิต จงพหุหะ และคนอื่น ๆ. คุมือกรศคกรวิธิสอนวิทยศคสรุ. กรุงเทพฯ : มิตรสยง ;
2517.
- บุญทัน ดอกไธสง และธเนศ ต่วนชะเอม. กระบวนกรและวิธกรพหุณจติใจเพื่อพหุณสังคมไทย.
พิมพ์คร้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รัชคค 84 แมเนจเมนท์, 2529.
- ประนอม เดชชัย. นวกกรรมกรเรียนกรสอนและแนวปฏิบัติสังคมศคกร. เชียงใหม่ :
คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัยเชียงใหม่, 2531.
- ปริขง ศรีสมยศ. กรเปรียบเทียบกรสอนจริยศคกรโดยกรใช้แสดงบทพหุณสมมติและกรใช้
กรอภิปรยกรกลุ่ม. ปริธณนทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยลัยศรินครินทรวิโรฒ
ประศคณมิตร, 2528. อัดสำเนง.
- ปิยนุช คนจลลคด. เอกศคกรประกอบกรสอนวิชาประณม 311 กรประณมศคกร. ชลบุรี :
คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัยศรินครินทรวิโรฒ บงสเน, 2529.
- ผกง บุญเรือง. กิจกรรมกรกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี : คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัย
ศรินครินทรวิโรฒ บงสเน, 2525.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ. กรปรับพหุติกรรมเบื้องต้น. ขอนแก่น : คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัย
ขอนแก่น, 2527. อัดสำเนง.
- พณม สัมอารีย์. กรกลุ่มสัมพันธ์. มหาศคกรคม : คณะศคกรศคสรุ มหาวิทยลัยศรินครินทรวิโรฒ
มหาศคกรคม, ม.ป.ป.
- พรรณทิพย์ คิริววรรณบุศย์. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศคกรกรพิมพ์, 2527.

- มาโนช เขียวชาญ. ความเกรงใจ ลักษณะความเป็นผู้นำ และการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนที่อาศัยในแหล่งแออัดและที่อาศัยในแหล่งที่ไม่แออัด. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- รัตนา ประสบโชค. การพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ลัดดาวรรณ ณ. रणอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สินจง อินทร์พรรย์. ศาสตร์ของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม), 2529.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, 2528.
- ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- วินิจ เกตุบ่า และคมเพชร จิตรศุภกุล. กระบวนการกลุ่ม : โอเดียนสโตร์, 2522.
- วัชร ทรรศมี. "การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มแก่วัยรุ่น," แนะแนว. 35 : 38 - 43 ; ธันวาคม 2517 - มกราคม 2518.
- วัชร อุระคำ. จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2523.
- วาริ นิระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วาสนา ผดุงทรง. ผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- วิจิตร อวาระกุล. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2525.

- วิริยะ บุญชนะนิวาสน์. การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อุดสาเนา.
- วิไลวรรณ สันถะโกลม. การเปรียบเทียบการสอนวิชาวรรณคดีไทย "เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อุดสาเนา.
- วิภา วโรตมะวิชัย. กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ประกายพริก, 2530.
- สกล เทียงแท้. ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน. ปรินฤพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. หลักการพูด. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529.
- สมพงษ์ จิตระดับ. "สอนอย่างไรให้นักเรียนคิดเป็นได้," ประชาศึกษา. 34(7) : 9 - 11 ; เมษายน 2527.
- สวินต ยมาภัย และดิเรกนันท์ อนุวัชศิริวงศ์. หลักการพูดพื้นฐานสิ่งเบาะแสสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวาทกรรม คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สุนน อมรวิวัฒน์. การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถม. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สุวัฒน์ มุทธเมธา. การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- อัจนรา จตุรพิศพร. การสอนจริยธรรมด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อุดสาเนา.

- Biskin, Donald S. and Kenneth Hoskinson. "An Experimental treat of Children's Literatures on Moral Reasoning." The Elementary School Journal. 77(5) : 407 - 415, 1977.
- Button, Leslie. Developmental Group Work with Adolescent. London : University of London, Ltd., 1974.
- Cartwright, Dorwin and Alwin Zander. Group Dynamics : Research and Theory. 3 rd ed. New York : Harper & Row, 1968.
- Edelman, Sybil. "The Experimental Effect of A Discussion Model on the Critical Thinking of Elementary School Students University," Abstract. 47(08) A : 152 - A ; 1986.
- Edward, J. Barton and Frank R. Ascione. "Sharing in Preschool Children : Facilitation, Stimulus Generalization, and Mintenance," Journal of Applied Behavior Analysis. 12 : 147 - 430, 1976.
- Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavior Research. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1964.
- Harnack, R. Victor, Torrel B. Fest and Barbara Schindler Jones. Group Discussion : Theory and Technique. 2nd ed. Englewood Cliffs : N.J. Prentice Hall, Inc., 1977.
- Lindgren, Henry C. An Introduction to Social Psychology. New York : John Willey and Sons, 1969.
- Leonard, M. Joan and others. General Methods of Effective Teaching ; a Practical Approach. New York : Thomas Y. Crowell Co., 1972.
- Ohlsen, Mert M. Group Counseling. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1970.
- Ottaway, A.K.G. Learning Through Group Experiences. London : Routhledge and Kegan Paul, 1966.
- Robert, Russell Taylor. Enhancing Readiness for Self - Directed Learning in Elementary Gifted Children. Abstract. 45(06) A ; 183 - A, 1984.
- Rogers, Carl R. Carl Rogers on Encounter Groups. New York : Harper and Row, 1963.
- Rogers-Warren, Ann. and Donald M. Bear. "Correspondence Between Saying and Doing : Teaching Children to Share and Praise," Journal of Applied Behavior Analysis. 9 : 335 - 354, 1976.
- Sasse, Connine R. Person to Person. Illinois : Chas A. Bennett, 1975. 392 P.
- Strang, Ruth May. Group Work in Education. New York, Harper & Brothers, 1958.

Sattler, William M. and Edd N. Miller. Discussion and Conference. Englewood : Prentice-Hall, 1954.

Discussion and Conference. 2nd ed. Englewood Cliff, N.J. : Prentice-Hall, 1968.

Shaw, Marvin E. "The Nature of Small Group," Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.

Traxler, A.E. and R.D. North. Techniques of Guidance. New York : Harper and Row, 1967.

Vincent, Elizabeth Lee. Human Psychology Development. New York : The Ronald Press Company, 1967.

Wilson, Holly Garol and Kneisl, Carol-Ren. Psychiatric Nursing. USA : Addison-Wesley Publishing Company, Inc., 1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ผู้ประเมิน ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา

คำชี้แจง

พฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่พร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มสนใจ โดยพิจารณาจาก

1. การพูดแสดงความคิดเห็น ได้แก่
  - พูดได้ตรงประเด็น
  - พูดได้ใจความ
  - เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
  - พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น โดยการยกย่องชมเชย
  - ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ หรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
  - เสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผล กรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับคนอื่น
2. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่
  - การให้ความสนใจผู้พูด โดยตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง
  - การให้ความสนับสนุนผู้พูด โดยพยักหน้ารับกับผู้พูด
  - การรับฟังความคิดเห็นของผู้พูด โดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะผู้พูด
3. การหาข้อตกลงหรือข้อสรุป
  - ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ

โปรดระบุน้ำหนักพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนแต่ละคนลงในช่องที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่ สำหรับความหมายของพฤติกรรมแต่ละด้านมีดังนี้

มาก หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากกว่าร้อยละ 75 ในระหว่างการอภิปรายกลุ่ม

น้อย หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยกว่าร้อยละ 25 ในระหว่างการอภิปรายกลุ่ม

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ชื่อผู้บันทึก .....

ชื่อนักเรียน .....

พฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม	น้ำหนักพฤติกรรม	
	มาก	น้อย
<ul style="list-style-type: none"> - พูดได้ตรงประเด็น - พูดได้ใจความ - เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ - พุฒสนับสนุนความคิดของผู้อื่น - ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ หรือสงสัยอย่างมีเหตุผล - เสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผล กรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับคนอื่น - ตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง - พยักหน้ารับกับผู้พูด - ระวังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ - ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้ง 		
รวม		

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

และ

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1 เวลา 50 นาที	การปรณิเทศ ล่าลายเซ็น	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่างๆ และวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่มและ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้น ทำกิจกรรม
2 เวลา 50 นาที	นิทานมหาสนุก	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูด แสดงความคิดเห็น
3 เวลา 50 นาที	การระดมสมอง ตุ๊กตา-เปลือกหอย	เพื่อฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดได้ใจความ
4 เวลา 50 นาที	อย่างนอกเรื่อง มาตามนัด	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการพูด แสดงความคิดเห็นในหัวข้อนอกประเด็น เพื่อฝึกการพูดได้ตรงประเด็น
5 เวลา 50 นาที	ยอมรับ-ไม่ยอมรับ	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6 เวลา 50 นาที	ภาษาท่าทาง การฟัง	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด เพื่อฝึกให้นักเรียนแสดงความสนใจและสนับสนุน ผู้พูดโดยใช้ท่าทาง

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
7 เวลา 50 นาที	อย่าขัดจังหวะ ฟังหน่อยนะ	เพื่อให้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบ เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะผู้พูด
8 เวลา 50 นาที	การรับฟังความคิดเห็น การสนทนา	เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตามองที่ผู้พูด พักหน้ารับและไม่ขัดจังหวะผู้พูด
9 เวลา 50 นาที	สำคัญที่เหตุผล การใช้เหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ
10 เวลา 50 นาที	การพูด การยกย่องชมเชย	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญในการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
11 เวลา 50 นาที	สิ่งนั้นคืออะไร คิดแล้วถาม	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญในการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เพื่อฝึกให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
12 เวลา 50 นาที	คิดอย่างไร เวที-เวที	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
13 เวลา 50 นาที	มติของกลุ่ม เทวดาน้อยเลือก ห้องเรียน	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการยอมรับ ข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้โต้แย้งหรือ อภิปรายต่อ เพื่อฝึกให้นักเรียนยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วน ใหญ่โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ
14 เวลา 50 นาที	บังฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปรายและสรุป เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกิจกรรม

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่ 1

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การปรุณิเทศ
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติตน ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	35 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ตารางการฝึก
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ คนละ 1 นาที 3. ผู้วิจัยแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการฝึก จุดมุ่งหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้ตารางฝึกประกอบ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	ล่าลายเซ็น
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่ม 2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้นทำกิจกรรม
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	15 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	แบบฟอร์มล่าลายเซ็น

วิธีดำเนินการ

1. จัดนักเรียนให้หนึ่งเป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยแจกแบบฟอร์มล่าลายเซ็นให้นักเรียนทุกคน พร้อมทั้งให้เขียนชื่อของตนเองลงในแบบฟอร์มล่าลายเซ็นที่ได้รับ
3. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเล่นเกมล่าลายเซ็นให้นักเรียนทราบว่า "ช่วงเวลาต่อไปนี้ ประมาณ 5 นาที คือหลังจากได้ยื่นสัญญาฉันทวิญญูแล้ว นักเรียนทุกคนนำแบบฟอร์มล่าลายเซ็นของตนไปล่าลายเซ็นจากเพื่อนนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับข้อที่กำหนดไว้ โดยให้นักเรียนผู้นั้นเซ็นชื่อของตนเองในช่องว่างข้างหน้าข้อความนั้น ๆ และขอให้นักเรียนหาเพื่อนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นจริงและล่าลายเซ็นให้ได้เร็วที่สุด ผู้ที่ล่าลายเซ็นได้ครบคนแรกให้มานั่งเก้าอี้กลางวงที่จัดไว้ให้ สำหรับท่านอื่น ๆ ที่เสร็จทีหลังให้กลับไปนั่งที่เดิม เมื่อนกหวีดดังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แสดงว่าหมดเวลาแล้ว ให้นักเรียนทุกคนกลับไปนั่งที่เดิมผู้ที่ล่าลายเซ็นได้น้อยที่สุด เมื่อหมดเวลาแล้วให้ออกมาหนึ่งที่เก้าอี้กลางวงที่จัดไว้ให้"
4. ผู้วิจัยให้สัญญาเริ่มล่าลายเซ็น
5. เมื่อหมดเวลา ผู้วิจัยให้สัญญาและแนะนำผู้ชนะให้กลุ่มทราบ และให้ผู้ชนะแจ้งให้กลุ่มทราบว่าตนได้ล่าลายเซ็นของเพื่อนคนใดบ้าง และคนนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร
6. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ล่าลายเซ็นได้น้อยที่สุด แจ้งให้กลุ่มทราบว่าตนได้ล่าลายเซ็นของสมาชิกคนใดบ้าง และคนนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร
7. ผู้วิจัยแจกรางวัลให้ทั้งผู้ที่ล่าลายเซ็นได้มากและน้อยที่สุด
8. ผู้วิจัยซักถามนักเรียน ถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมล่าลายเซ็น

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสนใจและความตั้งใจในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. ประเมินจากการซักถามของนักเรียน

ตารางฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่	วันที่ฝึก	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1	3 ก.ค. 2532	การประณิเทศ ล่าลายเซ็น	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่างๆ และวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่มและ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้น ทำกิจกรรม
2	5 ก.ค. 2532	นิทานมหาสนุก	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูด แสดงความคิดเห็น
3	10 ก.ค. 2532	การระดมสมอง ตุ๊กตา-เปลือกหอย	เพื่อฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดได้ใจความ
4	12 ก.ค. 2532	อ่านออกเรื่อง มาตามนัด	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการพูด แสดงความคิดเห็นในหัวข้อนอกประเด็น เพื่อฝึกการพูดได้ตรงประเด็น
5	19 ก.ค. 2532	ยอมรับ-ไม่ยอมรับ	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6	24 ก.ค. 2532	ภาษาท่าทาง การฟัง	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด เพื่อฝึกให้นักเรียนแสดงความสนใจและสนับสนุน ผู้พูดโดยใช้ท่าทาง

ครั้งที่		กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
7	26 ก.ค. 2532	อย่าขัดจังหวะ ฟังท่อนยะ	เพื่อให้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะผู้พูด เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะผู้พูด
8	31 ก.ค. 2532	การรับฟังความคิดเห็น การสนทนา	เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตามองที่ผู้พูด พยักหน้ารับและไม่ขัดจังหวะผู้พูด
9	2 ส.ค. 2532	สำคัญที่เหตุผล การใช้เหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ
10	7 ส.ค. 2532	การพูด การยกย่องชมเชย	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญในการพูด สนับสนุนความคิดของผู้อื่น เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
11	9 ส.ค. 2532	สิ่งนั้นคืออะไร คิดแล้วถาม	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญในการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล เพื่อฝึกให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
12	14 ส.ค. 2532	คิดอย่างไร เวที-วาทิ	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่ความคิดเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ครั้งที่		กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
13	16 ส.ค. 2532	มติของกลุ่ม เทวดาน้อยเลือก ห้องเรียน	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการยอมรับ ข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้โต้แย้งหรือ อภิปรายต่อ เพื่อฝึกให้นักเรียนยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วน ใหญ่โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ
14	21 ส.ค. 2532	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และสรุป เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกิจกรรม ข้อสรุปในการอภิปรายกลุ่ม

แบบฟอร์มล่าลายเซ็น

- ..... ผู้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ พ
- ..... ผู้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ น
- ..... ผู้ที่มีนามสกุลขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก
- ..... ผู้ที่เกิดเดือน มกราคม
- ..... ผู้ที่เกิดเดือน กันยายน
- ..... ผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี
- ..... ผู้ที่เป็นลูกสาวคนเล็ก
- ..... ผู้ที่เป็นลูกชายคนเล็ก
- ..... ผู้ที่สูงที่สุดในห้อง
- ..... ผู้ที่ใช้ผ้าเช็ดหน้าสีขาว
- ..... ผู้ที่มีผิวขาวที่สุดในห้อง
- ..... ผู้ที่ใส่ตุ้มหู
- ..... ผู้ที่มีพี่ชาย 2 คน
- ..... ผู้ที่มีพี่สาว 1 คน และน้องสาว 1 คน

ครั้งที่ 2

กิจกรรมที่ 1 นิทานมหาสนุก

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการหาคำแสดงความคิดเห็น

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 25 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเล่นเกมนิทานมหาสนุกดังนี้
  - ให้นักเรียนแต่งนิทาน 1 เรื่อง โดยให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้เริ่มต้นแต่งนิทานมา 1 ประโยค
  - ให้นักเรียนคนต่อไปแต่งนิทานต่อจากคนแรก โดยเรื่องที่แต่งต่อขึ้นจะต้องเข้ากันได้เป็นเรื่องเดียวกัน ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคน ๗ ละ 1 ประโยค
  - เมื่อครบ 1 รอบแล้ว ให้ผู้ที่เริ่มแต่งนิทานเป็นคนแรก แต่งนิทานต่อจากคนสุดท้ายของรอบแรก เป็นการขึ้นรอบที่ 2 และปฏิบัติเหมือนกับรอบแรก จนถึงคนสุดท้ายจะต้องแต่งนิทานเรื่องนั้นให้จบลง
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการพูดของแต่ละคนที่ช่วยให้การแต่งนิทานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ
4. ผู้วิจัยสรุปโดยให้ได้สาระสำคัญดังนี้ "การช่วยกันพูดแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะนอกจากจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จแล้วยังเกิดประโยชน์มากมายต่อตัวผู้พูด เช่น ทำให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น"

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การระดมสมอง
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ชอล์ค กระดานดำ
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเล่นเกมการระดมสมอง โดยนักเรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากกว่า 1 อย่าง หรือให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะนึกคำตอบได้ และความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนจะไม่มี การตัดสินว่าถูกหรือผิด
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับวิธีการเล่นเกมการระดมสมองจนเข้าใจ
3. ผู้วิจัยตั้งปัญหาถามนักเรียนว่า "ถ้าชาวนาปลูกข้าวไม่ได้เลยจะทำอย่างไรจึงจะไม่อดตาย" ใช้เวลาประมาณ 7 นาที
4. ผู้วิจัยให้สัญญาณเริ่มการระดมสมอง นักเรียนเริ่มพูดแสดงความคิดเห็นของตนได้คนละ 1 นาที
5. ผู้วิจัยบันทึกคำตอบของนักเรียนแต่ละคนลงบนกระดานดำ
6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้ว่าช่วยทำให้เกิดความกล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากไม่ต้องกลัวว่าคำตอบของตนจะผิดและถูกเพื่อนหัวเราะเยาะ

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากการเล่านิทาน
3. ประเมินจากการพูดแสดงความคิดเห็น
4. ประเมินจากการซักถามและการสรุป

ครั้งที่ 3

<u>กิจกรรมที่</u>	ตุ๊กตา- เปลือกหอย
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดได้ใจความ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	50 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ตุ๊กตา 1 ตัว เปลือกหอย 1 อัน ป้ายสี 9 - 10 อัน
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
2. ให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้ชนะ-ผู้ตัดสิน หลังจากนั้นผู้วิจัยแจกป้ายสีให้นักเรียนคนละ 3 ป้าย ๗ ละ 1 สี
3. ให้กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้แสดง หลังจากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มตกลงกันว่า ใครจะเข้าสีอะไรเป็นสีประจำตัว แล้วแจ้งให้กลุ่มที่ 1 ทราบ
4. ให้กลุ่มผู้แสดงออกมานอกห้อง พิจารณาตุ๊กตาที่ผู้วิจัยเตรียมมา โดยพยายามเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับตุ๊กตาตัวนี้ให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปเล่าให้กลุ่ม 1 ฟัง
5. ให้นักเรียนในกลุ่มแสดงออกมาเล่าถึงลักษณะของตุ๊กตาให้ได้ใจความมากที่สุด โดยออกมาเล่าทีละคน ส่วนที่เหลือให้รออนอกห้องและไกลพอที่จะไม่ได้ยินสิ่งที่เพื่อนเล่า
6. หลังจากกลุ่มแสดงเล่าครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยนำตุ๊กตาตัวเดิมมาให้กลุ่มที่ 1 ชมดู หลังจากนั้นให้นักเรียนกลุ่มที่ 1 แต่ละคนยกป้ายสีขึ้น 1 ป้ายพร้อมกันทุกคน เพื่อตัดสินว่าใครเป็นผู้ที่สามารถเล่าถึงลักษณะของตุ๊กตาได้ใจความถูกต้องใกล้เคียงของจริงมากที่สุด
7. เปลี่ยนบทบาทกันระหว่างกลุ่มที่ 1 และ 2 โดยมีวิธีดำเนินการเหมือนเดิม แต่เปลี่ยนจากตุ๊กตาเป็นเปลือกหอย

8. หลังจากจบการตัดสินใจแล้ว ผู้วิจัยชักชวนนักเรียนถึงลักษณะการพูดของทั้ง 2 คน ที่สามารถเล่าได้ถูกต้องใกล้เคียงของจริงมากที่สุด
9. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงลักษณะการพูดของแต่ละคน และช่วยกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงตนเองต่อไป
10. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสนใจและความตั้งใจในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. ประเมินจากการชักชวนนักเรียนและการให้ความร่วมมือในการสรุป

ครั้งที่ 4

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	อย่างนอกเรื่อง
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็น ให้นำออกนอกประเด็น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	30 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	บัตรสถานการณ์ บทบาทการแสดง แบบสังเกต
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 2 คนเป็นผู้สังเกต 2. ผู้วิจัยแจกแบบสังเกตให้อาสาสมัครทั้ง 2 คน พร้อมแนะนำวิธีใช้จนเข้าใจ 3. ให้นักเรียนที่เหลือทั้งหมดร่วมกันประชุมในเรื่อง "การจัดทัศนศึกษาหลังปิดภาคเรียน" 4. ผู้วิจัยแจกบัตรสถานการณ์และบทบาทการแสดงให้นักเรียนศึกษา และปรึกษากันว่าจะแสดงอย่างไร โดยผู้วิจัยช่วยชี้แจงและให้คำแนะนำจนนักเรียนเข้าใจ 5. ให้นักเรียนเริ่มการประชุม และให้แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ 6. เมื่อสิ้นสุดการประชุมเรื่อง "การจัดทัศนศึกษาหลังปิดภาคเรียน" ให้ผู้สังเกตรายงานสิ่งที่ได้ตามแบบสังเกตที่แจกให้ 7. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนถึงผลการพูดแสดงความคิดเห็นที่ออกนอกเรื่องหรือนอกประเด็น 8. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงประเด็นเพราะถ้าพูดออกนอกประเด็น นอกจากจะไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ ต่อกลุ่มแล้ว ยังเสียเวลาหรือทำให้เป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนไป และยังอาจก่อให้เกิดความรำคาญหรือความไม่สบายใจแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ด้วย

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	มาตามนัด -
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดได้ตรงประเด็น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	20 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ฉลาก กลุ่มคำ แบบสังเกต
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 และ 3 คน
2. ให้ทุกกลุ่มส่งตัวแทนมาจับฉลากเลือกกลุ่มคำที่ใช้ในการเล่น เกมมาตามนัด
3. แจกแบบสังเกตให้นักเรียนทุกคน โดยกลุ่มใดที่ยังไม่ได้เล่นเกมให้ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต บันทึกลงในแบบสังเกตที่แจกให้
4. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเล่นเกมมาตามนัด โดยให้นักเรียนอธิบายถึงลักษณะของคำแต่ละคำในกลุ่มคำที่จับฉลากได้ โดยไม่พูดถึงคำนั้น ๆ โดยตรง ภายในเวลา 1 นาทีต่อ 5 คำ
5. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามวิธีการเล่นเกมจนเป็นที่เข้าใจ
6. ให้เริ่มเล่นเกมได้ โดยเปลี่ยนกันเป็นผู้อธิบายและผู้ทายจนครบทุกกลุ่ม
7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปและประเมินการใช้คำพูดของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้แบบสังเกตประกอบ
8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันประเมินผลสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้ว่าช่วยให้นักเรียนสามารถใช้คำพูดสื่อความหมายได้ตรงประเด็น ผู้ฟังเข้าใจตรงกับผู้พูดที่อธิบายออกมา

<u>การประเมินผล</u>	1. ประเมินจากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
	2. ประเมินจากการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในการประชุมกลุ่มและการเป็นผู้สังเกต
	3. ประเมินจากพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้จากแบบสังเกต
	4. ประเมินจากการซักถามและการสรุปของนักเรียน
	5. ประเมินจากพฤติกรรมของนักเรียนในการอธิบายลักษณะของคำต่าง ๆ และการทาย

บัตรสถานการณ์

สมมติว่าการเรียนในภาคนี้กำลังจะสิ้นสุดลง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และพักผ่อนในช่วง ระยะเวลาปิดภาคเรียนนี้ ทางโรงเรียนอยากจะให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาร่วมกัน และเพื่อให้การจัด ทัศนศึกษารั้งนี้ เป็นไปโดยเรียบร้อยได้ประโยชน์สมความมุ่งหมาย จึงขอให้นักเรียนร่วมกันประชุม พิจารณาดตกลงกันในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. สถานที่ที่จะเดินทางไป
2. ช่วงเวลาที่จะไปทัศนศึกษาเป็นเวลากี่วัน
3. ค่าใช้จ่ายที่ควรเก็บจากนักเรียนแต่ละคน

บทบาทการแสดง

- คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนในกลุ่มทั้งหมดร่วมกันประชุมในหัวข้อเรื่อง "การจัดทัศนศึกษาหลังปิด ภาคเรียน" ให้เวลาในการประชุม 10 นาที
- : ขอให้ตกลงกันในกลุ่มว่าใครจะเป็นประธานกลุ่ม และใครจะแสดงอย่างไร จึงจะ ทำให้ผู้สังเกตเห็นว่า การประชุมไม่ประสบความสำเร็จ และสมาชิกบางคนเกิด ความไม่สบายใจหรือรำคาญ เพราะสมาชิกในกลุ่มพูดแสดงความคิดเห็นที่ออกนอก เรื่องหรือนอกประเด็น
  - : การพูดแสดงความคิดเห็นที่ออกนอกเรื่องหรือนอกประเด็น สามารถพูดได้หลายอย่าง เช่น
    - ฉันสงสัยจังเลย ว่า ไปเที่ยวครั้งนี้จะสนุกเหมือนกับการไปเที่ยวชายทะเลครั้งก่อน หรือไม่
    - ไปเที่ยวครั้งนี้ จะจัดที่นั่งกันอย่างไรดี
    - เธอจะเอาเงินไปที่บาท ฉันคิดว่าจะขอแม่ 30 บาท ไม่รู้จะให้หรือไม่
    - ไม่รู้ว่าทางโรงเรียนจะไปวันธรรมดาหรือจะจัดไปวันเสาร์-อาทิตย์ ฉันว่าน่าจะ ไปวันธรรมดานะ วันหยุดจะได้ดูโทรทัศน์ ฯลฯ

นอกจากนี้อาจมีวิธีการพูดอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ขอให้นักเรียนใช้เวลาประมาณ 5 นาที
ปรึกษากันในกลุ่มว่าใครจะแสดงอย่างไร เพื่อชี้ให้เห็นว่าในขณะที่ประชุม สมาชิก ไม่พูดแสดงความ
คิดเห็นของตนในเรื่องที่กำลังพิจารณาอยู่

แบบสังเกตผู้เข้าร่วมประชุม (กิจกรรมที่ 1)

สมาชิกคนที่	การพูดแสดงความคิดเห็น	ปฏิกิริยาของสมาชิกเมื่อเพื่อนพูดออกนอกเรื่อง
	<hr/> ตรงประเด็น ไม่ตรงประเด็น	
1.	.....	.....
2.	.....	.....
3.	.....	.....
4.	.....	.....
5.	.....	.....

กลุ่มคำที่กำหนดให้

1. ผลไม้ กล้วย ทูเรียน ส้มโอ น้อยหน่า มังคุด เงาะ ฝรั่ง สับปะรด
ลำไย มะม่วง
2. สัตว์ ช้าง ม้า วัว ควาย แมว เสือ สิงโต ลิง ชะนี
ไก่ สุนัข ยีราฟ เขี้ยว กระรอก จระเข้
3. เครื่องเขียน ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด ยางลบ กบเหลาดินสอ สมุด
สี วงเวียน กรรไกร

แบบสังเกตการพูดได้ตรงประเด็น (กิจกรรมที่ 2)

		ลักษณะการพูด	
กลุ่มที่	การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา	การออกเสียงชัดแจนนถูกต้อง	การใช้คำตรงความหมาย
	ดี ความปรับปรุง	ดี ความปรับปรุง	ดี ความปรับปรุง
1			
ผู้อธิบาย	.....	.....	.....
ผู้ท่าย	.....	.....	.....
2			
ผู้อธิบาย	.....	.....	.....
ผู้ท่าย	.....	.....	.....
3			
ผู้อธิบาย	.....	.....	.....
ผู้ท่าย	.....	.....	.....

ครั้งที่ 5

กิจกรรม ยอมรับ - ไม่ยอมรับ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น "ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น"
3. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน พร้อมทั้งจัดสถานที่ที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. ให้เริ่มแสดง ใช้เวลาประมาณ 15 นาที
5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 ถ้านักเรียนเป็นน้อย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เมื่อนักเรียนเสนอความคิดเห็นแล้วเพื่อน ๆ ไม่รับฟังจนจบ และขัดจังหวะการพูดของนักเรียน
  - 5.2 ถ้านักเรียนเป็นไท่ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เมื่อเพื่อนรับฟังความคิดเห็นของตนและแสดงท่าทีที่เห็นด้วย
  - 5.3 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องของตึก นักเรียนจะทำอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ารู้จักรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
  - 5.4 นักเรียนคิดว่านิทานหรือไม่ว่าที่อยากแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน แต่ไม่กล้าเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะว่าอยากได้หน้า และจะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของตน ถ้าเป็นนักเรียน ๆ จะทำอย่างไร
  - 5.5 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมห้องของตึก และไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของเพื่อน นักเรียนจะทำอย่างไร
6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การประเมินผล

1. ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากการแสดงบทบาทสมมติ
3. ประเมินจากการซักถามและตอบคำถามของนักเรียน

ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

เช้าวันหนึ่ง ตึกมาโรงเรียนแต่เช้าพร้อมกับเพื่อน ๆ อีก 2 - 3 คน และปรึกษากันว่า หลังจากสอบเสร็จแล้ว อยากจะกินข้าวกลางวันร่วมกันทั้งชั้นสักวัน ดังนั้นเมื่อมาถึงโรงเรียน ตึกจึงนำเรื่องที่ปรึกษากับเพื่อน ๆ มาปรึกษาครูประจำชั้น ซึ่งครูก็เห็นดีด้วย และจะช่วยออกเงินให้ แต่เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะตกลงกันว่าทำอะไรกันดี ตึกนำข่าวดีมาบอกเพื่อน ๆ ว่า ได้รับอนุญาตจากครูเรียบร้อยแล้ว นักเรียนชายรับที่จะเป็นฝ่ายจัดสถานที่ ส่วนเรื่องอาหารยกให้เป็นหน้าที่ของนักเรียนหญิง ตึกจึงนำให้เพื่อน ๆ มาประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หลังจากที่ได้รับประทานอาหารกลางวันเสร็จ

เมื่อเพื่อนมาครบแล้ว ตึกจึงให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคิดและเสนอว่า ควรจะทำอาหารอะไรดี เด็ก ๆ จึงแย่งกันเสนอความคิดเห็นให้ทำนั่นทำนี่ จนฟังแทบไม่รู้เรื่อง แต่ก็มีหลายคนที่นั่งจับกลุ่มคุยกัน ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นและไม่สนใจที่จะฟังว่าใครเสนอให้ทำอะไร ตึกจึงเสนอให้เพื่อน ๆ ผลัดกันเสนอทีละคน น้อยรับยกมือขอเสนอเป็นคนแรก ซึ่งน้อยเสนอให้ทำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า เพราะทำง่ายและราคาถูกดี แต่ยังไม่ทันที่น้อยจะพูดจบ เพื่อนก็พูดแข่งขึ้นมา และไม่เห็นด้วยกับความคิดของน้อย ทำให้น้อยเกิดความรู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างมาก และเมื่อได้เสนอให้ทำขนมจีนแกงไก่ โดยอาสาจะให้คุณแม่ทำให้ เพื่อน ๆ กลับรับฟังและเห็นชอบด้วย น้อยซึ่งไม่พอใจอยู่แล้ว จึงแกล้งพูดในทำนองว่าไก่อยากได้หน้า ทำให้ไก่โกรธและทะเลาะกัน เพื่อน ๆ เข้าข้างไก่ และช่วยกันรุมต่อน้อย จนน้อยเสียใจเดินออกจากห้องไป ตึกจึงขอร้องให้เพื่อน ๆ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย เพราะทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเสนอความคิดเห็นได้ ไม่ใช่จะเอาแต่ความคิดของตนเป็นใหญ่ และถ้าเสียงส่วนใหญ่เลือกที่จะทำอะไรแล้ว เพื่อน ๆ จะต้องยอมรับด้วย นิดซึ่งอยากจะเสนอ

ความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ มานานแล้ว แต่ไม่กล้าเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะหาว่าอยากได้หน้า และจะไม่ยอมรับฟังความคิดของตน แต่เมื่อตึกเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้ นิดจึงเสนอบ้าง และเมื่อถามเสียงส่วนใหญ่ปรากฏว่า เพื่อน ๆ เห็นด้วยที่นิดเสนอให้แต่ละคนนำอาหารมาจากบ้าน เพราะนอกจากจะประหยัด ไม่ต้องรบกวนเงินของครูแล้ว ยังได้รับประทานอาหารหลายอย่าง ไม่ต้องเสียเวลาทำด้วย หลังจากตกลงกันได้แล้ว เด็ก ๆ ต่างแยกย้ายกันไปเล่น

ให้นักเรียนแสดงเป็น ตึก น้อย โกว นิด และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของตึก

สมมติฉันคือตึก เป็นหัวหน้าห้อง ป.6 ฉันนัดให้เพื่อน ๆ มาประชุมเพื่อชี้แจงให้ทราบว่า ครูประจำชั้นอนุญาตให้มีการจัดการรับประทานอาหารร่วมกัน แต่ยังไม่รู้ว่าจะทำอาหารอะไรดี จึงขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคิดและเสนอความคิดเห็น แต่เพื่อน ๆ แย่งกันพูดจนฟังไม่รู้เรื่อง ฉันจึงขอให้เสนอความคิดเห็นทีละคน แต่โกวกับน้อยมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน และเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของน้อย ฉันจึงขอให้เพื่อนทุกคนเสนอความคิดเห็นมาคนละอย่าง แล้วโหวตเสียงกัน และฉันก็บอกร้องให้เพื่อนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นด้วย

บทบาทของน้อย

สมมติฉันคือน้อย ฉันอยากเสนอความคิดเห็น จึงรีบยกมือขุดก่อน ฉันเสนอให้ทำก๊วยเตี๋ยวราดหน้า เพราะฉันชอบทาน และทำง่าย แต่ฉันไม่พอใจที่เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของฉันจนจบและพูดแซงขณะฉันกำลังพูดอยู่ แต่พอโกวเสนอ เพื่อน ๆ กลับยอมรับฟัง และเห็นด้วย ฉันจึงแกล้งพูดว่าโกวอยากได้หน้า ถึงได้อาสาให้คุณแม่ ทำให้ ฉันน้อยใจที่เพื่อน ๆ รุมต่อว่า ฉันจึงลุกออกไปจากห้อง

บทบาทของโกว

สมมติฉันคือโกว ฉันไม่เห็นด้วยกับน้อย และฉันก็อยากจะเสนอความคิดเห็น ฉันจึงแย่งเขาพูด ฉันเสนอให้ทำขนมจีนแกงโกว และอาสาที่จะให้แม่ทำให้ เพราะแม่ฉันทำอร่อย และรู้สึกดีใจที่

เพื่อนรับฟังและแสดงท่าทางว่าเห็นด้วย ฉันเห็นน้อยใจจึงแกล้งเยาะเย้ยเขา ทำให้เขาโกรธจนลุกหนีเดินออกจากห้องไป

บทบาทของนิด

สมมติฉันคือนิด ฉันอยากจะเสนอความคิดเห็นบ้างแต่ไม่กล้าเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะไม่รับฟังและไม่พอใจฉันเหมือนน้อย แต่เมื่อตึกเปิดโอกาสให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้ ฉันจึงกล้าที่จะเสนอและแสดงความคิดเห็น ฉันเสนอให้เพื่อน ๆ เอาอาหารมาจากบ้านคนละอย่าง จะได้ไม่ต้องเสียเวลาทำ และจะได้มีอาหารหลาย ๆ อย่าง ไม่ต้องรบกวนเงินของครูด้วย ฉันตั้งใจที่เพื่อน ๆ เห็นด้วยกับฉัน

บทบาทของเพื่อน ๆ

สมมติฉันคือเพื่อนของตึก พวกฉันแย่งกันแสดงความคิดเห็น แต่ก็บางคนก็นิ่งเฉย ไม่ยอมแสดงความคิดเห็น หรือสนับสนุน และคัดค้านใครทั้งสิ้น พวกฉันเห็นด้วยกับความคิดของไก่ แต่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของน้อยโดยไม่ได้รับฟังน้อยพูดจนจบ พวกฉันเข้าข้างไก่ ไม่ว่าเขาจะพูดอะไรก็ตาม พวกฉันก็จะแสดงท่าทางรับฟัง และให้การสนับสนุน แต่ในที่สุดพวกเรา ก็เห็นด้วยกับความคิดของนิด

ครั้งที่ 6

กิจกรรม   ภาษาท่าทาง

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของการให้ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้   25 นาที

อุปกรณ์   ..

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 2 คน และนำออกไปนอกห้อง ชี้แจงให้อาสาสมัครทั้ง 2 คน ฟังว่า ขอให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ที่ตนถนัดจะพูด เช่น ประวัติส่วนตัว เหตุการณ์ต้นตอที่พบเห็น เป็นต้น มีความยาวประมาณ 3 นาที เมื่อเตรียมตัวพร้อมแล้วจะให้กลับเข้าไปในกลุ่มเพื่อไปเล่าให้เพื่อนที่รออยู่ในห้องฟัง โดยเข้าไปทีละคน
2. ให้นักเรียนที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง โดยแสดงบทบาทขณะฟังดังนี้
  - เมื่ออาสาสมัครคนแรกเข้ามา ให้ทุกคนแสดงบทบาทการรับฟัง โดยให้ความสนใจและสนับสนุน ดังต่อไปนี้
    - : ตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง
    - : ผงกศีรษะรับ ชื่น และหัวเราะในเวลาที่เหมาะสม
  - เมื่ออาสาสมัครคนที่ 2 เข้ามา ขอให้ทุกคนแสดงบทบาทในการไม่รับฟัง โดยไม่ให้ความสนใจและไม่ให้การสนับสนุน ดังต่อไปนี้
    - : แสดงท่าทางเฉยเมย มองออกไปข้างนอกกลุ่ม
    - : พูดคุยกันในหมู่ผู้ฟัง
    - : นั่งหวาด เองงานอื่นขึ้นมาทำ
3. ขอให้นักเรียนทุกคนแสดงบทบาทอย่างแนบเนียน และคอยสังเกต คู่มือหน้าท่าทาง ขณะพูดของอาสาสมัครทั้ง 2 คน
4. เมื่ออาสาสมัครคนที่ 1 พูดเสร็จแล้ว ให้เขานั่งอยู่ด้วยแต่ไม่บอกถึงเรื่องการแสดงให้ทราบ

5. หลังจากอาสาสมัครคนที่ 2 คนพูดเสร็จแล้ว ผู้วิจัยซักถามอาสาสมัครคนที่ 1 และ 2 ถึงความรู้สึกขณะเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง
6. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนที่เป็นผู้ฟังเกี่ยวกับสีหน้าที่ทางของ อาสาสมัครคนที่ 1 และ 2
7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการให้กำลังใจและการสนับสนุนผู้พูดว่า ผู้ฟังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก ที่จะช่วยหรือทอนกำลังใจของผู้พูด

กิจกรรมที่ 2 การฟัง

จุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกให้นักเรียนแสดงความรู้สึกและสนับสนุนผู้พูดโดยใช้ท่าทาง

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 25 นาที

- วิธีดำเนินการ
1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 และ 3 คน
  2. ให้นักเรียนภายในกลุ่มผลัดกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง
  3. ขณะเป็นผู้พูดให้นักเรียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่ตนชอบมากที่สุด ให้เพื่อนฟัง ใช้เวลาประมาณคนละ 1 - 2 นาที
  4. ขณะเป็นผู้ฟังให้นักเรียนแสดงท่าทางให้กำลังใจและสนับสนุนผู้พูดโดยการมองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียง ผงกศีรษะรับ ยิ้มและหัวเราะในเวลาที่เหมาะสม
  5. หลังจากนักเรียนทุกคนเป็นผู้ฟังแล้ว ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปและประเมินการแสดงท่าทางให้กำลังใจและสนับสนุนผู้พูด พร้อมข้อเสนอแนะ

การประเมินผล

1. จากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. จากการแสดงบทบาทของนักเรียน
3. จากการตอบคำถามและซักถามของนักเรียน
4. จากการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 7

กิจกรรม   อย่าขัดจังหวะ

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ
                          อย่าขัดจังหวะ

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้   30 นาที

อุปกรณ์   หัวข้อประชุมเรื่อง "เงินบริจาคจำนวน 500 บาทจะเอาไปทำอะไรดี" บทบาท
                          การแสดง 5 บทบาท

วิธีดำเนินการ

1. ขอนักเรียน 2 คนเป็นผู้สังเกต
2. ผู้วิจัยแจกบทบาทการแสดงให้นักเรียนที่เหลือคนละ 1 บทบาทเพื่อศึกษาและเตรียมตัวประชุมเรื่อง "เงินบริจาคจำนวน 500 บาท จะเอาไปทำอะไรดี"
3. หลังจากนักเรียนศึกษาบทบาทจนเข้าใจดี ให้นักเรียนเริ่มการประชุมและแสดงบทบาทที่ตนได้รับ
4. ขณะประชุม ให้นักสังเกต สังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และมีผลอย่างไรต่อผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น ๆ
5. เมื่อสิ้นสุดการประชุม ผู้วิจัยซักถามสิ่งที่สังเกตได้จากผู้สังเกต
6. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกขณะที่กำลังพูดแล้วถูกขัดจังหวะโดยมีคนอื่นแบ่งพูด พูดแข่ง หรือพูดขัดจังหวะ
7. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนถึงผลของการพูดแข่ง แย่งพูด หรือพูดขัดจังหวะคนอื่น
8. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นหรือของผู้อื่น โดยฟังจนจบอย่าขัดจังหวะว่า นอกจากจะช่วยให้การทำงานหรือการประชุมเป็นไปอย่างราบรื่นแล้ว ที่สำคัญจะช่วยปลูกฝังความเป็นเพื่อนที่ดี และสามารถแก้ปัญหาด่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่ 2 ฟังท่อนยะ

จุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะผู้พูด

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 20 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 และ 3 คน
2. ให้นักเรียนภายในกลุ่มผลัดกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง
3. ขณะเป็นผู้พูด ให้นักเรียนเล่าเรื่องที่ตนเองสนใจ เช่น ครอบครัว การเรียน เป็นต้น ใช้เวลาประมาณคนละ 2 - 3 นาที
4. ขณะเป็นผู้ฟัง ให้นักเรียนฟังเพื่อนพูดให้ตลอด ห้ามขัดจังหวะทั้งท่าทางและคำพูด
5. เมื่อทุกกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยซักถามนักเรียนแต่ละคนว่า ในขณะที่เล่าเรื่องของตนเองอยู่นั้นรู้สึกอย่างไรที่เพื่อนรับฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ
6. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนแต่ละคนว่ารู้สึกอย่างไรกับการที่รับฟังเพื่อนพูดโดยตลอด ไม่ขัดจังหวะ แย่งพูด หรือพูดแข่ง
7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงพฤติกรรมการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น โดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะของนักเรียนแต่ละคน และช่วยกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป
8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

การประเมินผล

1. ประเมินจากความร่วมมือ และความสนใจในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากการตอบคำถามและการสรุปของนักเรียน
3. ประเมินจากพฤติกรรมในการแสดงบทบาท

บทบาทการแสดง

บทบาทประธาน

นักเรียนเป็นประธานในการประชุมครั้งนี้ โดยได้รับมอบหมายจากครูประจำชั้นให้ร่วมกันปรึกษารื้อกับกรรมการชั้นเรียนว่า เงินบริจาคจำนวน 500 บาท จากผู้ปกครองชั้น ป.6 คนหนึ่ง จะเอาไปทำอะไรดี นักเรียนขอความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ ให้ทั่วถึงกัน สมาชิกคนไหนอยากจะพูดก็ปล่อยยให้เขาพูด

บทบาทสมาชิกคนที่ 1

นักเรียนเป็นกรรมการคนหนึ่ง มีความคิดว่า เงิน 500 บาท ควรนำไปซื้อถังน้ำดื่มประจำห้อง นักเรียนให้เหตุผลต่าง ๆ ใ้หมาก เช่น

- อากาศร้อน นักเรียนหิวน้ำบ่อย ๆ ถังมีน้ำดื่มประจำห้อง ไม่ต้องลาครูออกไปนอกห้องเรียน
- นักเรียนที่ลาครูไปดื่มน้ำนอกห้องเรียน มักเถลไถล เสียเวลา
- ถังมีน้ำดื่มประจำห้อง รักษาความสะอาดได้ง่าย

ฯลฯ

ขอให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการแย่งคนอื่นพูด พูดแข่ง หรือพูดขัดจังหวะ

บทบาทสมาชิกคนที่ 2

นักเรียนเป็นกรรมการคนหนึ่ง มีความคิดว่า เงิน 500 บาท ควรนำไปซื้ออุปกรณ์ทำความสะอาดห้องเรียน ขอให้นักเรียนให้เหตุผลต่าง ๆ ใ้หมาก เช่น

- ไม้กวาด ถังผง และเครื่องมือทำความสะอาดห้องชำรุดมากแล้ว ควรจะเปลี่ยนเสียที
- ถ้านำเงินซื้ออุปกรณ์ทำความสะอาดที่ดี ห้องเรียนจะไม่สะอาด

ฯลฯ

ขอให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการแย่งคนอื่นพูด พูดแข่ง หรือพูดขัดจังหวะ

บทบาทสมาชิกคนที่ 3

นักเรียนเป็นกรรมการคนหนึ่ง มีความคิดว่า เงิน 500 บาท ควรนำไปเป็นทุนอาหารกลางวัน ให้แก่เด็กที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้เด็กอึดท้อง เท่าที่นักเรียนรู้ว่ามีเด็กที่ต้องการทุนอาหารกลางวันอีกหลายคน เงิน 500 บาทจะช่วยให้เด็กที่ได้รับทุนมีอาหารกลางวันรับประทาน เป็นเวลา 1 เดือน

ขอให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการยกมือขออนุญาตประธานก่อนทุกครั้ง

บทบาทสมาชิกคนที่ 4

นักเรียนเป็นกรรมการคนหนึ่ง เห็นด้วยกับความคิดที่จะนำเงินไปให้เป็นทุนอาหารกลางวัน นักเรียนเป็นคนมีมารยาท ไม่ต้องการพูดแข่ง แย่งคนอื่นพูด หรือพูดขัดจังหวะเพื่อน เมื่อนักเรียนต้องการจะแสดงความคิดเห็น นักเรียนรอให้เพื่อนคนอื่นพูดจบก่อน นักเรียนจึงยกมือขออนุญาตประธานก่อนการพูดทุกครั้ง

ครั้งที่ 8

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การรับฟังความคิดเห็น
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการให้ความสนใจ สนับสนุน และรับฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	แบบฟอร์มบันทึกการฟัง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม 2. ให้นักเรียนภายในกลุ่มตกลงกันว่า ใครจะเป็นผู้พูด ผู้ฟังและผู้สังเกต 3. ผู้วิจัยแจกแบบฟอร์มบันทึกการฟังให้นักเรียนทุกคน 4. ให้นักเรียนภายในกลุ่มผลัดกันเป็นผู้พูด ผู้ฟัง ผู้สังเกต จนครบทุกคน 5. ขณะเป็นผู้พูด ให้เล่าเรื่องอะไรก็ได้ เช่น ประวัติส่วนตัว ความใฝ่ฝันในอนาคต 6. ขณะเป็นผู้ฟังให้แสดงการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน โดยให้ความสนใจ สนับสนุน และรับฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ 7. ขณะเป็นผู้สังเกตให้ตรวจสอบว่า ผู้ฟังมีพฤติกรรมการฟังเป็นอย่างไรตามแบบฟอร์มบันทึกการฟังที่แจกให้ 8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปพฤติกรรมการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการให้ความสนใจ สนับสนุน และรับฟังจนจบไม่ขัดจังหวะของนักเรียนแต่ละคนโดยใช้แบบฟอร์มบันทึกการฟังประกอบ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การสนทนา
<u>จุดประสงค์</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการให้ความสนใจ สนับสนุน และรับฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	-
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม
2. ให้นักเรียนเตรียมตัวที่จะพูดในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่อง "สิ่งที่ตนอยากเป็นในอนาคต" โดยให้เวลาในการเตรียมตัวพูดประมาณ 5 นาที
3. หลังจากนักเรียนเตรียมตัวพร้อมแล้ว ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเริ่มพูด โดยนักเรียนที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง และบดะฟังให้นักเรียนฟังด้วยความสนใจ สนับสนุน และไม่ขัดจังหวะผู้พูด
4. เมื่อนักเรียนทุกคนพูดจบแล้ว ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันประเมินพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนขณะรับฟังเพื่อนพูด
5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

การประเมินผล

1. ประเมินจากการให้ความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบฟอร์มบันทึกการฟัง
3. ประเมินจากการซักถามและสรุป

แบบฟอร์มบันทึกการฟัง

ของ .....

 พฤติกรรมการรับฟังความคิดเห็น

ดี   ความปรับปรุง   หมายเหตุ

-
1. ให้ความสนใจผู้พูด โดยหันหน้ามองผู้พูด
  2. ขณะฟังเพื่อนพูด นักเรียนไม่กระซิบ
กับผู้ที่อยู่ใกล้ เคียง
  3. ตามองที่ผู้ฟัง
  4. ฟังกสิรชะรับและยิ้ม ในเวลาที่เหมาะสม
  5. ฟังจนจบไม่พูดแทรก แย่งพูด และพูดขัดจังหวะ
-

ครั้งที่ 9

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	สำคัญที่เหตุผล
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	แบบสังเกต สถานการณ์สำหรับการแสดง บทบาทการแสดง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอบอาสาสมัคร 2 คนเป็นผู้สังเกต 2. ผู้วิจัยแจกแบบสังเกตให้ พร้อมชี้แจงวิธีการใช้จนเข้าใจ 3. ให้นักเรียนที่เลือกร่วมกันประชุมในหัวข้อเรื่อง "การจัดงานวันปิยะมาของชั้น ป. 6" 4. ผู้วิจัยแจกสถานการณ์สำหรับการแสดง และบทบาทการแสดงให้นักเรียนศึกษา ทำความเข้าใจ โดยให้คำแนะนำจนเข้าใจดี 5. หลังจากทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ดีแล้ว ให้นักเรียนเริ่มประชุมในหัวข้อเรื่อง "การจัดงานวันปิยะมาของชั้น ป. 6" โดยพยายามแสดงให้ผู้สังเกตเห็นว่าสมาชิกที่เสนอความคิดเห็นโดยไม่มีเหตุผลประกอบจะถูกเพิกเฉยและทอดทิ้งความคิดเห็น ทำให้ผู้เสนอความคิดเห็นนั้นเสียกำลังใจและไม่ช่วยกลุ่มต่อไป 6. หลังจบการแสดง ผู้วิจัยซักถามผู้สังเกตตามแบบสังเกตที่แจกให้ 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลของการเสนอความคิดเห็นโดยไม่มีเหตุผลประกอบ 8. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการเสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบว่าจะช่วยให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มเข้าใจความคิดของตนดีขึ้น กลุ่มจะสามารถนำความคิดเห็นนั้นมาพิจารณาว่าดี/ไม่ดี ยอมรับ/ไม่ยอมรับเพราะอะไร และยังช่วยให้ผู้เสนอความคิดเห็นเกิดความพึงพอใจ ทำให้เต็มใจที่จะช่วยกลุ่มต่อไป

สถานการณ์สำหรับการแสดง

ให้นักเรียนร่วมกับประมุขในหัวข้อเรื่อง "การจัดงานวันปีใหม่ของชั้น ป. 6" ใช้เวลาในการประชุม 5 - 10 นาที

บทบาทการแสดง

บทบาทสมาชิกคนที่ 1

ให้นักเรียนแสดงตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม โดยพยายามเสนอความคิดเห็น เช่น

- น่าจะมีการจับของขวัญกัน
- ควรจะมีการละเล่นบ้าง
- จัดงานวันที่ 30 ดีกว่า

ฯลฯ

ให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นขึ้นมาลอย ๆ ไม่มีเหตุผลประกอบ และเมื่อความคิดเห็นของนักเรียนไม่ได้รับความสนใจหรือการพิจารณาจากกลุ่ม ให้นักเรียนไม่แสดงความคิดเห็นอีก นั่งเฉย ๆ จนจบการประชุม

บทบาทสมาชิกคนที่ 2

ให้นักเรียนแสดงตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม โดยพยายามเสนอความคิดเห็น เช่น

- ควรนำอาหารมาจากบ้านเพื่อร่วมกันรับประทาน เพราะเป็นการประหยัด และไม่เสียเวลา
- น่าจะมีการเล่นเกมหลาย ๆ อย่าง เพราะทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการเล่น ทำให้เกิดความสนุกสนาน

ฯลฯ

ให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นโดยให้เหตุผลประกอบ และเมื่อความคิดเห็นของนักเรียนได้รับการยอมรับ สนใจ นำมาพิจารณาว่า ดี/ไม่ดี ยอมรับ/ไม่ยอมรับ ให้นักเรียนแสดงท่าทางยิ้ม พอใจ และเสนอความคิดเห็นต่อไปอีก

บทบาทสมาชิกคนที่ 3 - 5

ให้นักเรียนแสดงตนเป็นผู้พิจารณาความคิดเห็นของสมาชิกคนที่ 2 โดยพูดกันว่าความคิดนี้
ดี/ไม่ดี ยอมรับ/ไม่ยอมรับ ในที่สุดให้การสนับสนุนเห็นด้วยกับเหตุผลที่สมาชิกคนที่ 2
เสนอมา ส่วนความคิดเห็นของสมาชิกคนที่ 1 ให้นักเรียนแสดงอาการไม่สนใจที่จะ
พิจารณาความคิดเห็นของเขา โดยทำท่าไม่ฟัง ไม่พูดถึง

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การใช้เหตุผล
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	รายชื่อสัตว์ต่าง ๆ ชองยาว เทปเพลง เกมตายแน่ - แย่แล้ว
<u>วิธีการดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม 2. ให้นักเรียนเล่นเกมตายแน่ - แย่แล้ว เพื่อจะได้ทราบรายชื่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ตนจะเลือก 3. ผู้วิจัยเสนอรายชื่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเกมตายแน่ - แย่แล้ว บนกระดานดำอีกครั้งหนึ่ง 4. ผู้วิจัยสมมติให้นักเรียนฟังว่า ถ้าในโลกนี้มีเพียงสัตว์อยู่ได้ 3 ชนิดเท่านั้น นักเรียนจะเลือกสัตว์ชนิดใดที่จำเป็นและสำคัญสำหรับโลกนี้ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเลือก 5. ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกสัตว์คนละ 1 ชนิด พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือก 6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันประเมินการเสนอความคิดเห็น และการให้เหตุผลของนักเรียนแต่ละคน พร้อมข้อเสนอแนะ 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันประเมินสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
<u>การประเมินผล</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินจากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม 2. ประเมินจากการให้เหตุผลในการเลือก 3. ประเมินจากการซักถามและสรุป

ข้อความต่าง ๆ ในช่อง

1. ให้ทำท่าเดินเปิด
2. ให้ทำท่าว่ายน้ำ
3. ให้ทำท่ายกย่องแทนหาง
4. ให้ทำท่าเสียงแมวร้อง
5. ให้ทำท่าเสียงไก่ขัน
6. ให้ทำท่าเสียงสิงโตคำราม
7. ให้ทำท่ากางเดิน
8. ให้ทำท่างูเลื้อย
9. ให้ทำท่าเสียงช้างร้อง

ครั้งที่ 10

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การพูด
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	บัตรสถานการณ์ บทบาทการแสดง แนวทางการสังเกต
<u>วิธีการดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอบอาสาสมัคร 2 คน เป็นผู้สังเกตตามแนวทางการสังเกตที่แจกให้ 2. ผู้วิจัยแจกบัตรสถานการณ์และบทบาทการแสดงให้นักเรียนที่เหลือ เพื่อศึกษาบทบาทของตนและปรึกษากันว่าจะแสดงอย่างไร โดยผู้วิจัยช่วยชี้แจงและให้คำแนะนำจนนักเรียนเข้าใจดี 3. ให้นักเรียนร่วมกันประชุมเรื่อง "เราควรจะทำอะไรเป็นของที่ระลึกแก่ครูประจำชั้น" โดยขณะประชุม ให้นักเรียนแสดงบทบาทที่ได้รับ เพื่อให้ผู้สังเกตเห็นว่า การพูดสนับสนุนโดยการยกย่องชมเชย และให้กำลังใจกันทำให้การประชุมได้ผลดี 4. เมื่อจบการประชุม ให้ผู้สังเกตรายงานสิ่งที่ได้จากการสังเกต 5. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนถึงผลการใช้คำพูดในการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อน 6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญในการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การยกย่องชมเชย
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "บ้านของเทวดาน้อย"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง "บ้านของเทวดาน้อย" ให้นักเรียนแต่ละคนศึกษา
2. หลังจากนักเรียนอ่านเอกสารจบแล้ว ให้นักเรียนจับคู่กัน ผลัดกันเป็นผู้พูด ผู้ฟัง โดยใช้เวลาในการพูดประมาณคนละ 2 นาที
3. ขณะเป็นผู้ฟัง เมื่อคู่สนทนาของตนเสนอความคิดเห็นแล้ว ให้พูดสนับสนุนความคิดของเพื่อนโดยการยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจ
4. ให้นักเรียนแต่ละคนเสนอแนะคู่ของตนหลังจากจบการสนทนา
5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น ของนักเรียนแต่ละคนพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป
6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม

การประเมินผล

1. ประเมินจากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากบทบาทการแสดงของนักเรียน
3. ประเมินจากการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่นของนักเรียน
4. ประเมินจากการซักถามและการสรุป
5. ประเมินจากการเป็นผู้พูดและผู้ฟัง

บัตรสถานการณ์

ครูมาลีเป็นครูเก่าในโรงเรียนแห่งหนึ่ง และสอนชั้น ป.6 มาหลายปีแล้ว มีความจำเป็น ต้องย้ายไปรับราชการที่โรงเรียนอื่นในเดือนหน้า กรรมการนักเรียนมีความเห็นว่า ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ควรจะหาของที่ระลึกมอบให้ครูมาลี เนื่องในโอกาสนี้ สมมตินักเรียนเป็นผู้หนึ่ง ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการเข้าร่วมประชุม เพื่อตกลงในเรื่องของที่ระลึก จึงขอให้นักเรียน ร่วมกันประชุมพิจารณาตกลงกันในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ของที่ระลึกควรจะเป็นอะไร
2. ราคาของที่ระลึกประมาณเท่าไร

บทบาทการแสดง

- คำชี้แจง :
- ขอให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันแสดงการประมุขในหัวข้อเรื่อง " เราควรจะให้อะไร เป็นของที่ระลึกแก่ครูประจำชั้น" ใ้เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที
  - : ขอให้ตกลงในกลุ่มว่า ใครจะเป็นประธานกลุ่ม และขอให้สมาชิกทุกคนพยายามพูด สนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อน โดยการยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจ เพื่อทำให้ ผู้สังเกตเห็นว่า การประชุมจะได้ผลดี ถ้าสมาชิกกลุ่มต่างก็ให้การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของซึ่งกันและกัน
  - : วิธีการแสดงออกถึงการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถพูดได้หลายวิธี เช่น
    - การยกย่องความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น โอ เป็นความคิดที่ดีมาก ความคิดของเธอ เยี่ยมมาก เป็นต้น
    - การชมเชยความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ความคิดของเธอไม่เลวเลย เราคงต้อง เอาไปเป็นแบบอย่างบ้างแล้วละ เป็นความคิดเห็นที่ดีมาก น่าสนใจจริง ๆ
    - การให้กำลังใจ เช่น "ใช่" "เห็นด้วย" "ถูกต้อง" "ฉันเห็นด้วยอย่างยิ่งเลย"
- นอกจากนี้ อาจมีวิธีอื่น ๆ อีก ขอให้นักเรียนใช้เวลาประมาณ 5 นาที ปรึกษากันในกลุ่ม

ว่าใครจะแสดงอย่างไร เพื่อชี้ให้ผู้สังเกตเห็นว่า การพูดสนับสนุนโดยการยกย่องชมเชยและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้การประชุมได้ผลดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว

แบบสังเกต

คำชี้แจง

ให้ผู้สังเกตการณ์ สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในการประชุมกลุ่มและจดบันทึกข้อมูลตามประเด็นต่อไปนี้

1. ใครพูดยกย่องความคิดเห็นของใคร เขาพูดอย่างไร

.....
.....
.....

2. ใครพูดชมเชยความคิดของใคร เขาพูดอย่างไร

.....
.....
.....

3. ใครพูดให้กำลังใจ เขาพูดอย่างไร

.....
.....
.....

4. ใครได้รับการพูดยกย่อง/ชมเชย/ให้กำลังใจ เขามีท่าทางอย่างไรเมื่อได้รับ

.....
.....
.....

5. บรรยากาศในการประชุมเป็นอย่างไร เมื่อมีการพูดยกย่อง/ชมเชย/ให้กำลังใจ

.....
.....
.....

เนื้อเรื่อง

บ้านของเทวดาน้อย

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีเทวดาองค์หนึ่งจะต้องมาจุติในเมืองมนุษย์ เทวดาองค์นี้มีความรู้ความสามารถมีนิสัยโอบอ้อมอารีชอบช่วยเหลือผู้อื่นมาก ดังนั้นจึงเป็นที่รักใคร่และชอบพอบของเพื่อนเทวดาองค์อื่น ๆ เมื่อเทวดาทุกองค์ทราบข่าวเรื่องการจากไปเกิดในเมืองมนุษย์ของเทวดาองค์นี้เข้า ทุกองค์พากันรักและห่วงใยในเทวดาองค์นี้มาก เนื่องจากเกรงว่าเมื่อลงไปเกิดแล้วจะประสบความลำบากมาก ทุกองค์จึงปรึกษากันว่าจะช่วยกันหาเงินไปเสาะแสวงหาบ้านที่ดีที่สุดให้เทวดาองค์นี้อยู่ เมื่อตกลงกันดังนั้นแล้ว เทวดาทุกองค์พากันหาเงินมาที่เมือง ๆ หนึ่ง เทวดาองค์หนึ่งซึ่งมายังบ้านนายเขียว ซึ่งเป็นบ้านหลังใหม่ที่ทันสมัย เป็นตึกใหญ่โตและสวยงามมาก มีบริเวณกว้างขวาง มีสวนดอกไม้ มีเครื่องใช้ไม้สอยและของเล่นมากมาย เทวดาทุกองค์ต่างพากันสนใจมาก แต่เมื่อดูสมาชิกในบ้านแล้วปรากฏว่า พ่อกับแม่ทะเลาะวิวาทกันอยู่ตลอดเวลา พี่น้องก็มีเรื่องราวกันตลอดมา พ่อแม่ก็จะคำทอและลงโทษลูกของตนเองอย่างรุนแรงตลอดเวลา ลูกทุกคนต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่อย่างเคร่งครัด "บ้านนี้ไม่ค่อยมีความสุขเพราะทุกคนทะเลาะกันมากเหลือเกิน" เทวดาองค์หนึ่งให้เหตุผลพร้อมกับชวนไปดูบ้านอื่น ๆ ต่อไป ปรากฏว่าบ้านที่สองนี้เป็นบ้านของนายเล็กบ้านหลังนี้เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว บ้านนี้มีพ่อแม่ 2 คน กับลูกอีก 5 คน พ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทุกคนมีความขยันหมั่นเพียรและต้องประหยัดเป็นอย่างมากในเรื่องของรายได้อันนี้ แต่เนื่องจากพ่อแม่มีวแต่ทำงานนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาใกล้ชิดและดูแลลูก ๆ เท่าที่ควร ลูกบางคนจึงแอบหนีโรงเรียนไปเที่ยวเตร่อย่างสนุกสนาน ใช้เงินฟุ่มเฟือย หลาย ๆ ครั้งได้แอบขโมยเงินพ่อแม่ไปเที่ยวด้วย ลูกทุกคนคือวันนี้ไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ พ่อแม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมากต่อการทำงานและดูแลลูกทุก ๆ คน ในขณะนั้นเองในหมู่เทวดาก็มีการถกเถียงในเรื่องการเลือกบ้านทั้งสองหลัง แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงต้องหาเงินไปบ้านที่ 3 ซึ่งเป็นบ้านของนายคม บ้านหลังนี้เป็นบ้านหลังคามุงจากเล็กและคับแคบมาก บ้านนี้มีลูกถึง 7 คน พ่อออกไปทำงานนอกบ้านตลอดทั้งวัน แม่ต้องอยู่กับลูก ๆ บ้านนี้ไม่ค่อยมีอะไรกินมากนัก อยู่กันอย่างอด ๆ อยากร ๆ บ้านช่องสกปรกรุงรังไม่ค่อยเป็นระเบียบ พ่อแม่พยายามเอาใจใส่ดูแลลูกทุกคน แต่

ก็มีลูกหลาย ๆ คนที่มักไม่สบายและเจ็บอยู่เสมอ เทวดาทุกองค์ก็ต้องมาประชุมรวมกันอีก แต่ก็ยังไม่สามารถจะเลือกบ้านใดบ้านหนึ่งในสามหลังได้ จึงเหาะไปดูอีกบ้านหนึ่ง ปรากฏว่าบ้านนี้เป็นบ้านของนายเพชร นายเพชรเป็นคนชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเสมอ ๆ ภรรยาและลูกของนายเพชรต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ภรรยาและลูกทุกคนของนายเพชรพยายามช่วยเหลือกันทำมาหากินและพยายามจะให้นายเพชรกลับตัวเป็นคนดี แต่ไม่ค่อยได้ผล ที่บ้านยังมีเรื่องมีราวกับผู้อื่นเสมอ จนทำให้ทุกคนต้องวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา มาถึงตอนนี้ เทวดาทุกองค์ก็ลงมติกันว่าจะต้องเลือกบ้านให้เทวดาองค์นี้เสียที เพราะใกล้เวลาที่จะเกิดเต็มทีแล้ว ทันใดนั้นก็เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากมาย บางองค์ก็ว่าน่าจะอยู่บ้านนายเขียว อีกหลายองค์ก็ว่าน่าจะอยู่บ้านนายเล็กบ้าง บ้านนายคมหรือบ้านนายเพชรดีกว่า ต่างฝ่ายต่างมีเหตุผล และให้ข้อสนับสนุนมากมายจนเทวดาองค์นั้นไม่รู้ว่าจะตัดสินใจมาเกิดบ้านไหนจึงจะดีที่สุด

ครั้งที่ 11

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	สิ่งนั้นคืออะไร
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย อย่างมีเหตุผล
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	-
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม 2. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมสิ่งนั้นคืออะไร โดยกำหนดให้สมาชิกแต่ละคน มีสิทธิถามคำถามได้คนละ 4 คำถามเท่านั้น เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ให้ทาย เมื่อนักเรียนถามคำถาม ผู้วิจัยจะตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น 3. ให้กลุ่มที่ 1 เริ่มเล่น สิ่งที่ให้ทายคือ มังคุด โดยผู้วิจัยเริ่มเกมว่า "เป็นผลไม้รูปทรงกลม" 4. ให้นักเรียนกลุ่มที่ 1 ซักถามผู้วิจัยทีละคน โดยพยายามถามให้ตรงประเด็น และอย่างมีเหตุผลที่สุด เช่น "เปลือกเป็นสีเขียวใช่หรือไม่" 5. หลังจากนักเรียนในกลุ่มที่ 1 ซักถามผู้วิจัยครบทุกคนแล้ว ให้ประชุม ปรึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการถาม ก่อนที่จะลงความเห็นว่าเป็นสิ่ง คืออะไร 6. ให้กลุ่มที่ 2 เล่นเกมสิ่งนั้นคืออะไรต่อจากกลุ่มที่ 1 โดยวิธีดำเนินการ เหมือนเดิม สิ่งที่ให้ทายคือหม้อ โดยผู้วิจัยเริ่มเล่นเกมว่า "เป็นเครื่อง ใช้ในครัว" 7. หลังจากกลุ่มที่ 2 บอกคำตอบแล้ว ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการ ใช้คำถามว่า นักเรียนควรจะซักถามอย่างไร จึงสามารถหาคำตอบได้ 8. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ

หรือสงสัยอย่างมีเหตุผลว่าจะช่วยให้สามารถเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ชัดเจน ทำให้บุคคลและกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหา หรือบรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	คิดแล้วถาม
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	นิทานเรื่อง เกาะมหาสมบัติ ตัวอย่างการใช้คำถาม
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยอ่านเรื่อง เกาะมหาสมบัติ ให้นักเรียนฟัง 2. เมื่อเล่าจบแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนซักถามเรื่องราวที่ผู้วิจัยอ่านให้ฟังคนละ 1 คำถาม เพื่อนักเรียนจะได้ตอบคำถามได้ว่า "นายสุขจะแบ่งงานให้ใครทำอะไรบ้าง เพราะเหตุใด" 3. ให้นักเรียนเขียนคำถามของตนลงในกระดาษเปล่า หลังจากนั้นส่งให้ผู้วิจัย 4. ให้นักเรียนแต่ละคนซักถามเรื่องราวคนละ 1 คำถาม โดยคำถามที่ใช้ นั้นจะต้องเป็นคำถามเดียวกับที่เขียนลงในกระดาษ 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันปรึกษากันว่า "นายสุขจะแบ่งงานให้ใครทำได้บ้าง เพราะเหตุใด" โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการซักถามของนักเรียนแต่ละคน 6. หลังจากนักเรียนตอบคำถามแล้ว ผู้วิจัยแจกตัวอย่างการใช้คำถามที่เตรียมไว้ให้นักเรียนแต่ละคน 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันประเมินการซักถามของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้ตัวอย่างที่ผู้วิจัยแจกให้ประกอบ ว่านักเรียนสามารถซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยได้อย่างมีเหตุผลหรือไม่ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป หลังจากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปที่ได้

จากกิจกรรมนี้

การประเมินผล

1. จากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. จากการซักถามของนักเรียน
3. จากการถามคำถามของนักเรียน

ตัวอย่างการใช้คำถามในกิจกรรมที่ 2

1. ลูกบ้านทั้ง 7 คน ชื่ออะไร
2. ลูกบ้านที่เป็นหญิงมีอาชีพอะไร
3. ลูกบ้านที่เป็นหญิงมีความสามารถพิเศษอะไร
4. ลูกบ้านแต่ละคนมีอาชีพอะไร
5. ลูกบ้านแต่ละคนมีความสามารถอะไรบ้าง
6. ลูกบ้านคนที่ 1 ชื่ออะไร มีอาชีพอะไร
7. ลูกบ้านคนที่ 2 มีอาชีพอะไร มีความสามารถอะไร

ฯลฯ

นิทานเรื่อง "เกาะมหาสมบัติ"

ณ หมู่บ้านดงมะนาวหวาน ในจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของเมืองไทยเรา นายสุข ซึ่งเป็นผู้ใหญ่น้ำ ออกไปเฒ่า ๖๖๖ เขาได้พบเืองเืองหนึ่งฝังอยู่ในดิน ภายใตเืองมีลายแทง เพื่อไปค้นหาสมบัติที่เกาะร้างแห่งหนึ่ง นายสุข ดีใจมาก รีบกลับบ้านไปชวนลูกบ้าน 7 คน ร่วมกัน เดินทางไปค้นหาสมบัติ ใน 7 คนนี้ เป็นชาย 6 คน และหญิง 1 คน

คนทั้ง 7 รวมทั้งนายสุข ผู้ใหญ่น้ำ เดินทางไปจนถึงริมทะเล มองเห็นเกาะมหาสมบัติ ในระยะไกลลับ คนทั้ง 8 มีความมุ่งหวังที่จะค้นหาสมบัติตามลายแทงให้ได้ ในการนี้มิ่งงานที่จะต้อง ร่วมกันทำ 5 อย่างคือ (เขียนบนกระดานดำให้นักเรียนดู)

1. ต่อแพเพื่อใช้เดินทางไปยังเกาะมหาสมบัติ
2. เตรียมเสบียงอาหาร หุงหาอาหารระหว่างเดินทาง
3. ควบคุมการเดินทางเพื่อข้ามทะเลไปยังเกาะมหาสมบัติอย่างปลอดภัย
4. เดินทางไปเฒ่า และปีนภูเขาสูงบนเกาะร้าง
5. ลงไปในหุบเหวเพื่อค้นหาสมบัติที่ซ่อนอยู่

ให้นักเรียนลองสมมติตัวเองเป็นนายสุข และพิจารณาว่า "นายสุขจะแบ่งงานให้ใครทำ อะไรบ้าง เพราะเหตุใด"

ครั้งที่ 12

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	คิดอย่างไร
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้ นักเรียนทราบถึงความสำคัญ ของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	บทบาทการแสดง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอบอาสาสมัคร 2 คน เป็นผู้สังเกต 2. แจกบทบาทการแสดงให้นักเรียนที่เหลือ เพื่อให้ร่วมกันประชุมเรื่อง "เราควรรีทำอะไรเป็นของที่ระลึกสำหรับวิทยากรที่เชิญมา" 3. เมื่อเริ่มการประชุมให้ผู้สังเกตคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้พูดเมื่อถูกเพื่อนพูดจา ดุถูก วิจารณ์ ต่ำหนิ 4. ขณะประชุม ให้นักเรียนแสดงบทบาทที่ได้รับ โดยผู้ที่ได้รับบทบาทสมาชิก ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น โดยการพูดจา ดุถูก ต่ำหนิ วิจารณ์ 5. หลังจบการประชุม ผู้วิจัยซักถามผู้สังเกตถึงสิ่งที่ได้จากการสังเกตว่า ผู้พูดแสดงพฤติกรรมอย่างไรเมื่อถูกเพื่อนพูดจา ดุถูก ต่ำหนิ วิจารณ์ 6. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนซึ่งแสดงเป็นผู้เสนอความคิดเห็นว่ารู้สึกอย่างไร ต่อการที่เพื่อน ๗ พูดจา ดุถูก ต่ำหนิ วิจารณ์ตน เมื่อพวกเขาไม่เห็นด้วยกับความคิดของตน 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลของการไม่เสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น 8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดเห็น ไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

บทบาทของผู้แสดงความคิดเห็น

สมมตินักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในการประชุม เพื่อหาข้อยุติว่า "เราควรจะทำอะไร เป็นของที่ระลึกสำหรับวิทยากรที่เชิญมา" นักเรียนเป็นคนพูดไม่เก่งแต่อยากเสนอความคิดเห็น จึงยกมือขอแสดงความคิดเห็น และเสนอว่า "เราควรจะทำของที่สวยงาม เช่น พวงดอกไม้ หรือ เป็นของที่ระลึกในท้องถิ่นของเรา" หรือ "ไม่ควรจะราคาแพงมากนัก เพราะพวกเราเด็กๆ อยู่"

บทบาทของสมาชิกคนอื่น ๆ

สมมตินักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในการประชุม เพื่อหาข้อยุติว่า "เราควรจะทำอะไร เป็นของที่ระลึกสำหรับวิทยากรที่เชิญมา" เมื่อเพื่อนเสนอความคิดเห็น ซึ่งไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เห็นด้วย โดยการพูดจาตูดุก คำทิ่ม วิจารณ์เพื่อนคนนั้น เช่น "พูดไม่ได้เรื่องเลย" หรือ "เสนอความคิดเห็นอะไรมาก็ไม่รู้ ไม่เห็นจะได้ความเลย" หรือ "พูดได้แย่มาก" หรือ "พูดอะไรไม่รู้เรื่องเลย เสนอความคิดเห็นที่เป็นเรื่องราวหน้อยนะ"

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	เวที - วาทิ
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนเสนอความคิดด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	หัวข้อโต้วาทิ เรื่อง "หมาดีกว่าแมว"
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 เป็นฝ่ายเสนอ กลุ่มที่ 2 เป็นฝ่ายค้าน 2. ให้นักเรียนกลุ่มที่ 1 และ 2 นั่งหันหน้าเข้าหากัน 3. ให้นักเรียนโต้วาทิ เรื่อง "หมาดีกว่าแมว" 4. ให้นักเรียนเริ่มการโต้วาทิ โดยให้ฝ่ายเสนอคนที่ 1 เริ่มเสนอความคิดเห็นจากหัวข้อที่ตั้งไว้ โดยใช้เวลาประมาณ 2 นาที 5. หลังจากฝ่ายเสนอคนที่ 1 พูดจบลงให้ฝ่ายค้านคนที่ 1 เริ่มเสนอความคิดเห็นซึ่งไม่สอดคล้องกับฝ่ายเสนอคนที่ 1 โดยให้ใช้เหตุผลในการเสนอความคิด เช่น "สำหรับตัวฉันมีความเห็นไม่ตรงกับความคิดของฝ่ายเสนอคนที่ 1 โดยฉันคิดว่า....." 6. ให้ฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านผลัดกันเสนอความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันจนครบทุกคน 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปการเสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันของแต่ละคน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุง 8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
<u>การประเมินผล</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม 2. จากการเสนอความคิดด้วยเหตุผลกรณีที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันของนักเรียนในการโต้วาทิ

3. จากบทบาทการแสดงของนักเรียน
4. จากการซักถามและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 13

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	มติของกลุ่ม
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ของเล่น 10 ชิ้น
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอบอาสาสมัคร 2 คน เพื่อแสดงพฤติกรรมไม่ยอมรับมติของกลุ่ม 2. ผู้วิจัยตกลงกับอาสาสมัครทั้ง 2 คนว่า เมื่อกลุ่มมีการประชุมเพื่อหาข้อตกลงว่าจะไปเอาของเล่นของผู้ใดก่อนก็ตาม ให้อาสาสมัครทั้ง 2 คนเสนอคนอื่นที่ไม่ใช่ผู้ที่กลุ่มเลือก และเมื่ออาสาสมัครทั้ง 2 แพ้เสียงส่วนใหญ่ ให้แสดงพฤติกรรมไม่ยอมรับมติของกลุ่ม โดยพูดกับสมาชิกที่นั่งใกล้ ๆ เช่น "เราน่าจะได้ข้อสรุปที่เหมาะสมกว่านี้" และเมื่อสมาชิกในกลุ่มจะไปเอาของเล่น ให้อาสาสมัครทั้ง 2 ดึงสมาชิกที่จะไปเอาของเล่นนั้น ไปอีกทางหนึ่ง เพื่อแสดงการไม่ยอมรับมติของกลุ่ม 3. หลังจากผู้วิจัยและอาสาสมัครทั้ง 2 ตกลงกันเป็นที่เข้าใจแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกของเล่นที่ผู้วิจัยเตรียมไว้คนละ 1 ชิ้น และให้แต่ละคนนำของเล่นที่ตนเลือกไปไว้ในห้องที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 4. ให้กลุ่มตกลงกันว่าจะไปเอาของเล่นของผู้ใดก่อน 5. หลังจากตกลงกันได้แล้ว ให้กลุ่มเริ่มเข้าไปเอาของเล่นได้ โดยมีกติกาว่า ในการไปเอาของเล่นทุกชิ้นจะต้องไปเป็นกลุ่ม จับมือกันไว้ไม่ให้ขาดออกจากกัน 6. เมื่อกลุ่มเริ่มไปเอาของเล่น ให้อาสาสมัครทั้ง 2 เริ่มแสดงบทบาทที่เตรียมไว้ โดยพยายามดึงกลุ่มไปอีกทางหนึ่ง ไม่ให้กลุ่มสามารถไป

เอาของเล่นได้สำเร็จหรือถ้าสามารถไปเอาได้ก็ต้องใช้ความพยายาม
อย่างมากเพื่อเป็นการโต้แย้งมติของกลุ่มโดยการกระทำ

7. ผู้วิจัยยุติกิจกรรมเมื่อเห็นว่ากลุ่มไม่สามารถไปเอาของเล่นแต่ละชิ้นได้
สำเร็จ เพราะอาสาสมัครทั้ง 2 คน
8. ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกของนักเรียนในกลุ่มที่ไม่สามารถไปเอาของเล่นได้
เพราะการกระทำของอาสาสมัครทั้ง 2 คนว่า รู้สึกอย่างไร เห็นด้วย
หรือไม่เพราะเหตุใด
9. ผู้วิจัยซักถามอาสาสมัครทั้ง 2 คน ถึงความรู้สึกที่แสดงพฤติกรรมไม่
ยอมรับมติของกลุ่มจนทำให้กลุ่มไม่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ ตลอดจน
ปฏิกริยาของเพื่อน ๆ เมื่อตนปฏิบัติเช่นนี้
10. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลของการไม่ยอมรับมติหรือข้อตกลง
ของกลุ่มตามเสียงส่วนใหญ่ โดยการโต้แย้งทั้งคำพูดและการกระทำ
11. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

<u>กิจกรรมที่ 2</u>	เทวดาน้อยเลือกห้องเรียน
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อฝึกให้นักเรียนยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	25 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	นิทานเรื่อง " เทวดาน้อยเลือกห้องเรียน"
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยอ่านนิทานเรื่อง " เทวดาน้อยเลือกห้องเรียน" ให้นักเรียนฟัง 2. หลังจากเล่านิทานจบลง ผู้วิจัยเขียนลักษณะของห้องแต่ละห้องบนกระดาษคนดำ 3. ให้นักเรียนแต่ละคนลงมติว่าจะเลือกคำตอบใดเป็นอันดับ 1 โดยให้เขียนคำตอบของตนลงในกระดาษ โดยไม่ให้เห็นคำตอบซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งเหตุผลในการเลือก 4. หลังจากนักเรียนส่งกระดาษให้ผู้วิจัยแล้ว ให้นักเรียนยกมือออกเสียงหาข้อสรุปว่า เทวดาน้อยควรจะเลือกห้องเรียนใดเป็นอันดับ 1 พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือก 5. นักเรียนที่ไม่ได้เลือกคำตอบตรงกับเสียงส่วนใหญ่ ให้แสดงพฤติกรรม การยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้งทั้งคำตอบและการกระทำ 6. ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนถึงความรู้สึกลงในการที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ 7. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

การประเมินผล

1. ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากความสนใจ ตั้งใจขณะฟังนิทาน
3. ประเมินจากการแสดงบทบาท
4. ประเมินจากการตอบคำถาม

เนื้อเรื่อง

เทวดาน้อยเลือกห้องเรียน

กาลครั้งหนึ่งมีเทวดาน้อยองค์หนึ่ง เป็นที่รักของหมู่เทวดาที่อยู่บนสวรรค์ทุกองค์ เทวดาน้อยมีของเล่นมากมายและอยากจะมีเพื่อนมาเล่นด้วยกัน แต่บนสวรรค์มีแต่เทวดาที่อายุมากกว่าตนทั้งนั้น เทวดาน้อยเห็นว่าโลกมนุษย์มีเด็กอยู่มากมายคงจะได้เพื่อนแน่ ๆ คราวนี้ วันหนึ่งจึงแอบเหาะลงมาดูและสำรวจเพื่อตัวเองจะได้เข้าไปเป็นเพื่อนด้วย แต่ปรากฏว่าเด็กทั้งหลายไม่ค่อยอยู่บ้านกันเลย ทุกคนไปโรงเรียนกันหมด เทวดาน้อยจึงเหาะไปหาเด็ก ๆ เหล่านั้นที่โรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนแห่งแรกที่เทวดาน้อยไปดู ชื่อ "โรงเรียนสบายจิต" โรงเรียนนี้ใหญ่มาก เป็นตึกสูงหลายชั้น เทวดาน้อยสนใจมากจึงเหาะเข้าไปดูในชั้น ป.6 ก ปรากฏว่าเทวดาน้อยชอบมาก เพราะเป็นเด็ก รุ่นเดียวกับตน จะตัดสินใจเข้าไปเรียนด้วยแล้ว แต่เมื่อสังเกตอย่างถี่ถ้วนแล้ว ห้อง ป.6 ก ถึงแม้จะทำด้วยสีสวยงาม มีโต๊ะเก้าอี้มานั่งอย่างดี มีรูปสวย ๆ อยู่มาก หนังสือให้อ่านก็มีหลายประเภท แต่ปรากฏว่า นักเรียนแต่ละคนไม่มีใครช่วยกันทำความสะอาดเลย กระดาษและขี้ฝุ่นเต็มห้อง หนังสือก็ไม่ค่อยเป็นระเบียบ รื้อกันกระจัดกระจาย โต๊ะเก้าอี้มานั่งแยกกันคนละทิศละทาง ปรากฏว่า นักเรียนห้องนี้สบายมาก เพราะไม่มีใครทำความสะอาดเลยแม้แต่ภารโรงมาช่วยทำให้สัปดาห์ละ 1 คนเท่านั้น เทวดาน้อยคิดอย่างรอบคอบ "เราน่าจะไปดูโรงเรียนอื่นด้วยจะดีไหม" คิดแล้วจึงเหาะไปดูโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งชื่อ "โรงเรียนปองพล" ที่ห้อง ป.6 ข ปรากฏว่าห้องเรียนสะอาด เรียบร้อยดี น่าอยู่และน่าเรียน มีนักเรียนหลายคนกำลังกวาดและถูพื้นห้อง บางคนจัดโต๊ะ เก้าอี้ หนังสือ แต่ก็มีเสียงเกียงกันทำงาน ต่อว่ากันอยู่ตลอดเวลา และมีบางคนแสดงอาการโกรธไม่พอใจ เพราะเพื่อนบางคนหนีเวรทำความสะอาดกลับบ้านก่อน บางคนก็แอบไปเล่น เป็นต้น เทวดาน้อยพูดกับตัวเองว่า "ห้อง ป.6 ข นี้ก็น่าอยู่ดี เพราะสะอาด และเป็นระเบียบแต่รู้สึกว่ามีนักเรียนทะเลาะกันและมีบางคนไม่ช่วยเหลือกัน" คิดแล้วจึงเหาะไปดูโรงเรียนอีกแห่งจะดีกว่า คราวนี้เทวดาน้อยเหาะไปใช้เวลานานมาก ผ่านเข้าไปในบริเวณที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองมาก โรงเรียนชื่อว่า "โรงเรียนพูดคำ" โรงเรียนเก่ามากแล้ว เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว นักเรียนห้อง ป.6 ค กำลังช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนอย่างขะมักเขม้น พื้นที่เป็นดินได้รับการกวาดจนไม่

มีฝน ติเต้แก้อักระดานดำได้รับการดูอย่างสะอาด แต่เสียดายที่โรงเรียนนี้ไม่ค่อยมีใครนิยมมาเรียนเลย มีนักเรียนไม่กี่คนเท่านั้น แต่เทวดาน้อยสังเกตเห็นว่า ทุกคนสนุกสนาน พูดคุยกันดี และช่วยเหลือกันอยู่ตลอดเวลา ค่ะนั่นเทวดาน้อยคิดอย่างหนักในการที่จะเลือกห้องเรียนที่ตนเองจะไปอยู่ด้วย เพราะน่าสนใจทั้ง 3 ห้อง ทั้ง ป.6 ก ป.6 ข และ ป.6 ค เทวดาน้อยคิดไม่ได้แต่ก็ต้องเลือกห้องเรียนเสียแล้ว

บทบาทของเทวดาน้อย

สมมติฉันคือเทวดาน้อย ฉันมีของเล่นมากมาย แต่ไม่มีเพื่อนเล่นที่อายุเท่ากับฉันเลย จึงรู้สึกเหงาและอยากมีเพื่อนมาเล่นด้วย ฉันจึงเหาะมายังโลกมนุษย์ ไปหาเด็ก ๆ ที่โรงเรียน โดยเข้าไปสำรวจงานชั้น ป.6 ก ป.6 ข และ ป.6 ค ซึ่งห้องแต่ละห้องที่ฉันเข้าไปสำรวจต่างก็น่าสนใจ แต่ฉันต้องเลือกเพียงห้องเดียว

บทบาทของนักเรียนห้อง ป.6 ก

สมมติฉันเป็นนักเรียนชั้นป.6 ก ฉันได้อยู่ห้องที่ท่าสี่สายงาม มีติเต้แก้อั่ม่านั่งอย่างดี มีรูปสวย ๆ อยู่มาก หนังสือให้อ่านก็มีหลายประเภท แต่ฉันไม่เคยทำควาสะอาดเลย เนื่องจากมีการโรงทำให้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำให้กระดาษและขี้ฝุ่นเต็มห้อง หนังสือก็ถูกพวกฉันหยิบมาอ่าน และไม่เคยเก็บเข้าที่ นอกจากนั้นหลังเลิกเรียน ฉันก็ไม่เคยช่วยจัดติเต้แก้อั่มให้เป็นระเบียบก่อนกลับ

บทบาทของนักเรียนห้อง ป.6 ข

สมมติฉันคือนักเรียนห้อง ป.6 ข ฉันอยู่ห้องเรียนที่สะอาดเรียบร้อยดี น่าอยู่และน่าเรียนมาก เพราะฉันและเพื่อน ๆ ช่วยกันกวาดถูห้อง จัดติเต้แก้อั่มและหนังสือ แต่ฉันและเพื่อน ๆ ก็เกียวกัทำงานอยู่เสมอ ต่อว่ากันตลอดเวลา บางครั้งฉันแสดงอาการโกรธ ไม่พอใจที่เพื่อนบางคนหนีเวรทำความสะอาด กลับบ้านก่อน หรือแอบไปเล่น

บทบาทของนักเรียนห้อง ป.6 ค

สมมติฉันคือนักเรียนห้อง ป.6 ค ฉันอยู่ห้องที่เป็นเรือนไม้และเก่ามากแล้ว แต่ฉันและเพื่อน ๆ ก็ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนอย่างขะมักเขม้น หันซึ่งเป็นดินได้รับการกวาดจนไม่มีฝุ่น ไม้โต๊ะเก้าอี้ได้รับการถูอย่างสะอาด ฉันและเพื่อน ๆ สนุกสนานในการทำงานอย่างมาก พุดคุยและช่วยเหลือกันอยู่ตลอดเวลา

ครั้งที่ 14

<u>กิจกรรม</u>	ปัจฉิมนิเทศ
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้ให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกิจกรรม
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	แบบประเมินผลการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกิจกรรมกลุ่ม 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบประเมินผลการฝึกกิจกรรมกลุ่ม 4. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม เกี่ยวกับการเข้าร่วมฝึกกิจกรรมกลุ่มและกล่าวปิดโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
<u>การประเมินผล</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินจากการให้ความร่วมมือในการสรุป แสดงความคิดเห็น 2. ประเมินจากพฤติกรรมของนักเรียนในการตอบแบบประเมินผลการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

แบบประเมินผลหลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

ขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกคนได้โปรดแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ และความรู้สึกของ
ตัวนักเรียนเองที่มีต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้
.....
.....
.....
- 2. ประโยชน์ที่นักเรียนคิดว่าได้รับจากการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้
.....
.....
.....
- 3. หลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้วมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรเกิดขึ้นกับนักเรียนบ้าง
.....
.....
.....
- 4. ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป
.....
.....
.....
- 5. อื่น ๆ ถ้ามี .....

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1 เวลา 50 นาที	การปฐมนิเทศ ล่าลายเซ็น	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่างๆ และวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่มและเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้นทำกิจกรรม
2 เวลา 50 นาที	การพูดแสดงความคิดเห็น	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดแสดงความคิดเห็น
3 เวลา 50 นาที	การพูดได้ใจความ	เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดได้ใจความ
4 เวลา 50 นาที	การพูดได้ตรงประเด็น	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดตรงประเด็น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดตรงประเด็น
5 เวลา 50 นาที	ความสำคัญของการรับฟัง ความคิดเห็น	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6 เวลา 50 นาที	การใช้ท่าทางหรือสัญญาณ	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูดและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการให้ ความสนใจ และสนับสนุนผู้พูด
7 เวลา 50 นาที	การรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น	เพื่อให้ นักเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบไม่ขัดจังหวะ

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
8 เวลา 50 นาที	การใช้ท่าทางที่เหมาะสม ขณะฟังผู้อื่น	เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตามองที่ผู้พูด พยักหน้ารับและไม่ขัดจังหวะผู้พูด
9 เวลา 50 นาที	สำคัญที่เหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
10 เวลา 50 นาที	การพูดสนับสนุนความคิด ของผู้อื่น	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
11 เวลา 50 นาที	การซักถามอย่างมีเหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญในการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
12 เวลา 50 นาที	ความขัดแย้ง	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอความคิดด้วยเหตุผล ในกรณีที่มีความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
13 เวลา 50 นาที	มติของกลุ่ม	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้งหรืออภิปรายต่อและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้งหรืออภิปรายต่อ
14 เวลา 50 นาที	ปัจจัยนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มที่ได้รับจากข้อเสนอแนะและประโยชน์ของข้อเสนอแนะนั้น ๆ ในการนำไปปรับปรุงพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ตารางการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่	วันที่ฝึก	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1	4 ก.ค. 2532	การปฐมนิเทศ ล่าลายเซ็น	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่างๆ และวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่มและ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้น ทำกิจกรรม
2	6 ก.ค. 2532	การพูดแสดงความคิดเห็น	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดแสดงความคิดเห็น
3	11 ก.ค. 2532	การพูดได้ใจความ	เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดได้ใจความ
4	13 ก.ค. 2532	การพูดได้ตรงประเด็น	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดตรงประเด็น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดตรงประเด็น
5	20 ก.ค. 2532	ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็น	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6	25 ก.ค. 2532	การให้ท่าทางหรือสัญญาณ	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูดและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการให้ ความสนใจ และสนับสนุนผู้พูด
7	27 ก.ค. 2532	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	เพื่อให้ ิเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะ

ครั้งที่	วันที่ฝึก	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
8	1 ส.ค. 2532	การใช้ท่าทางที่เหมาะสม ขณะฟังผู้อื่น	เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตามองที่ผู้พูด พยักหน้ารับและไม่ขัดจังหวะผู้พูด
9	3 ส.ค. 2532	สำคัญที่เหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
10	8 ส.ค. 2532	การพูดสนับสนุนความคิด ของผู้อื่น	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
11	10 ส.ค. 2532	การซักถามอย่างมีเหตุผล	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญในการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล
12	15 ส.ค. 2532	ความขัดแย้ง	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดด้วยเหตุผลในกรณีที่มีความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอความคิดด้วยเหตุผล ในกรณีที่มีความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ครั้งที่	วันที่ฝึก	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
13	17 ส.ค. 2532	มติของกลุ่ม	<p>เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้งหรืออภิปรายต่อและได้รับข้อมูล เกี่ยวกับการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้แย้งหรืออภิปรายต่อ</p>
14	22 ส.ค. 2532	ปัจฉิมนิเทศ	<p>เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ที่ได้รับจากข้อเสนอแนะ และประโยชน์ของข้อเสนอแนะนั้น ๆ ในการนำไปปรับปรุงพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม</p>

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่ 1

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การปฐมนิเทศ
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึก กฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	35 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	ตารางการให้ข้อเสนอแนะ
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง โดยใช้เวลาประมาณคนละ 1 นาที 3. ผู้วิจัยแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเข้าร่วมกิจกรรม จุดมุ่งหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มโดยใช้ตารางการให้ข้อเสนอแนะประกอบ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
<u>กิจกรรมที่ 2</u>	ล่าลายเซ็น
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่ม 2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเริ่มต้นทำกิจกรรม
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	15 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	แบบฟอร์มล่าลายเซ็น

วิธีดำเนินการ

1. จัดนักเรียนหนึ่ง เป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยแจกแบบฟอร์มล่าลายเซ็นให้นักเรียนทุกคน พร้อมทั้งให้เขียนชื่อของตนเองลงในแบบฟอร์มล่าลายเซ็นที่ได้รับ
3. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเล่นเกมล่าลายเซ็นให้นักเรียนทราบว่า "ช่วงเวลา" ต่อไปนี้ ประมาณ 5 นาที คือหลังจากได้ยื่นสัญญาณทวิตแล้ว นักเรียนทุกคนนำแบบฟอร์มล่าลายเซ็นของตนไปล่าลายเซ็นจากเพื่อนนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับข้อที่กำหนดไว้ โดยให้นักเรียนผู้นั้นเซ็นชื่อของตนเองในช่องว่างข้างหน้าข้อความนั้น ๆ และขอให้นักเรียนหาเพื่อนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นจริงและล่าลายเซ็นให้ได้เร็วที่สุด ผู้ที่ล่าลายเซ็นได้ครบคนแรกให้มานั่งเก้าอี้กลางวงที่จัดไว้ให้ สำหรับท่านอื่น ๆ ที่เสร็จทีหลังให้กลับไปนั่งที่เดิม เมื่อนทวิตดั่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แสดงว่าหมดเวลาแล้ว ให้นักเรียนทุกคนกลับไปนั่งที่เดิม ผู้ที่ล่าลายเซ็นได้น้อยที่สุด เมื่อหมดเวลาแล้วให้ออกมา นั่งที่เก้าอี้กลางวงที่จัดไว้ให้"
4. ผู้วิจัยให้สัญญาเริ่มล่าลายเซ็น
5. เมื่อหมดเวลา ผู้วิจัยให้สัญญาและแนะนำผู้ชนะให้กลุ่มทราบ และให้ผู้ชนะแจ้งให้กลุ่มทราบว่าตนได้ล่าลายเซ็นของเพื่อนคนใดบ้าง และคนนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร
6. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ล่าลายเซ็นได้น้อยที่สุด แจ้งให้กลุ่มทราบว่าตนได้ล่าลายเซ็นของสมาชิกคนใดบ้าง และคนนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร
7. ผู้วิจัยแจกรางวัลให้ทั้งผู้ที่ล่าลายเซ็นได้มากและน้อยที่สุด
8. ผู้วิจัยซักถามนักเรียน ถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมล่าลายเซ็น

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสนใจและความตั้งใจในการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. ประเมินจากการซักถามของนักเรียน

แบบฟอร์มล่าลายเซ็น

- ..... ผู้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ พ
- ..... ผู้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ น
- ..... ผู้ที่มีนามสกุลขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก
- ..... ผู้ที่เกิดเดือน มกราคม
- ..... ผู้ที่เกิดเดือน กันยายน
- ..... ผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี
- ..... ผู้ที่เป็นลูกสาวคนเล็ก
- ..... ผู้ที่เป็นลูกชายคนเล็ก
- ..... ผู้ที่สูงที่สุดในห้อง
- ..... ผู้ที่ใช้ผ้าเช็ดหน้าสีขาว
- ..... ผู้ที่มีผิวขาวที่สุดในห้อง
- ..... ผู้ที่ใส่ตุ้มหู
- ..... ผู้ที่มีพี่ชาย 2 คน
- ..... ผู้ที่มีพี่สาว 1 คน และน้องสาว 1 คน

ครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็น

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องของการพูดแสดงความคิดเห็น
2. ผู้วิจัยชี้แจงเอกสารเกี่ยวกับการพูดแสดงความคิดเห็นให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. สังเกตจากการอ่านและการสรุปของนักเรียน
3. สังเกตจากการซักถาม

การพูดแสดงความคิดเห็น

อภิปรายกลุ่มได้ผลดีมีคุณค่า
 ความคิดเห็นต้องนำมาวินิจฉัย
 ช่วยกันคิดช่วยกันพูดนำกลุ่มไป
 ความคิดใครก็มีค่า น่าไตร่ตรอง

จากคำกลอนดังกล่าวจะเห็นว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการที่ช่วยให้กลุ่มได้ข้อสรุป หรือข้อตัดสินใจที่รอบคอบ และมีประสิทธิภาพขึ้น เพราะข้อสรุป/ข้อตัดสินใจจากการอภิปราย เป็นข้อ

สรุปที่ได้จากการพิจารณาความคิดเห็นหลาย ๆ แง่มุม แต่การจะดำเนินการให้ได้ข้อสรุปและมีประสิทธิภาพนั้น การช่วยกันคิด ช่วยกันพูด เป็นสิ่งจำเป็นมาก สมาชิกทุกคนในกลุ่มควรตระหนักว่าความคิดเห็นของตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม มีคุณค่าต่อกลุ่ม เพราะกลุ่มอาจนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ดังนั้น สมาชิกทุกคนในกลุ่ม เมื่อมีความคิดเห็นใด ๆ ไม่ควรเพิกเฉย ควรเสนอให้กลุ่มรับรู้เพื่อกลุ่มจะได้นำความคิดเห็นนั้นมาพิจารณาต่อไป

นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มแล้ว การได้พูดแสดงความคิดเห็นยังช่วยให้บุคคลนั้นเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา และพัฒนาการส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง การพูดแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่มบ่อย ๆ จะช่วยให้สามารถชนะความประหม่า ตื่นเต้น ก่อเขิน ทำให้มีกำลังใจเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะพูดได้ทุกโอกาส
2. ทำให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจ เพราะมีโอกาสนำความรู้ความคิดใหม่ ๆ ของตนเองหรือได้จากที่ใดที่หนึ่ง แสดงต่อบุคคลจำนวนมาก
3. ทำให้ได้ใช้สติปัญญา ใช้ความคิดอย่างคล่องแคล่ว คิดได้ทันที่ทันใจ พูดได้ทันที่ทันใจ
4. ช่วยฝึกความสามารถในการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตามความคิดของตน
5. ช่วยให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น

ครั้งที่ 3

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดได้ใจความ

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง การพูดได้ใจความ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องของการพูดได้ใจความ
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับ การพูดได้ใจความให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเนื้อ เรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การพูดได้ใจความ

การอภิปรายในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้หนึ่ง ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนได้ เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้โอกาสนักเรียนสำรวจความคิดเห็นของตน และแสดงความคิดเห็นออกมาให้ผู้ฟังทราบ นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เข้าร่วมกลุ่ม เรียนรู้ที่จะสื่อความหมายกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกให้มั่นใจกว้างขวาง โดยรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และฝึกความอดทนที่จะฟังผู้อื่นโต้แย้งความคิดของตนได้โดยไม่ถือเอาการโต้แย้งนั้นมาเป็นข้อบาดหมาง จากผลที่ได้ของการอภิปรายกลุ่มดังกล่าว ผู้เข้าร่วมอภิปรายจำเป็นต้องมีหลักในการปฏิบัติ ซึ่งการพูดได้ใจความนับว่าเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงทั้งตนเอง เพื่อนสมาชิก และ

ผลงานของกลุ่ม โดยมีแนวปฏิบัติในการพูดได้ใจความดังต่อไปนี้

1. ในการพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง ควรกำหนดเวลาให้พอประมาณ นั่นคือ ไม่ใช้เวลาในการพูดน้อยเกินไป และนานเกินไป เพราะจะเป็นการผูกขาดการพูดแต่ผู้เดียว
2. พูดด้วยเสียงชัดเจน ชัดคำ ไม่พูดเร็วและวิจฉวนผู้ฟัง ฟังไม่ถนัด และเสียงให้ดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกัน
3. มีความเชื่อมั่นในตนเองในการพูด ไม่พูดวกไปวนมา หรือพูดข้อความเดียวกัน หรือประโยคเดียวกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ เพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย และหมดความสนใจที่จะฟัง
4. พูดได้คล่องแคล่ว ราบรื่น ไม่ตะกุกตะกัก
5. ใช้ถ้อยคำที่ง่ายต่อการเข้าใจ เพราะจะก่อให้เกิดความชัดเจนในการเข้าใจแก่ผู้ฟัง ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงประสงค์สำหรับการสื่อสารทั้งด้านการพูดและการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพูด ผู้ฟังย่อมจะต้องใช้ระยะเวลาฟังให้เข้าใจ รวดเร็วกว่าการเขียน เพราะมีโอกาสฟังเพียงครั้งเดียว ไม่สามารถย้อนกลับมาทำความเข้าใจใหม่เหมือนอ่านจากข้อเขียน
6. ใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด เป็นการใช้คำสั้น ๆ กระชับความตรงตามจุดหมาย ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ซ้ำซาก เช่น พระรัตนตรัย แทน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นต้น

ครั้งที่ 4

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ทราบความสำคัญของการพูดตรงประเด็น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดได้ตรงประเด็น

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง การพูดได้ตรงประเด็น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การพูดได้ตรงประเด็น
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการพูดได้ตรงประเด็นให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การพูดได้ตรงประเด็น

ในการอภิปรายนั้น จะพบอยู่เสมอ ๆ ว่า สมาชิกมีลักษณะการพูดที่เรียกว่า "พูดไม่เป็น" อยู่หลายประการดังต่อไปนี้

1. พูดยาวเกินไป ยืดเยื้อ เยิ่นเย้อ เกินเวลากำหนด ทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่ายไม่สนใจฟัง ทั้งยังเป็นการทำลายเวลาของส่วนรวม
2. พูดสั้นไป ขาดสาระสำคัญ ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ผู้ฟังยังไม่ทันได้ใคร่ครวญ หรือได้รับข้อมูลเพียงพอ ผู้ฟังยังไม่เข้าใจเรื่องตลอดก็จบเรื่องเสียแล้ว
3. พูดไม่ชวนฟัง ไม่ใคร่ครวญก่อนพูด ผู้ฟังไม่พอใจหรือเกิดเจ็บช้ำน้ำใจ ไม่เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ ผู้พูดไม่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
4. พูดไม่รู้เรื่อง ผู้ฟังจับใจความไม่ได้ เพราะผู้พูด พูดสับสนวุ่นวาย ขาดการขยายความที่ดีพอ ไม่รู้จักใช้ถ้อยคำที่ช่วยให้เข้าใจง่าย เมื่อพูดจบแล้ว ผู้ฟังยังไม่รู้เรื่องว่า ผู้พูดต้องการอะไรกันแน่

ดังนั้นในการอภิปรายนั้น นอกจากการที่สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นกัน อย่างทั่วถึงแล้ว การอภิปรายที่ดี สมาชิกจะต้องพูดเป็น สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรง ประเด็น ไม่ออกนอกทางหรือนอกประเด็น เพราะนอกจากจะไม่เป็นประโยชน์แล้ว ยังเสียเวลา หรือทำให้เป้าหมายที่ต้องการเบนออกไปและยังอาจก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่สมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มจำเป็นต้องระวังอย่าอภิปรายออกนอกเรื่อง โดยควรจะมีลักษณะ การใช้คำพูดให้ตรงประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การพูดได้ตรงประเด็น ผู้พูดต้องเข้าใจเนื้อเรื่องที่จะพูดได้ดี จัดลำดับความคิดที่จะพูดได้ดี และให้ข้อคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์
2. ใช้ถ้อยคำให้ตรงกับความหมาย คำในภาษาไทยมีความหมายใกล้เคียงกันมาก หรือ คำเดียวมีความหมายได้หลายอย่าง ผู้พูดต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องจึงจะสื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น "สภาพเป็นคนงามทั้งกายและใจ" กับ "สภาพท่างามหน้าละครวณ" คำว่า งาม ในสองประโยค มีความหมายต่างกัน ในประโยคแรกหมายถึง เป็นการชมเชย แต่ในประโยคหลัง เป็นการประชดประชัน

3. ใช้ถ้อยคำให้ตรงกับระดับของบุคคล ภาษาไทยเรามีคำราชาศัพท์ คำสุภาพ คำตลาด เป็นต้น ผู้พูดจึงต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม เช่น คำว่ากิน ต้องเปลี่ยนเป็นเสวย เมื่อใช้กับพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์ หรือถ้าใช้กับพระสงฆ์ก็ต้องใช้คำว่า ฉัน แต่ถ้าใช้กับบุคคลทั่วไปซึ่งอาวุโสกว่า ผู้พูดก็ใช้ว่ารับประทาน สำหรับคนกันเองใช้คำว่า กิน เป็นต้น

4. ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เป็นการใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย ดังตัวอย่าง นักเรียนมอบช่อดอกไม้ให้คุณครู (ใช้บุรพบท แต่ แทน แก่ เพื่อแสดงความเคารวะ)

ตำรวจจับผู้ร้ายสองคน (ไม่ใช่ ตำรวจจับสองผู้ร้าย เพราะไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย)

ครั้งที่ 5

<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
<u>ขนาดของกลุ่ม</u>	7 คน
<u>เวลาที่ใช้</u>	50 นาที
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสาร เรื่อง ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
<u>วิธีดำเนินการ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นให้นักเรียนอ่าน 3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน 4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน
<u>การประเมินผล</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม 2. สังเกตจากการอ่านและสรุป 3. สังเกตจากการซักถาม

ความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การฟัง มีประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารของมนุษย์เป็นอันมาก ทำให้บุคคลสามารถตอบโต้หรือตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง ลองคิดดูว่า หากบุคคลสูญเสียความสามารถในการได้ยินได้ฟังไป ก็ไม่สามารถจะทำเช่นนั้นได้เลย การฟังจึงมีประโยชน์มากมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ในด้านการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะต้องอาศัยการฟังมากมาย
2. การฟังทำให้ได้ทราบและเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา นอกจากนี้ยังช่วยในด้าน การเรียนรู้ ในสิ่งใหม่ ๆ ที่เรายังไม่เคยทราบมาก่อน
3. การฟังช่วยฝึกฝนให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักใช้วิจารณญาณ การหาเหตุผลและการ ถกเถียงข้อบ่งชี้ข้อเท็จจริง ทำให้ไม่หลงเชื่อสิ่งต่าง ๆ โดยง่ายหรือหลงงมงายในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. การฟังฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ไม่คับแคบ หรือยึดถือเอาแต่ความคิดเห็น ของตนเป็นหลัก แต่จะรู้จักรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า การฟังมีประโยชน์มากมาย ดังนั้นการฟังจึงมีความสำคัญยิ่งต่อบุคคลดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

เนื้อเรื่อง

ฟังกันหน่อย

เข้าวันหนึ่ง ตึกมาโรงเรียนแต่เข้าพร้อมกับเพื่อน ๆ อีก 2 - 3 คน และปรึกษากันว่า หลังจากสอบเสร็จแล้ว อยากจะกินข้าวกลางวันร่วมกันทั้งชั้นสักวัน ดังนั้นเมื่อมาถึงโรงเรียน ตึก จึงนำเรื่องทีปรึกษากับเพื่อน ๆ มาปรึกษาครูประจำชั้น ซึ่งครูก็เห็นดีด้วย และจะช่วยออกเงินให้ แต่เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะตกลงกันว่าจะทำอะไรกันดี ตึกนำข่าวดีมาบอกเพื่อน ๆ ว่า ได้รับ อนุญาตจากครูเรียบร้อยแล้ว นักเรียนชายรับทีจะเป็นฝ่ายจัดสถานที่ ส่วนเรื่องอาหารยกให้ เป็น หน้าที่ของนักเรียนหญิง ตึกจึงนัดให้เพื่อน ๆ มาประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หลังจากที รับประทานอาหารกลางวันเสร็จ

เมื่อเพื่อนมาครบแล้ว ตึกจึงให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคิดและเสนอว่า ควรจะทำอาหารอะไรดี

เด็ก ๆ จึงแย่งกันเสนอความคิดเห็นให้ทำนั่นทำนี่ จนทั้งแปดไม่รู้เรื่อง แต่ก็มีหลายคนที่นั่งจับกลุ่มคุยกัน ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นและไม่สนใจที่จะฟังว่าใครเสนอให้ทำอะไร ตู๊กจึงเสนอให้เพื่อน ๆ ผลัดกันเสนอทีละคน น้อยรีบยกมือขอเสนอเป็นคนแรก ซึ่งน้อยเสนอให้ทำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า เพราะทำง่ายและราคาถูกดี แต่ยังไม่ทันที่น้อยจะพูดจบ เพื่อนก็พูดแข่งขึ้นมา และไม่เห็นด้วยกับความคิดของน้อย ทำให้น้อยเกิดความรู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างมาก และเมื่อโก๋เสนอให้ทำขนมจีนแกงโก๋ โดยอาสาจะให้คุณแม่ทำให้ เพื่อน ๆ กลับรับฟังและเห็นชอบด้วย น้อยซึ่งไม่พอใจอยู่แล้ว จึงแกล้งพูดจนทำนองว่าโก๋อยากได้หน้า ทำให้โก๋โกรธและทะเลาะกัน เพื่อน ๆ เข้าข้างโก๋ และช่วยกันรุมต่อว่าน้อย จนน้อยเสียใจเดินออกจากห้องไป ตู๊กจึงขอร้องให้เพื่อน ๆ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ด้วย เพราะทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเสนอความคิดเห็นได้ ไม่ใช่จะเอาแต่ความคิดของตนเป็นใหญ่ และถ้าเสียงส่วนใหญ่เลือกที่จะทำอะไรแล้ว เพื่อน ๆ จะต้องยอมรับด้วย นิดซึ่งอยากจะเสนอความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ มานานแล้ว แต่ไม่กล้าเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะหาว่าอยากได้หน้า และจะไม่ยอมรับฟังความคิดของตน แต่เมื่อตุ๊กเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้ นิดจึงเสนอบ้าง และเมื่อถามเสียงส่วนใหญ่ปรากฏว่า เพื่อน ๆ เห็นด้วยที่นิดเสนอให้แต่ละคนนำอาหารมาจากบ้าน เพราะนอกจากจะประหยัด ไม่ต้องรบกวนเงินของครูแล้ว ยังได้รับประทานอาหารหลายอย่าง ไม่ต้องเสียเวลาทำด้วย หลังจากตกลงกันได้แล้ว เด็ก ๆ ต่างแยกย้ายกันไปเล่น

ให้นักเรียนแสดงเป็น ตู๊ก น้อย โก๋ นิด และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของตุ๊ก

สมมติฉันคือตุ๊ก เป็นหัวหน้าห้อง ป.6 ฉันนำให้เพื่อน ๆ มาประชุมเพื่อชี้แจงให้ทราบว่าครูประจำชั้นได้อนุญาตให้จัดมีการรับประทานอาหารร่วมกัน แต่ยังไม่รู้ว่าจะทำอาหารอะไรดี จึงขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคิดและเสนอความคิดเห็น แต่เพื่อน ๆ แย่งกันพูดจนทั้งไม่รู้เรื่อง ฉันจึงขอให้เสนอความคิดเห็นทีละคน แต่โก๋กับน้อยมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน และเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของน้อย ฉันจึงขอให้เพื่อนทุกคนเสนอความคิดเห็นมาคนละอย่าง แล้วโหวตเสียงกัน และฉันก็ขอร้องให้เพื่อนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นด้วย

บทบาทของน้อย

สมมติฉันคือน้อย ฉันอยากเสนอความคิดเห็น จึงรีบมือขอรุกก่อน ฉันเสนอให้ทำก๊วยเตี๋ยวราดหน้า เพราะฉันชอบทาน และทำง่าย แต่ฉันไม่พอใจที่เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของฉันจนจบและพูดแซงขณะฉันกำลังพูดอยู่ แต่พอไก่เสนอ เพื่อน ๆ กลับยอมรับฟัง และเห็นด้วย ฉันจึงแกล้งพูดว่าไก่อยากได้หน้า ถึงได้อาสาให้คุณแม่ทำให้ ฉันน้อยใจที่เพื่อน ๆ รุมต่อว่า ฉันจึงลุกออกไปจากห้อง

บทบาทของไก่

สมมติฉันคือไก่ ฉันไม่เห็นด้วยกับน้อย และฉันก็อยากจะเสนอความคิดเห็น ฉันจึงแย้งเขาพูด ฉันเสนอให้ทำขนมจีนแกงไก่ และอาสาทที่จะให้แม่ทำให้ เพราะแม่ฉันทำอร่อย และรู้สึกดีใจที่เพื่อนรับฟังและแสดงท่าทางว่าเห็นด้วย ฉันเห็นน้อยโมโหจึงแกล้งเยาะเย้ยเขา ทำให้เขาโกรธจนลุกหนีเดินออกจากห้องไป

บทบาทของนิต

สมมติฉันคือนิต ฉันอยากจะเสนอความคิดเห็นบ้างแต่ไม่กล้าเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะไม่รับฟังและไม่พอใจฉันเหมือนน้อย แต่เมื่อตึกเปิดโอกาสให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้ ฉันจึงกล้าที่จะเสนอและแสดงความคิดเห็น ฉันเสนอให้เพื่อน ๆ เอาอาหารมาจากบ้านคนละอย่าง จะได้ไม่ต้องเสียเวลาทำ และจะได้มีอาหารหลาย ๆ อย่าง ไม่ต้องรบกวนเงินของครูด้วย ฉันดีใจที่เพื่อน ๆ เห็นด้วยกับฉัน

บทบาทของเพื่อน ๆ

สมมติฉันคือเพื่อนของตึก พวกฉันแย่งกันแสดงความคิดเห็น แต่ก็มีบางคนที่นั่งเฉย ไม่ยอมแสดงความคิดเห็น หรือสนับสนุน และคัดค้านใครทั้งสิ้น พวกฉันเห็นด้วยกับความคิดของไก่ แต่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของน้อยโดยไม่ได้รับฟังน้อยพูดจนจบ พวกฉันเข้าข้างไก่ ไม่ว่าเขาจะพูดอะไรก็ตาม พวกฉันก็จะแสดงท่าทางรับฟัง และให้การสนับสนุน แต่ในที่สุดพวกเรา ก็เห็นด้วยกับความคิดของนิต

ครั้งที่ 6

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูดและได้รับ
ข้อมูล เกี่ยวกับการให้ ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง การใช้ท่าทางหรือสัญญาณ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่องการใช้ท่าทางหรือสัญญาณ
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการใช้ท่าทางหรือสัญญาณให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การใช้ท่าทางหรือสัญญาณ

มักจะมีผู้พูดอยู่บ่อย ๆ ว่า ฟังคนโน้น คนนี้พูดไม่รู้เรื่อง ในกรณีเช่นนี้เราไม่อาจจะตำหนิได้ทันทีว่า เป็นความผิดของผู้พูด อาจจะเป็นความผิดของผู้ฟังก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น ในขณะผู้พูดกำลังพูดอยู่นั้น มีเสียงรบกวนอยู่เสมอ และอากาศในห้องร้อนอบอ้าว ในสภาพการณ์เช่นนี้ ผู้พูดไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะผู้พูดก็มุ่งอยู่ที่การพูดอย่างเดียวเท่านั้น ผู้ฟังจะช่วยภาวะการฟังเช่นนี้ได้ โดยการตั้งใจฟัง เพราะในการพูดสื่อความหมายครั้งหนึ่ง ๆ นั้น ย่อมจะมีผู้พูด เป็นผู้ให้ และผู้ฟัง เป็นผู้รับ ผู้ฟังหรือผู้รับเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการฟัง ฉะนั้น หน้าที่ของผู้รับหรือผู้ฟังก็คือ ความตั้งใจฟังให้เข้าใจ และควรจะฝึกให้มีนิสัยการฟังที่ดีไว้ตลอดเวลา เพราะการพูดได้ดีหรือไม่ดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้ฟังด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้ฟังสามารถใช้กิริยาท่าทาง สีหน้า การสบสายตา การเคลื่อนไหว และการสัมผัสต่าง ๆ เป็นเครื่องสื่อความหมาย เพื่อให้ผู้พูดเกิดกำลังใจด้วยเหตุว่า โดยปกติการติดต่อสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกิริยาท่าทาง หรือที่เรียกว่า "ภาษาท่าทาง" เพื่อช่วยในการแสดงออกถึงเรื่องที่เราต้องการให้คู่สนทนารับรู้ แม้บุคคลจะไม่สามารถพูดอะไรเลย แต่เขาอาจจะบอกอะไรบางอย่างแก่ผู้ที่เขากำลังสื่อสารอยู่จากภาษาท่าทางที่เขาแสดงออกมาได้ ซึ่งการแสดงออกที่เหมาะสมในการสื่อความหมาย หรือขณะรับฟังผู้อื่นพูดนั้น สามารถแสดงออกได้ดังต่อไปนี้คือ

1. สบสายตาผู้พูด
2. นั่งฟังด้วยความตั้งใจฟัง ด้วยการโน้มตัวเข้าหาผู้พูด
3. ทำตัวให้เกิดความสนุกสนานในการฟัง ผงกศีรษะ ยิ้ม หัวเราะในเวลาที่เหมาะสม
4. มีท่าทีที่อดทนและผ่อนคลายในการฟัง อย่าทำสีหน้าตึงเครียด
5. มองดูตัวผู้พูด ใบหน้า ปาก ตาและมือ เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถเป็นสื่อให้เข้าใจ

ผู้พูดได้ดีขึ้น

ครั้งที่ 7

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะ

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

วิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่ง ในการปลูกฝังความเป็นเพื่อนที่ดีให้เกิดขึ้นจากหลายวิธีก็คือ การเป็นผู้ฟังที่ดี การเป็นผู้ฟังที่ดีคือ จะต้องฟังผู้อื่นพูด เพราะทุกคนย่อมปรารถนาที่จะพูดด้วยกันทั้งนั้นและต้องการให้ผู้อื่นฟังสิ่งที่ตนพูดด้วย ลักษณะของผู้ฟังที่ดี จะต้องพยายามตั้งใจฟัง เอาใจใส่ต่อสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด และพยายามไม่คิดเรื่องอื่น ๆ ขณะที่ผู้พูดกำลังให้ข้อมูลข่าวสารบางสิ่งบางอย่าง มีความอดทนฟังผู้พูด แม้ในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะได้ยินได้ฟัง และไม่พยายามคาดเดาล่วงหน้าไปก่อนว่า เขาจะพูดอะไรซึ่งอาจจะคาดคะเนผิดไปได้ ทั้งนี้เพราะว่า โดยปกติคนจะสามารถฟังได้ประมาณทีละ 400 คำ ซึ่งเร็วกว่าการพูด การเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นส่วนหนึ่งในการคบหาสมาคมติดต่อกับผู้อื่น เราต้องให้ออกาสเขาได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น การแย้งเขาพูด หรือคอยขัดคอ หรือพูดจ้อแต่เพียงฝ่ายเดียว ย่อมไม่เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นควรมียึดถือปฏิบัติดังนี้ คือ

1. ระมัดระวังในการฟังเพื่อยอมรับความแตกต่าง และสิ่งที่ตรงกันข้ามที่คิด เพราะจุดอ่อนประการหนึ่งของผู้ฟังคือ ในขณะที่ฟังผู้อื่นพูด ตนเองมักจะพะวงอยู่กับความคิดของตนจนไม่สนใจความหมายที่แท้จริงซึ่งคนอื่น ๆ พูด
2. ไม่แสดงท่าทีเบื่อหน่ายหรือไม่พอใจ แม้เรื่องนั้นไม่น่าสนใจก็ฟังเอาไว้
3. ต้องการที่จะฟัง ปัญหาเกือบทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ด้วยการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อผู้พูด
4. ไม่วิเคราะหฺ์และประเมินผลสิ่งที่คนอื่นพูดจนกว่าจะรับฟังข้อความจนจบ
5. การรับฟังข้อความของผู้พูดจนจบ ไม่ขัดจังหวะ เมื่อผู้พูดหยุดหายใจ หรือต่อเติมคำพูดที่ยังค้างอยู่ การฟังเรื่อง ๆ หนึ่งนั้น ผู้ฟังที่ดีควรจะฟังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ จึงจะสามารถเข้าใจได้โดยตลอดอย่างถูกต้องดั่งแท้ การฟังอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่จบ หรือฟังเพียงบางตอน ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่พูดนั้นได้ทั้งหมดหรือบางครั้งก็อาจไม่เข้าใจเลยโดยสิ้นเชิง
6. ฟังด้วยความพยายามและตั้งใจ การฟังที่ดีผู้ฟังย่อมต้องมีความพยายามและอดทนพอสมควรเพราะบ่อยครั้งเมื่อเราฟังไปถึงตอนที่เป็นเรื่องยาก หรือเรื่องที่เป็นนามธรรม ยากแก่การ

เข้าใจ เรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาซับซ้อนต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เรารู้สึกเบื่อหน่าย มึนงง หนักสมอง จนบางครั้งทำให้เราเกิดความท้อแท้ไม่อยากจะฟัง เมื่อประสบภาวะเช่นนี้ จึงพยายามใช้ความอดทน อธิษฐานแผ่หรือเลิกสิ่งง่าย ๆ จงตั้งใจฟังต่อไป แล้วในที่สุดเราจะรู้สึกว่า เราสามารถที่จะเอาชนะต่ออุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ได้โดยไม่ยาก หากเรามีความพยายามและตั้งใจจริง

7. หลีกเลี่ยงการจับผิดผู้พูด ผู้ฟังที่ดีควรหลีกเลี่ยงการจับผิดในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ จากตัวผู้พูด เช่น คอยจับผิดในกิริยาท่าทางของผู้พูด การแต่งกายของผู้พูด หรือคอยจับผิดคำพูดบางคำของผู้พูด มนุษย์ทุกคนย่อมมีข้อผิดพลาดได้ด้วยกันทั้งสิ้น จึงไม่ควรถือเอาสิ่งเล็กน้อยเหล่านี้ มาเป็นอารมณ์ เพราะอาจจะสะกิดก้นการฟังของเราให้ด้อยประสิทธิภาพลงไป จงให้อภัยในสิ่งเล็ก ๆ น้อยเหล่านี้แล้วจิตใจของเราก็จะเป็นสุข สามารถฟังด้วยความสบายใจและเข้าใจ

8. ต้องให้เกียรติแก่ผู้พูด ผู้ฟังที่ดีควรรู้จักการให้เกียรติแก่ผู้พูด รู้จักกาลเทศะและความเหมาะสม ขณะที่ผู้พูดกำลังพูดอยู่ก็ควรให้ความสนใจฟังด้วยดี ไม่ใช่เินกอยากจะถามอะไรผู้พูด ก็ถามสอดรับกลางคัน สิ่งเหล่านี้ เป็นการไม่ให้เกียรติแก่ผู้พูด

ครั้งที่ 8

- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยตามองที่ผู้พูด พักหน้ารับและไม่ขัดจังหวะผู้พูด
- ขนาดของกลุ่ม 7 คน
- เวลาที่ใช้ 50 นาที
- อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง การใช้ท่าทางที่เหมาะสมขณะฟังผู้อื่น
- วิธีดำเนินการ
1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่องการใช้ท่าทางที่เหมาะสมขณะฟังผู้อื่น
  2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการใช้ท่าทางที่เหมาะสมขณะฟังผู้อื่นให้นักเรียนอ่าน
  3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
  4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน
- การประเมินผล
1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
  2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
  3. สังเกตจากการซักถาม

การใช้ท่าทางที่เหมาะสมขณะฟังผู้อื่น

การฟังมีความสำคัญพอ ๆ กับการพูด เพราะ ในฐานะที่เป็นผู้พูด ถ้าพูดในกลุ่มที่มีคนฟังอย่างตั้งอกตั้งใจแสดงความสนใจ มีปฏิริยาตอบสนองการพูด ยิ้ม หัวเราะ ติดตามเรื่องที่พูดตลอดเวลา ผู้พูดจะพูดได้ดี แต่ถ้าพูดในกลุ่มที่คนฟังทำเป็นไม่ได้ยิน จะพูดอย่างไรก็เฉย ไม่ยิ้ม ไม่มอง ไม่ถามหรือก้มหน้า หรือไม่ก็มองไปที่อื่น ผู้พูดก็ยอมจะพูดไม่ได้ ไม่ดี ผู้ฟังจึงมีส่วนช่วยเสริมหรือทอนกำลังใจของผู้พูดได้เป็นอย่างมากด้วยปฏิริยาหรือท่าทางที่แสดงออกในขณะนั้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ผู้ฟังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากในการที่จะทำให้ผู้พูด พูดได้ดีหรือไม่

เมื่อเป็นดังนี้ ถ้าเราอยู่ในฐานะผู้ฟัง เราควรปฏิบัติตนเป็นผู้ฟังที่ดี โดยมีท่าทางที่เหมาะสมในขณะฟัง ซึ่งควรยึดถือดังนี้

1. ปฏิบัติตัวเป็นผู้ฟังที่ดี โดยมีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจใกล้ชิด ไ้ม่ตัวเข้าหาอย่างพอเหมาะ แสดงท่าทีให้ความสนใจต่อผู้พูด
2. มีปฏิริยาโต้ตอบ ทำให้ผู้พูดรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ให้การยอมรับด้วยการผกศรัระ ยิ้มและการสนับสุน
3. มุ่งความสนใจในสิ่งที่ผู้อื่นกำลังพูด ให้ความสนใจในคำพูด ความคิด และความรู้สึกของสิ่งที่เขาพูด
4. มองดูตัวผู้พูด ใบหน้า ปาก ตา และมือ เพราะสามารถเป็นสื่อให้เข้าใจผู้พูดได้ดีขึ้น
5. ยิ้มตอบ แต่อย่าให้มากเกินไป
6. มีท่าทีที่อดทนและผ่อนคลาย อย่าทำสีหน้าตึงเครียด
7. พยายามเก็บอารมณ์ของตนเองไว้ พยายามเก็บความกังวล ความกลัว หรือปัญหาของตนเองไว้ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ฟังได้ไม่เต็มที่
8. กำจัดสิ่งที่เป็นเบี่ยงเบนความสนใจ เก็บกระดาษ ดินสอ ฯลฯ ที่กำลังถืออยู่ในมือไว้ที่อื่น
9. ฟังอย่างเก็บใจความสำคัญ มุ่งความสนใจอยู่ที่ความคิดหรือเนื้อหาสำคัญ ละทิ้งรายละเอียดที่ไม่จำเป็น
10. แสดงความเป็นมิตรต่อผู้พูด อย่าแสดงความเป็นศัตรูต่อผู้พูด ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ คัดค้าน ฯลฯ เพราะจะทำให้ผู้พูดปิดบังความคิด ความรู้สึกของตนเองไว้

ครั้งที่ 9

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง สำคัญที่เหตุผล

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่องการเสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับสำคัญที่เหตุผลให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

สำนึกที่เหตุผล

การอภิปรายนั้น หมายถึงการที่บุคคลหลายคนมาร่วมกันคิดและแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อตกลงหรือมติที่กลุ่มเห็นว่าเป็นมติที่ดีที่สุด การตัดสินใจว่าอะไรควรจะเป็นความคิดที่ดีที่สุด ก็จำเป็นต้องพิจารณาจากเหตุผล ดังนั้นในการแสดงความคิดเห็นนั้น สมาชิกกลุ่มควรจะต้องแสดงเหตุผลด้วย เช่น ด.ช.นพดล เสนอแนะว่า "เราควรไปเที่ยวสวนสัตว์กันดีกว่า" ก็ควรจะต้องแสดงเหตุผลด้วยว่า "ทำไมจึงเสนอให้ไปสวนสัตว์ ทำไมจึงไม่ไปที่อื่น" หากสมาชิกทุกคนช่วยกันคิดและแสดงเหตุผล กลุ่มก็จะพิจารณาได้ว่า ความคิดใดเป็นความคิดที่มีเหตุผลควรนำไปใช้มากที่สุด การอภิปรายช่วยให้ได้ความคิด และเหตุผลที่รอบคอบขึ้นกว่าการคิดคนเดียว เพราะจะได้ความคิดหลายแง่มุม ทำให้สามารถนำเหตุผลทั้งหลายมาชั่งหรือพิจารณาได้ว่า อะไรมีน้ำหนักมากกว่ากัน

ดังนั้นในการอภิปรายกลุ่ม สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งก็คือ สมาชิกทุกคนจะต้องมีเหตุผลและรู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินงาน เมื่อจะเสนอความคิดเห็นใด ๆ ควรจะให้เหตุผลประกอบด้วย เพื่อกลุ่มจะได้ใช้เหตุผลเหล่านั้นเป็นหลักในการตัดสินใจ

ระหว่างการอภิปรายร่วมกันนั้น	สิ่งสำคัญย่อมอยู่ที่เหตุผล
เมื่ออยากให้ผู้อื่นเข้าใจตน	ให้เหตุผลด้วยลีลาจึงเข้าใจ
อันเหตุผลคนทั้งหลายในกลุ่มหนึ่ง	อาจน่าฟัง หรือก่อกวน ชวนสงสัย
อาจถูกบ้างผิดบ้างต่างจิตใจ	อย่าข้ามไป อย่าเป็นอาย บอกออกมา
จะทำการสิ่งใดในวันหน้า	ตระหนักว่าทุกคนเพศชอบเหตุผล
กับเปิดใจไม่ตัดสินที่ความคิดตน	นั้นแหละผลงานจะดีสมที่รอ

ครั้งที่ 10

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นและ
และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่องการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

ในวันหนึ่ง ๆ มนุษย์ใช้การฟังเฉลี่ยแล้วมากกว่าการเขียน อ่านและพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยแห่งการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวสำหรับอาชีพการงานต่อไปในอนาคต และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว การฟังก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตการทำงานของมนุษย์ทุกรูปนาม ซึ่งจะต้องรู้จักฟังให้เป็นหรือสามารถฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคลที่ฟังเป็นหรือฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องฟังทั้งเรื่องที่เป็นทางการ เช่น การฟังปาฐกถา การฟังในที่ประชุม การฟังอภิปราย ฯลฯ ไปจนถึงการฟังที่ไม่เป็นทางการ เช่น ฟังการสนทนาเพื่อความสนุกสนาน การฟังเพลง เป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะการฟังที่ดี นอกจากจะต้องมีท่าทีที่เหมาะสมในการฟังแล้ว ผู้ฟังที่ดีต้องรู้จักให้กำลังใจแก่ผู้พูด ด้วยการพูดสนับสนุนความคิดของผู้พูด ซึ่งวิธีการแสดงออกถึงการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถพูดได้หลายวิธี ได้แก่

1. ยกย่องความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น "โอ เป็นความคิดที่ดีมาก" หรือ "ความคิดของเธอเยี่ยมมาก" เป็นต้น
2. ชมเชยความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น "ความคิดของเธอไม่เลวเลย เราคงต้องเอาไปเป็นแบบอย่างบ้างแล้วละ" หรือ "เป็นความคิดเห็นที่ดีมาก น่าสนใจจริง ๆ" เป็นต้น
3. ให้กำลังใจ เช่น "ใช่" หรือ "เห็นด้วย" หรือ "ถูกต้อง" หรือ "ฉันเห็นด้วยอย่างยิ่ง"

จะเห็นได้ว่า ผู้ฟังจะมีส่วนช่วยเสริมหรือทอนกำลังใจของผู้พูดได้เป็นอย่างมาก ด้วยปฏิกิริยาที่แสดงออกในขณะที่ฟังนั่นเอง เมื่อเป็นดังนี้ ถ้าเราอยู่ในฐานะผู้ฟัง นอกจากจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการฟังผู้อื่นพูดแล้ว ควรจะเป็นผู้ให้บ้างด้วยการให้ผู้พูดเป็นผู้ที่พูดได้ดีหรือมีกำลังใจที่จะพูดต่อไปอย่างสุดความสามารถ ด้วยวิธีการพูดสนับสนุนความคิดของเขาดังกล่าวนั้นมาแล้ว อันจะช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายในที่สุด

ครั้งที่ 11

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง การซักถามอย่างมีเหตุผล

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การซักถามอย่างมีเหตุผล
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับการซักถามอย่างมีเหตุผลให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

การซักถามอย่างมีเหตุผล

การฟังช่วยให้เกิดความรู้ เกิดสติปัญญา และบางครั้งทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การฟังที่ดีย่อมให้ประโยชน์แก่ผู้ฟังเอง ผู้ฟังมาก ๆ และฟังเป็นย่อมได้กำไร แต่ปัญหาของการฟัง คือ การที่ผู้พูดพูดอย่างหนึ่ง แต่ผู้ฟังฟังไปอีกอย่างหนึ่ง จึงทำให้เกิดการ "ฟังไม่ได้ศัพท์จับใบ กระเดียด" ซึ่งข้อบกพร่องนี้อาจเกิดมาจาก

1. ฟังโดยผู้ฟังขาดความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ร่างกายกำลังหิว ร้อน ง่วง เป็นต้น ฯลฯ
2. ฟังโดยขาดสมาธิ ใจเลือนลอย มีสิ่งอื่นมาจูงใจไปทางด้านอื่น ๆ มากกว่าเรื่องที่ กำลังฟัง
3. ฟังโดยขาดความกระตือรือร้น เบื่อหน่าย ฟังโดยไม่เห็นประโยชน์ของ เรื่องที่ฟัง ซึ่งอาจเกิดเพราะ ไม่ศรัทธาผู้พูดมาก่อนก็ได้
4. ฟังโดยมีอคติ มีความลำเอียงในตัวผู้พูดหรือในเรื่องที่พูด
5. ฟังโดยอาการอวดดี ช่างติ ช่างวิจารณ์ เป็นการฟังที่คิดว่าตนเองดีกว่าผู้พูด มีท่าที ว่าเรื่องที่กำลังฟังนั้นฉันรู้ดีกว่า ฉันรู้แล้ว และมักจะเดาว่าเรื่องที่ผู้พูด จะต้องจบลงแบบนั้นแบบนี้ เป็นการสรุปล่วงหน้า การฟังลักษณะนี้เป็นการฟังเพื่อจับผิดหรือหาข้อบกพร่องของผู้พูด

ดังนั้นการที่จะเข้าใจถึงสิ่งที่คนอื่นพูดอย่างแท้จริง ผู้ฟังจะต้อง.....

1. ถามคำถาม โดยใช่ อย่างไร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ใคร
ตัวอย่างเช่น "แล้วเธอทำอย่างไรกับเรื่องนั้น"
"เธออยู่ที่ไหนนานไหม"
2. หาข้อมูลเพิ่มเติม เช่น "พอจะเล่าให้ผมฟังเพิ่มเติมอีกสักหน่อยได้ไหมครับ"
3. ถ้าหากไม่เคยได้ยินมาก่อน บอกให้ผู้พูดทราบ เช่น "ฉันไม่ค่อยจะรู้เรื่องนี้เท่าไร"
หรือ "ฉันไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย"
4. ทบทวนความเข้าใจให้ผู้พูดฟัง เช่น "เธอหมายความว่าอย่างนั้นใช่ไหม ....."
หรือ "ไม่ทราบว่าฉันเข้าใจสิ่งที่คุณพูดถูกหรือเปล่า"

ครั้งที่ 12

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการใช้เหตุผลในการเสนอความคิด ในกรณีที่ความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เหตุผลในการเสนอความคิดเห็นในกรณีที่ความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม   7 คน

เวลาที่ใช้   50 นาที

อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง ความขัดแย้ง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การใช้เหตุผลในการเสนอความคิด กรณีที่ความคิดของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับความขัดแย้งให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

ความขัดแย้ง

คนเราย่อมมีความแตกต่างกันในหลายสิ่งหลายประการ เป็นต้นว่า ค่านิยม อารมณ์ และความคิดเห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ จึงทำให้แต่ละคนเห็นสิ่งเดียวกันแต่คิดหรือรู้สึกไม่เหมือนกัน และเราก็มักจะใช้ความคิดหรือค่านิยมของตนเองตัดสินการกระทำของผู้อื่น ถ้าความคิดของผู้อื่นไม่ตรงกับของตนเอง เราก็มักจะตำหนิหรือประนามคนอื่น ๆ ว่าไม่ดีหรือผิด

การที่บุคคลมองสิ่ง ๆ เดียวกัน แต่เห็นไม่เหมือนกัน อาจเป็นเพราะเขาอยู่คนละตำแหน่งกับที่คนอื่นอยู่ เช่น น้ากลองสามเหลี่ยมสามสี (แดง เหลือง เขียว) มาวางลงบนโต๊ะแล้วให้คนนั่งรอบ ๆ โต๊ะตอบว่า กลองสามเหลี่ยมนี้มีสีอะไร คนที่นั่งอยู่ด้านสีแดงก็จะตอบว่า กลองสีแดง คนที่นั่งด้านสีเหลืองก็จะตอบว่า สีเหลือง และคนที่นั่งด้านสีเขียวก็จะตอบว่าสีเขียว เราจะเห็นว่า คนเหล่านี้ตอบไม่เหมือนกันทั้ง ๆ ที่ของสิ่งเดียว เราจะตัดสินว่าใครผิดใครถูกได้อย่างไร ในกรณีอื่นก็เช่นเดียวกัน คนคิดไม่เหมือนกัน หรือบางทีก็คิดตรงกันข้าม ใครละที่ผิดและใครละที่ถูก หรืออาจจะไม่มีใครถูกเลยก็ได้ เพราะความจริงนั้นอาจเป็นอย่างหนึ่งก็ได้

ความแตกต่างกันนี้มีคุณค่า เพราะถ้ามองเห็นหรือคิดอย่างเดียวกันทุกคน โลกก็จะแข็งและขาดความคิดริเริ่ม ความแตกต่างมิใช่ความแตกแยก เราอยากเห็นว่า ความคิดเห็นของเราดีที่สุดในหรือด้อยที่สุด หากเกิดกรณีที่มีความเห็นขัดแย้งกัน ไม่ตรงกัน อันเนื่องมาจากเกิดการไม่ศรัทธาในตัวผู้พูด มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้พูด หรือจริงจังเกินไป คอยแต่จับผิดคำพูดของผู้พูด เราจะต้องควบคุมอารมณ์ อย่างให้เกิดความโกรธ หงุดหงิด หรือฉุนเฉียวเกินขนาดจนอยากโต้แย้งทันที แต่ควรอดใจรอเพื่อให้ผู้พูดพูดจบเสียก่อน หลังจากนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะแก่กัน ซึ่งไม่ใช่ในลักษณะโต้แย้งรุนแรง ต่อว่าต่อขาน พูดจาดูถูก ตำหนิหรือวิจารณ์ เช่น "พูดไม่รู้เรื่อง" หรือ "เอาละ ๆ พอ ๆ พูดอะไรไม่ได้ความเลย" แต่ต้องเป็นการเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เช่น "สำหรับฉันคิดว่าเรื่องนี้ควรจะ .....มากกว่า"

การเสนอความคิดด้วยเหตุผลกรณีที่มีความเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่นนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้พัฒนาความคิด การพูด การฟัง และช่วยรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มต่อไปอีกด้วย

ครั้งที่ 13

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ
  2. เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่ได้โต้แย้งหรืออภิปรายต่อ

ขนาดของกลุ่ม 7 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ บทความเรื่อง มติของกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับมติของกลุ่มให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามจากเรื่องที่อ่าน
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอ่านและสรุป
3. สังเกตจากการซักถาม

มติของกลุ่ม

ในการอภิปรายกลุ่มย่อมมีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ มากมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มจะต้องช่วยกันหาข้อสรุปหรือข้อยุติของการอภิปรายที่มีความกระชับรัดกุม เข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับและถูกต้อง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการอภิปรายกลุ่ม หากกลุ่มไม่สามารถหาข้อสรุปหรือข้อสรุปที่ไม่ใช่มาจากเสียงส่วนใหญ่หรือจากสมาชิกในกลุ่มทุกคน อันเนื่องมาจากสมาชิกต่างยึดถือความคิดเห็นของตนเป็นหลัก และประธานสรุปผลการอภิปรายอย่างรวบรัด และยึดความคิดเห็นของตนเป็นหลัก นับว่ากลุ่มนั้นยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จสมบูรณ์ ดังตัวอย่างที่นักเรียนจะได้อ่านต่อไป

เรื่อง ของที่ระลึกสำหรับครูมาลี

ครูมาลีเป็นครูเก่าในโรงเรียนแห่งหนึ่ง และสอนชั้น ป.6 มาหลายปีแล้ว ครูมาลีมีความจำเป็นต้องย้ายไปรับราชการที่โรงเรียนอื่นในเดือนหน้า กรรมการนักเรียนมีความเห็นว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรจะหาของที่ระลึกมอบให้ครูมาลีเนื่องในโอกาสนี้ ดังนั้นหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ได้มีการประชุม เพื่อหาข้อสรุปว่านักเรียนชั้น ป.6 ควรจะซื้ออะไรให้ครูมาลี ในการประชุมครั้งนี้มีสมาชิกเข้าร่วม จำนวน 8 คน โดยมี แดงเป็นประธานการประชุม แดงต้องการให้เลิกประชุมเร็ว ๆ ทุกคนจะได้มีเวลาไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ๆ จึงไม่ได้กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง คนใดนั่งเงียบไม่พูดก็ไม่สนใจ ส่วนเก่งมีความเห็นว่าเป็นของที่ระลึกที่จะมอบให้ครูมาลี ควรเป็นของรับประทานได้ เช่น จัดเป็นกระเช้าผลไม้ เพราะหาซื้อได้ง่าย มีประโยชน์ใช้รับประทานได้ จึงเสนอให้มอบกระเช้าผลไม้ให้ครูมาลี และยืนยันความคิดเห็นของตนว่าดีและเหมาะสมโดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เสนอมา พยายามหาเหตุผลต่าง ๆ ที่จะชี้ให้กลุ่มเห็นว่า ความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ดี เมื่อสรุปผล โดยประธานสรุปว่า ควรจะซื้อดอกไม้สด 1 ช่อ เก่งได้แสดงความไม่พอใจ โดยพูดกับสมาชิกคนอื่น ๆ ว่า "เราน่าจะซื้ออย่างอื่นมากกว่า" ส่วน เอ มีความเห็นว่า ของที่มอบให้ครูมาลีควรเป็นของที่เก็บได้นาน มีประโยชน์ใช้สอย เพื่อครูมาลีจะได้ระลึกถึงผู้ให้เวลาใช้ เอจึงเสนอให้ชื้อน้ำหอมให้ครูมาลี โดยพยายามเสนอเหตุผลต่าง ๆ

งให้ที่ประชุมเห็นด้วยกับความคิดของตน และเมื่อเพื่อน ๆ แย้งว่า น้ำหอมมีราคาแพงและไม่ทราบว่า คุณมาลีชอบใช้น้ำหอมยี่ห้ออะไร ถ้าซื้อน้ำหอม อาจจะไม่ถูกใจคุณมาลีก็ได้ เอ๋ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ยืนยันว่า ควรจะซื้อน้ำหอมให้ ส่วนแก้ว ทราบว่า คุณมาลีชอบดอกไม้สดมาก เพราะ คุณมาลีเป็นครูประจำชั้นของตน เอ๋จึงเสนอว่าควรมอบช่อดอกไม้สดช่อกงาม ๆ แก่คุณมาลีมากกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นสิ่งที่คุณมาลีชอบมากและราคาก็ไม่แพงเหมาะสำหรับนักเรียนอย่างเราที่จะซื้อให้โดยไม่เดือดร้อน หลังจากที่แก้วเสนอความคิดเห็นแล้ว ประธานเห็นว่าไม่มีสมาชิกคนใดยกมือขอแสดงความคิดเห็น จึงรวบรัดการประชุม โดยให้ลงมติว่าควรซื้ออะไร สำหรับข้อเสนอของแก่งและเอ๋ ไม่มีใครยกมือให้ ส่วนของแก้วมีคนติดกับหนอยยกมือให้ เพราะทั้ง 2 คนนั่งฟังอย่างตั้งใจ เพื่อดูว่าข้อเสนอของใครมีเหตุผลสมควรกว่ากัน และทั้ง 2 คนเห็นว่า แก้วมีข้อเสนอที่ดีและสมเหตุผลสมควรจึงยกมือให้ ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ นั่งฟังเฉย ๆ บางคนทำท่าอ้าปากจะพูด แต่ประธานก็ไม่สนใจ เมื่อประธานขอร้องให้ยกมือลงคะแนนเสียง สมาชิกที่เหลือไม่ยกมือออกเสียงให้กับผู้ใด และไม่แสดงกริยาใด ๆ ที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ประธานจึงตัดสินใจว่า ช่อดอกไม้สด 1 ช่อ เป็นของที่ระลึกสำหรับคุณมาลี ทำให้ เอ๋ แสดงความไม่เห็นด้วยกับมติ โดยพูดกับเพื่อน ๆ ที่นั่งใกล้ ๆ ว่า "เราน่าจะได้ข้อสรุปที่เหมาะสมกว่านี้"

ครั้งที่ 14

- จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มที่ได้รับจากข้อสนเทศ และประโยชน์ของข้อสนเทศนั้น ๆ ในการนำไปปรับปรุงพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- ขนาดของกลุ่ม   7 คน
- เวลาที่ใช้   50 คน
- อุปกรณ์   เอกสารเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ
- วิธีดำเนินการ
1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงข้อสนเทศเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มที่ได้อ่านไปแล้ว
  2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง ปัจฉิมนิเทศให้นักเรียนอ่าน
  3. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่า เมื่อได้อ่านข้อสนเทศไปแล้ว ได้นำข้อสนเทศนั้น ๆ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มอย่างไรบ้าง
  4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
  5. นักเรียนซักถามข้อสงสัย
- การประเมินผล
1. สังเกตการให้ความร่วมมือในการสรุป แสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัย
  2. สังเกตจากการอ่าน

ปัจจัยนิเทศ

การอภิปรายกลุ่ม คือการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมารวมกันเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อพิจารณาหาข้อตกลง หรือทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น แต่การจะทำให้การอภิปรายกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น สมาชิกทุกคนต้องให้ความร่วมมือในการอภิปราย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ความร่วมมือในการพูดแสดงความคิดเห็นโดย
  - 1.1 พูดให้ได้ใจความ ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มีการใช้ถ้อยคำที่ง่ายแก่การเข้าใจ ไม่พูดวกไปวกมา หรือพูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ และพูดด้วยเสียงชัดเจน ชัดคำ ไม่ตะกุกตะกัก ไม่เร็วและเร็วจนคนฟังไม่รู้เรื่อง
  - 1.2 พูดได้ตรงประเด็น ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ ใช้ถ้อยคำได้ตรงความหมาย พูดได้ตรงกับหัวข้อที่กำลังอภิปราย
  - 1.3 เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลประกอบ เมื่อจะเสนอความคิดเห็นใด ๆ ต้องให้เหตุผลประกอบด้วย ไม่ใช้กล่าวขึ้นมาลอย ๆ
  - 1.4 พูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น โดยการยกย่อง ชมเชยความคิดเห็นของผู้พูด และให้กำลังใจผู้พูด
  - 1.5 ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล ด้วยการถามคำถามผู้พูด ด้วยการใช้คำถาม อย่่างไร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ใคร
  - 1.6 เสนอความคิดโดยใช้เหตุผลกรณีที่มีความเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ไม่ใช้อารมณ์ รอจนผู้พูดกล่าวจบก่อนจึงค่อยพูด
2. ให้ความร่วมมือในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดย
  - 2.1 ให้ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด ซึ่งสามารถแสดงออกได้คือ
    - สบสายตาสู่ผู้พูด
    - นั่งฟังด้วยความตั้งใจ ด้วยการโน้มตัวเข้าหาผู้พูด
    - ผงกศีรษะ ยิ้ม หัวเราะในเวลาที่เหมาะสม
    - มองดูที่ตัวผู้พูด ในหน้า ปาก ตาและมือ

2.2 รับฟังความคิดเห็นของผู้พูดจนจบ ไม่ขัดจังหวะ ซึ่งสามารถปฏิบัติได้โดยการ
ไม่พูดแข่ง แย่งพูด บัดคอหรือพูดอยู่คนเดียว

3. ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่โดยไม่โต้แย้ง เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่มีมติออกมาแล้ว
ถ้าไม่ตรงกับความคิดของตน ก็ไม่ควรโต้แย้งมติของกลุ่มทั้งท่าทางและคำพูด

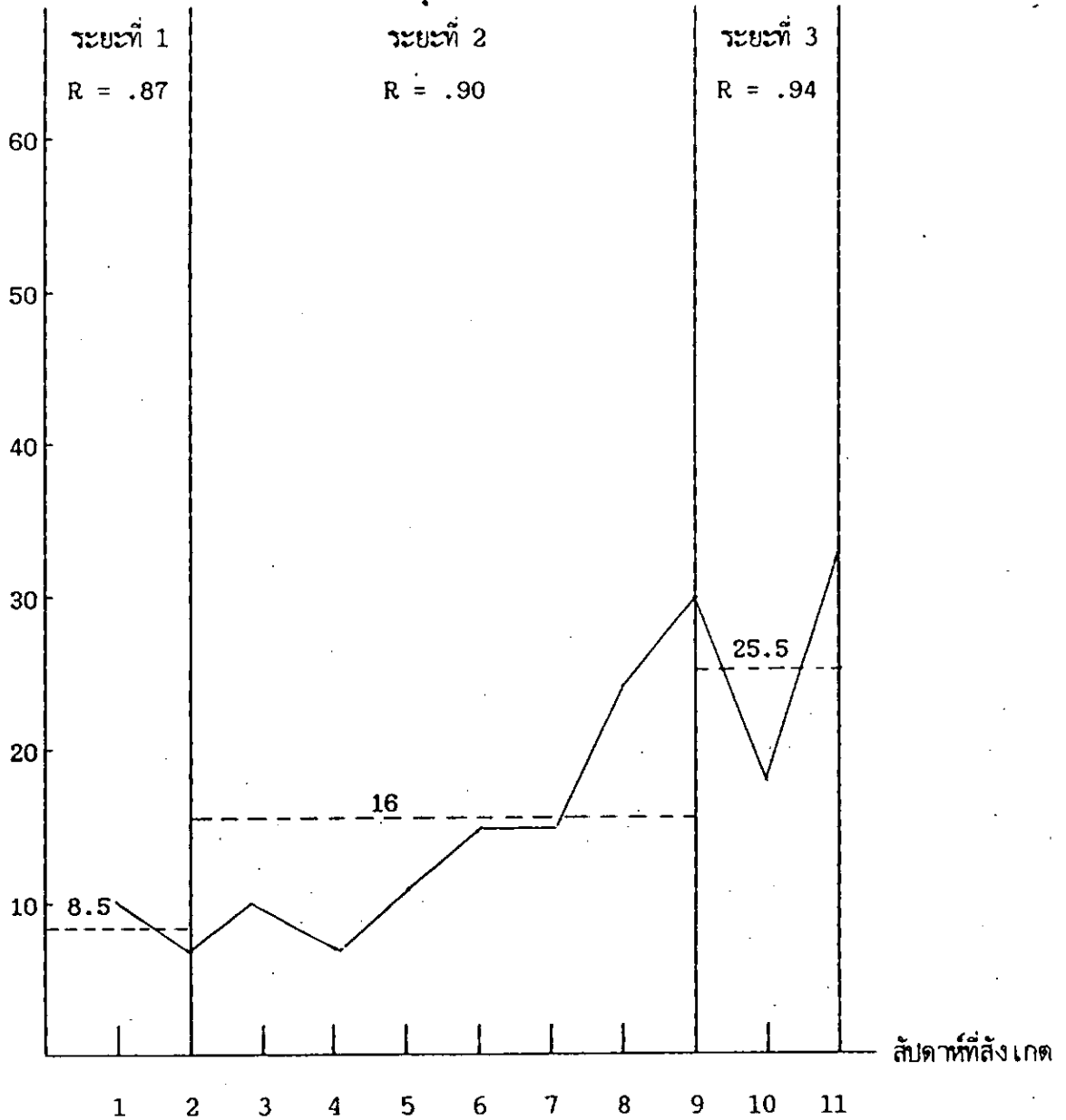
จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการอภิปรายกลุ่มจะดำเนินไปด้วยดีและเกิด
ประโยชน์ทั้งต่อกลุ่มและความเจริญส่วนบุคคลนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน โดย
การมีส่วนร่วมในการอภิปรายซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยจะแสดงออกมาด้วยความกระตือรือร้น
และพร้อมเพรียงกันในการพูดแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการ
พิจารณาหาข้อสรุป สิ่งเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสมาชิกทุกคนที่พึงมี เพราะเป็นสิ่งจำเป็น
ต้องใช้อย่างมากและตลอดเวลาในการอภิปรายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอภิปราย และเกิด
ประโยชน์แก่ตนเองต่อไป

ภาคผนวก ค

ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเป็นรายบุคคล

ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเป็นรายบุคคลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
ตลอด 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง และระยะที่ 3
ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 3 - 16

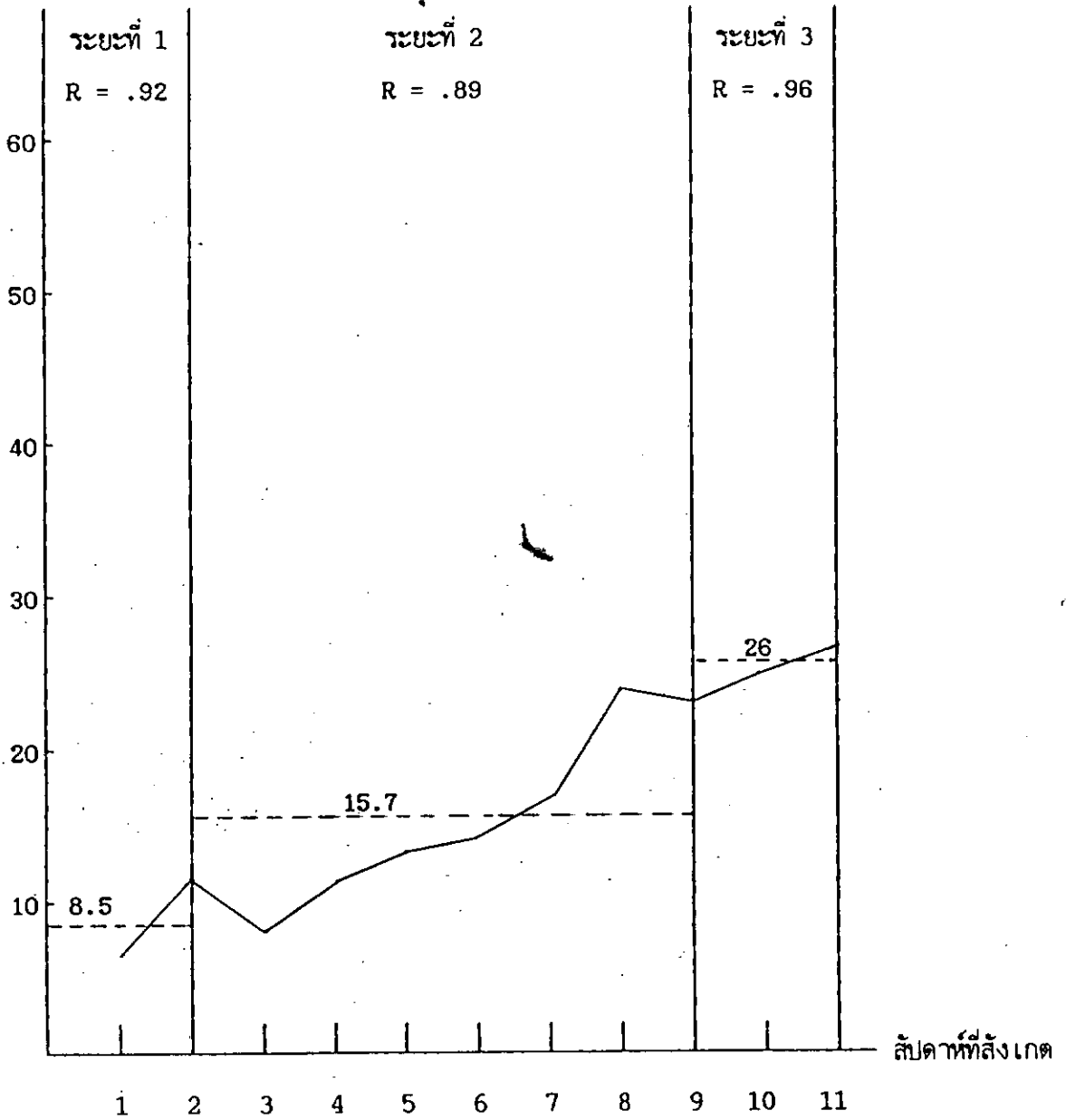
ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 3 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

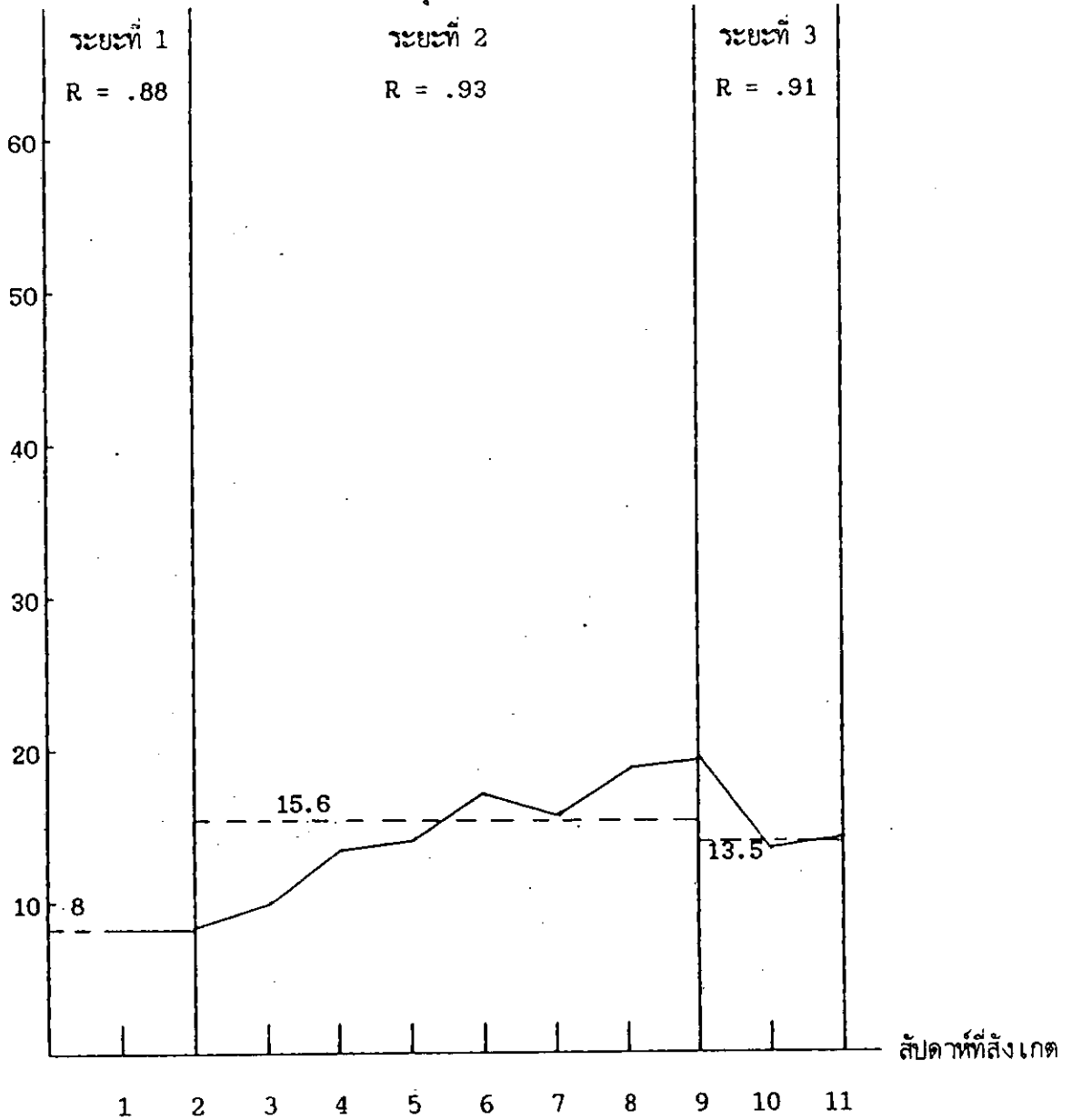
ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 4 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

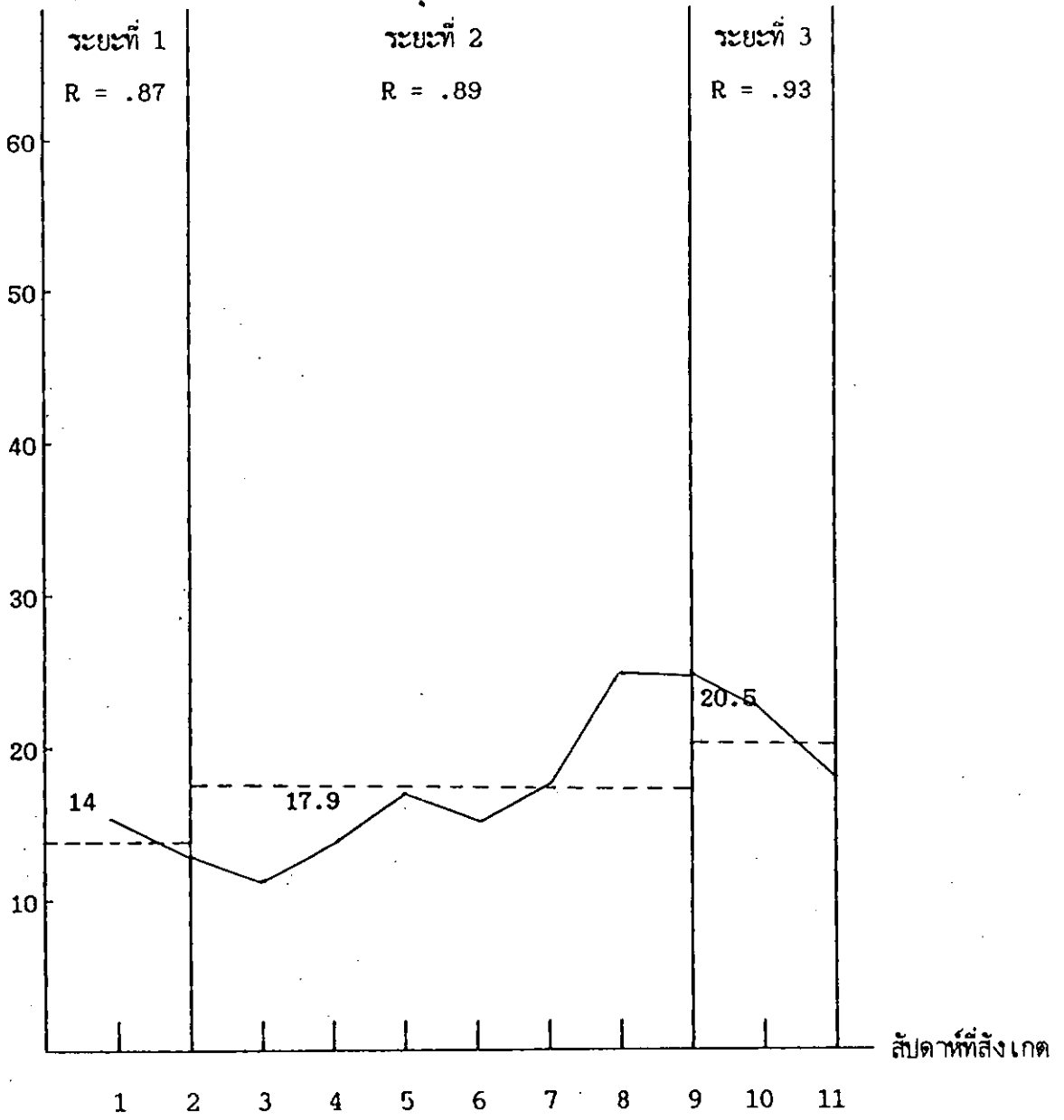
ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความถี่ของความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความถี่เฉลี่ยของความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 5 ความถี่ของความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

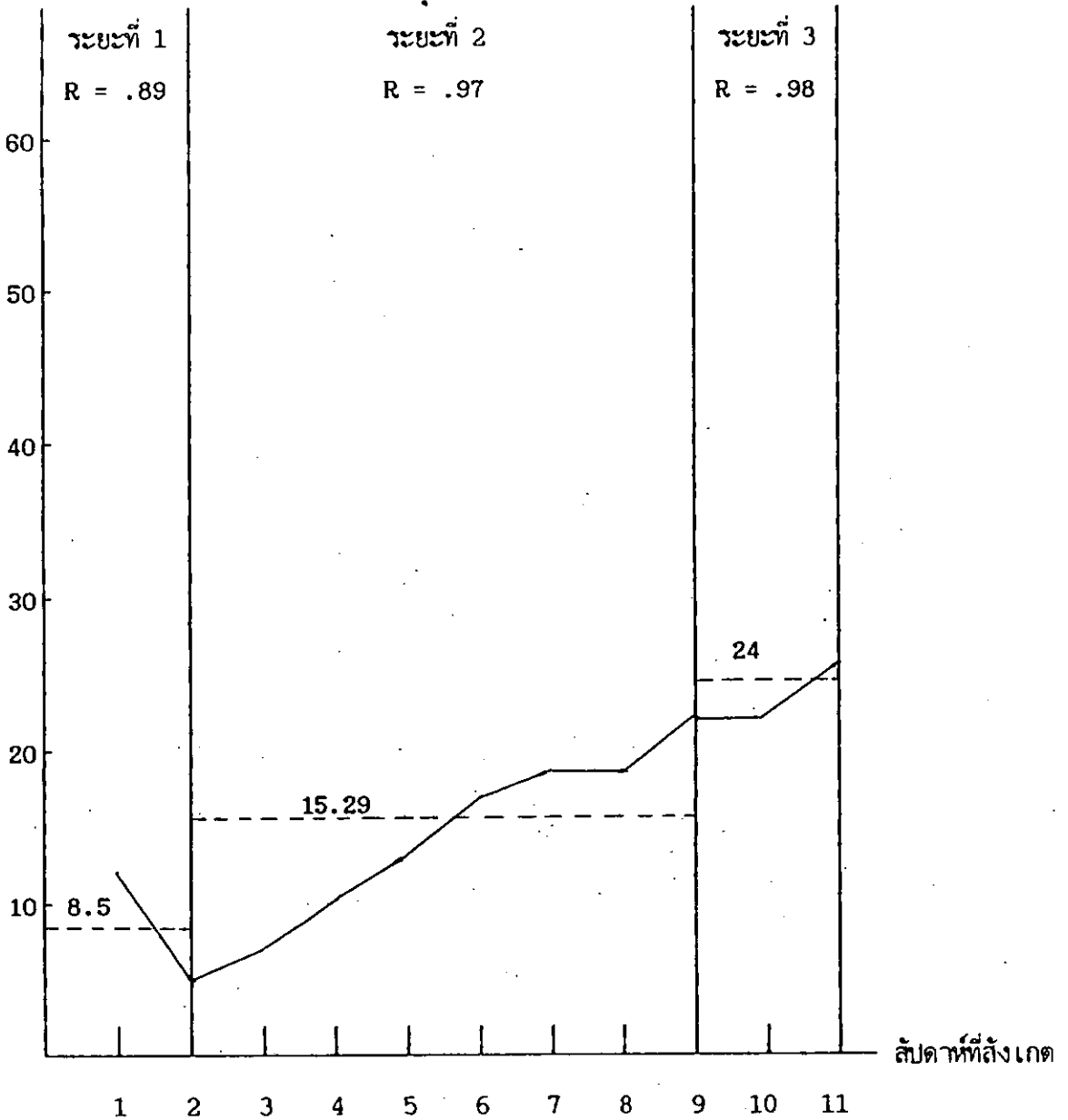

- ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 6 ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

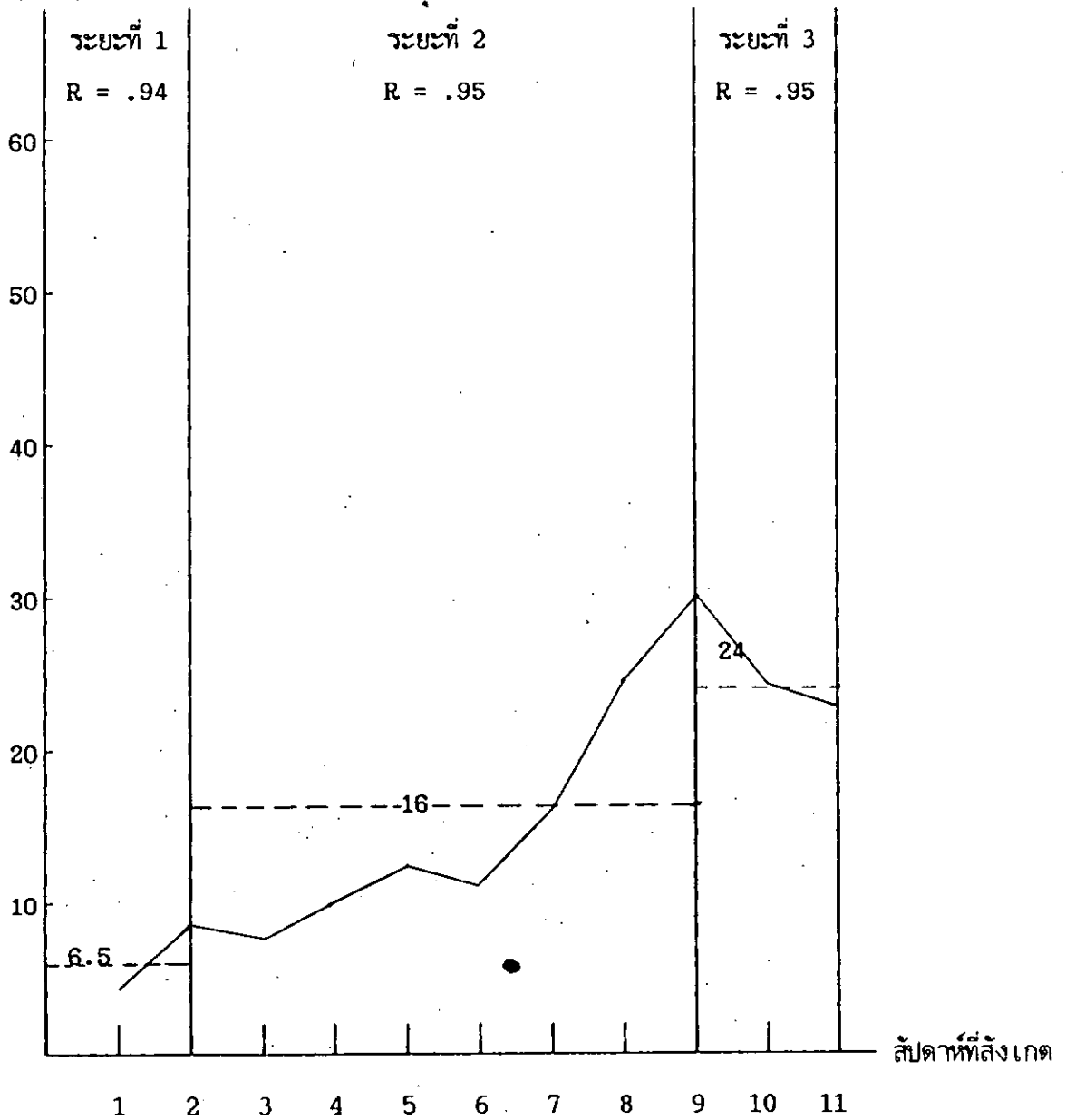
ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 7 ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

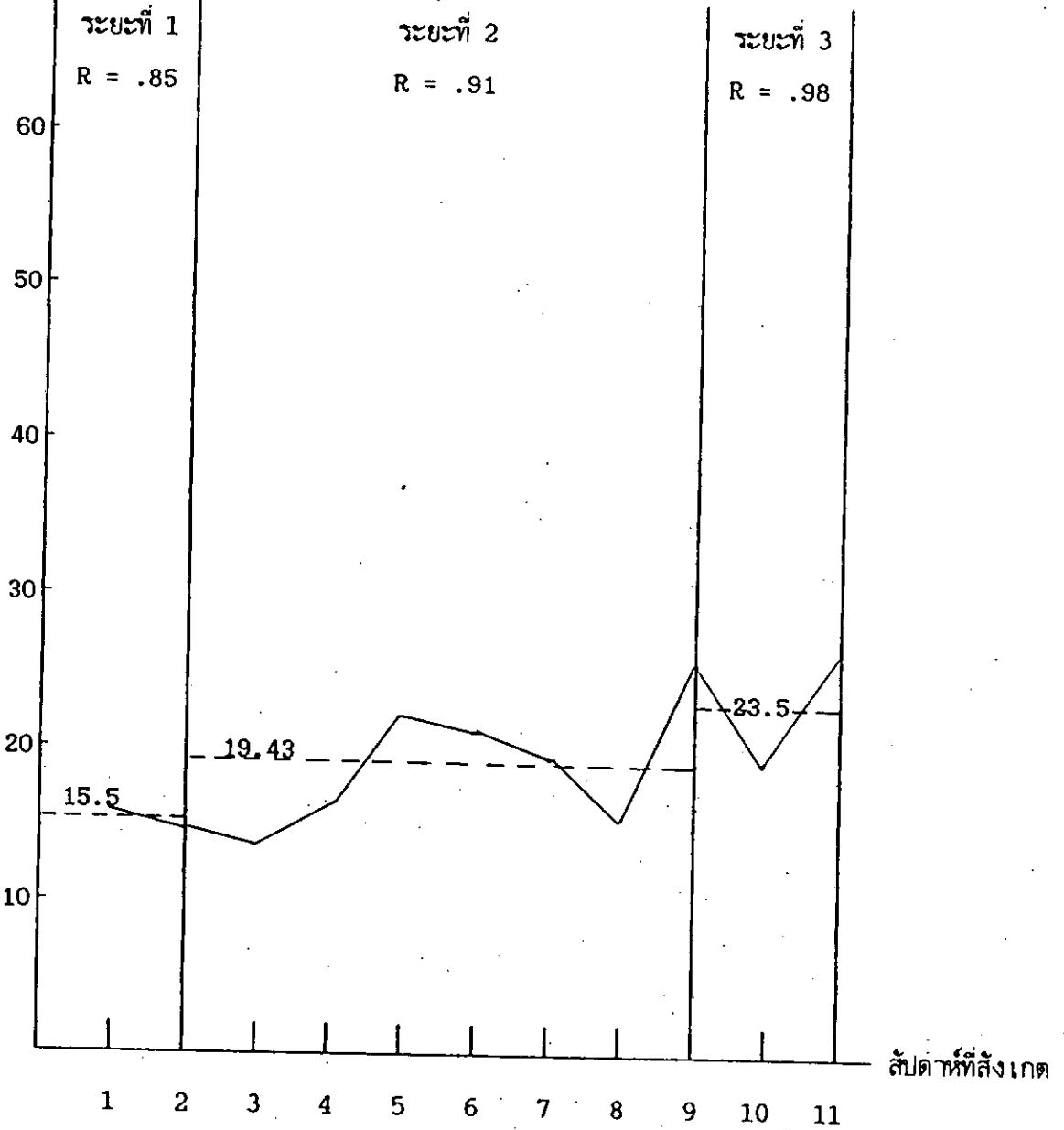
ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 8 ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

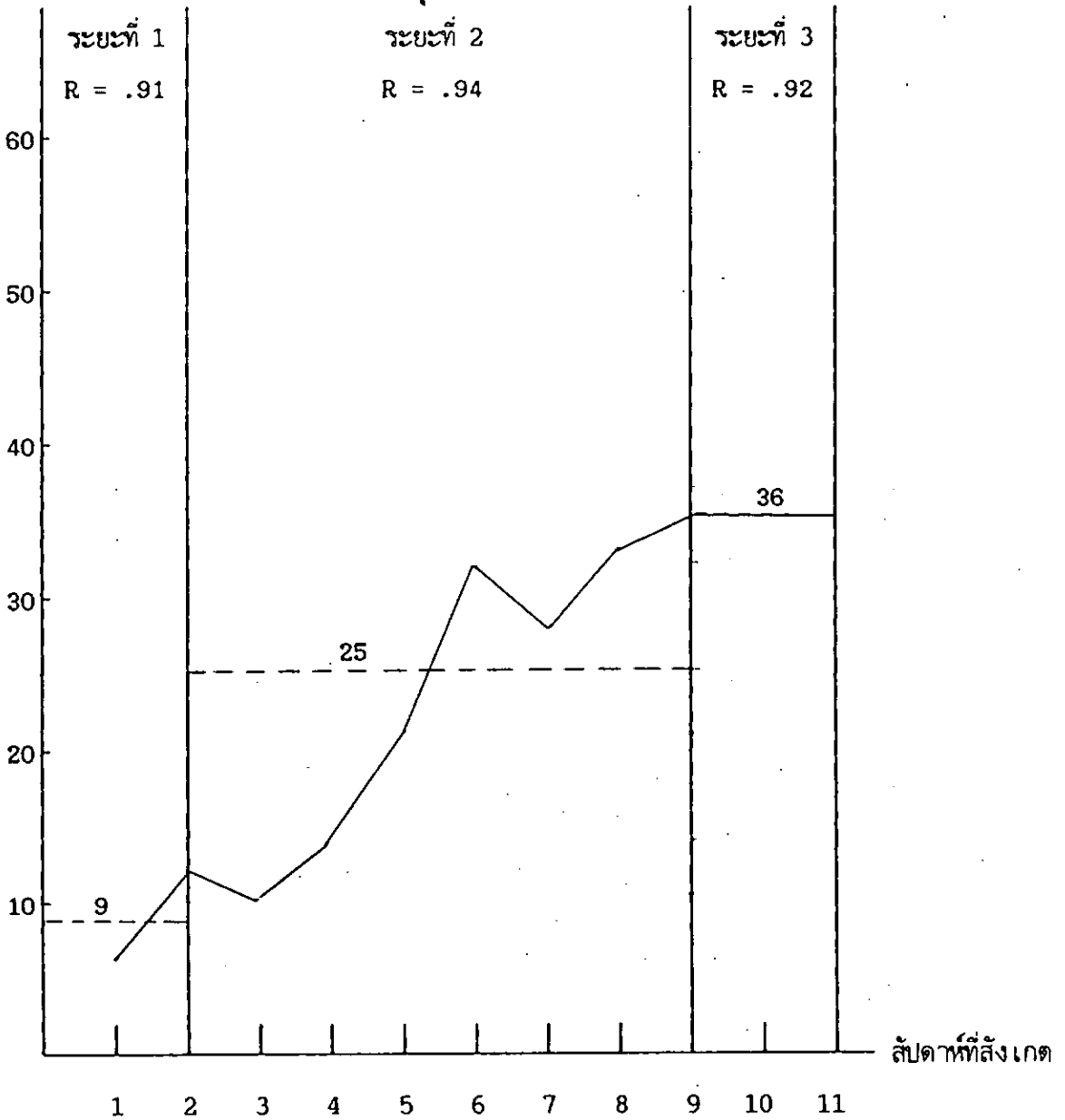
ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- - - - - ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 9 ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

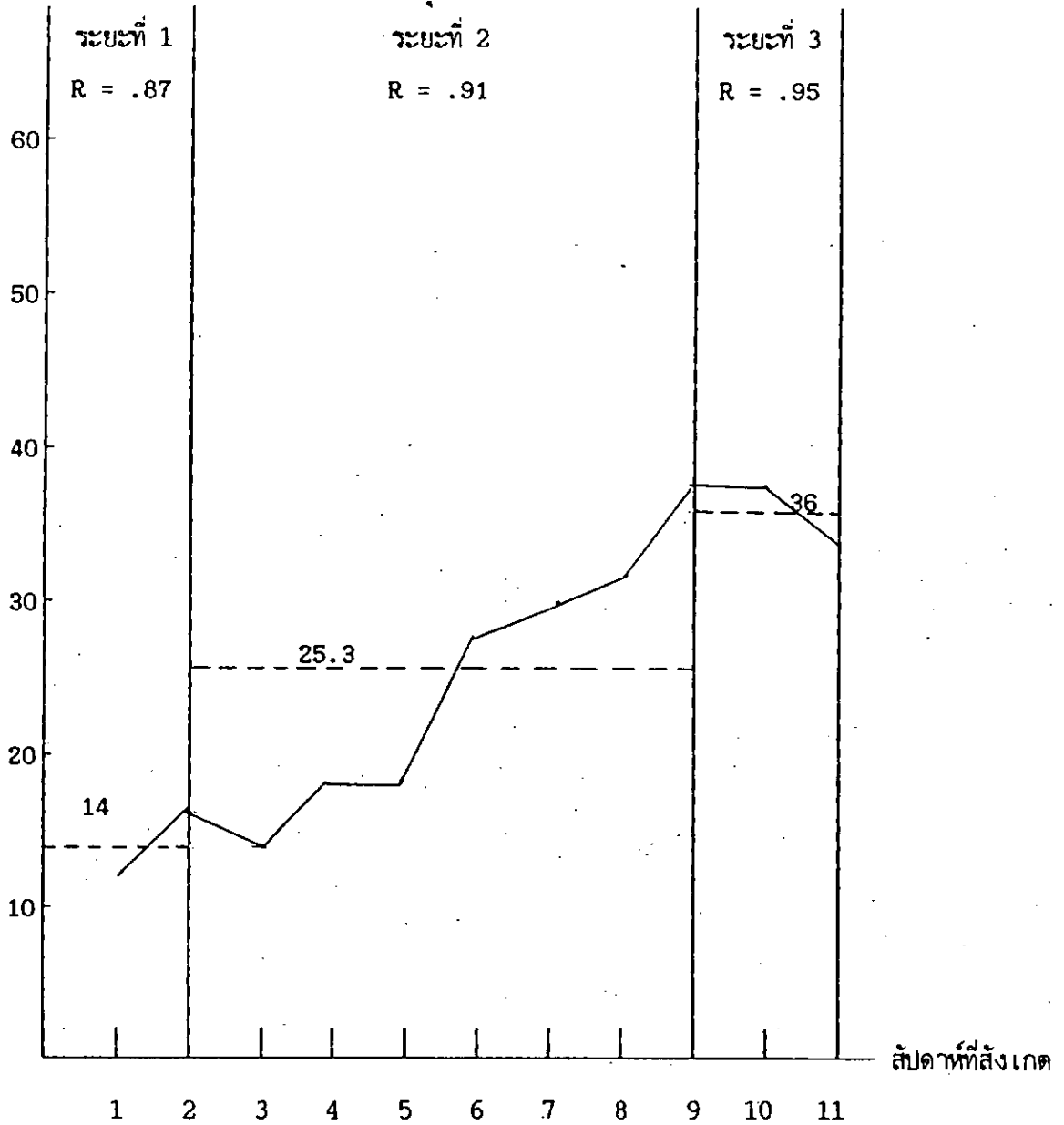
ความถี่ของความร่วมมือนำการอภิปรายกลุ่ม

- ความถี่ของความร่วมมือนำการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือนำการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 10 ความถี่ของความร่วมมือนำการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

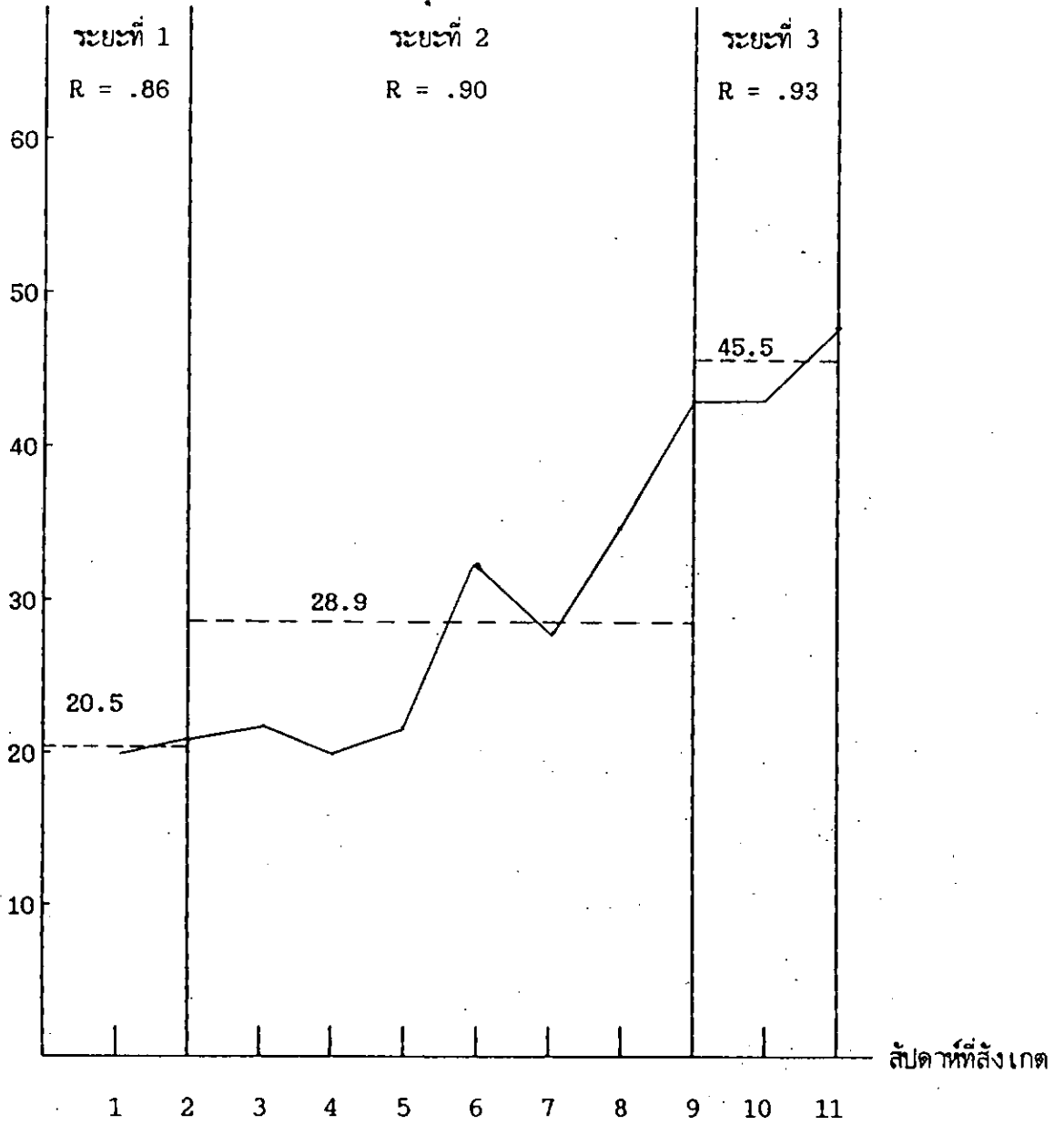
ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 11 ความดีของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

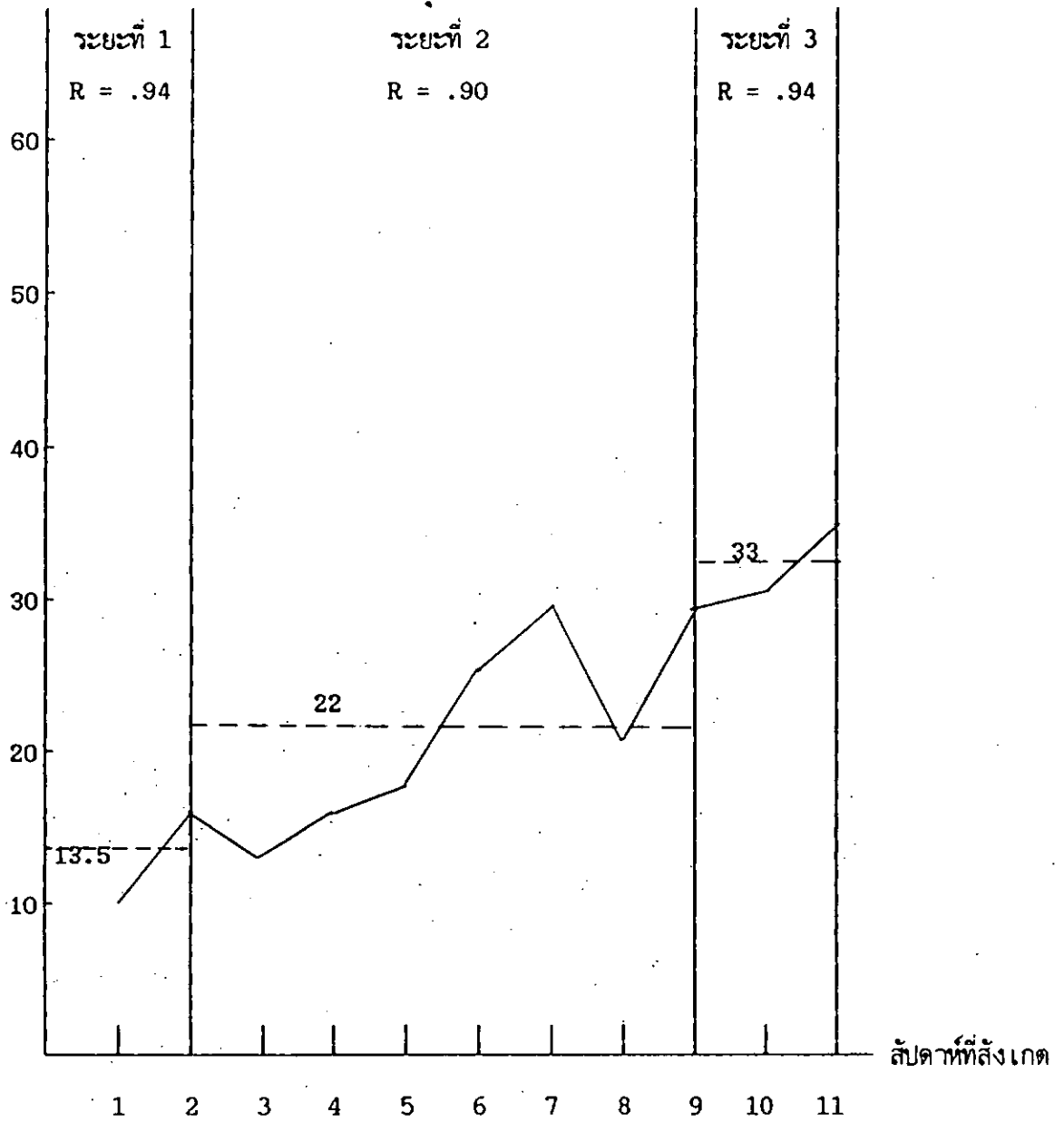
ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

_____ ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่าเฉลี่ยของความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
 R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

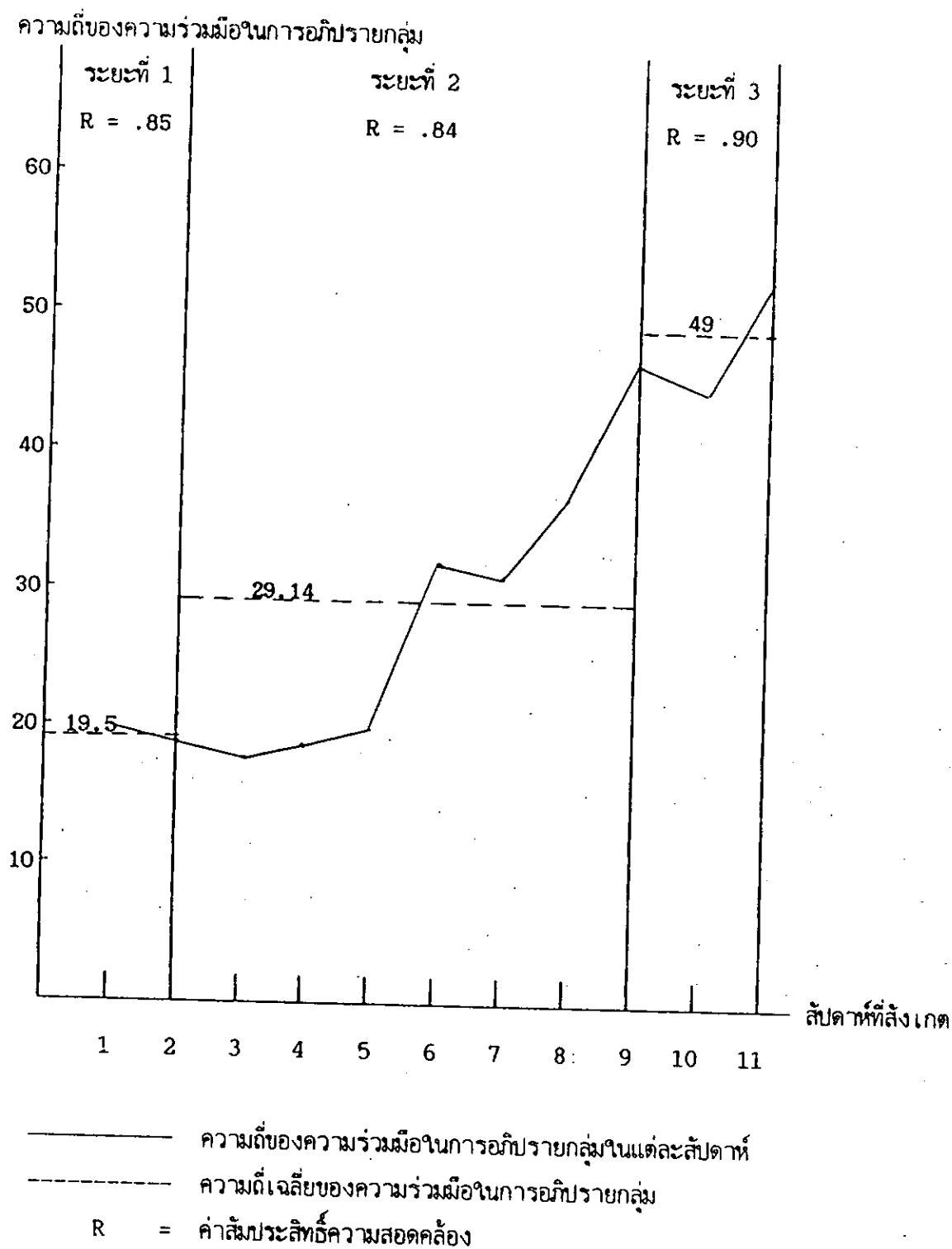
ภาพประกอบ 12 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
- ความดีเฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
- R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

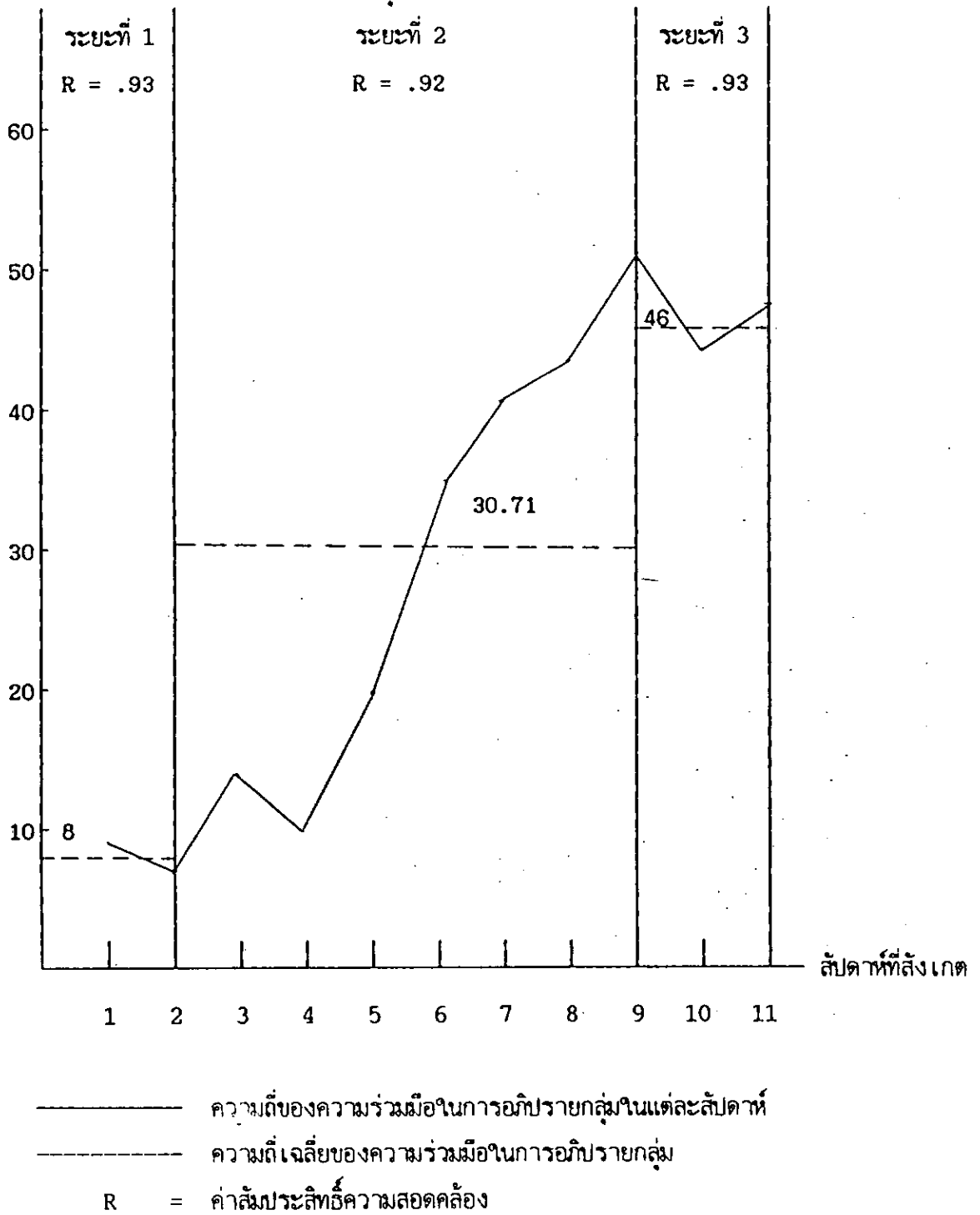
ภาพประกอบ 13 ความดีของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

ภาพประกอบ 14 ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

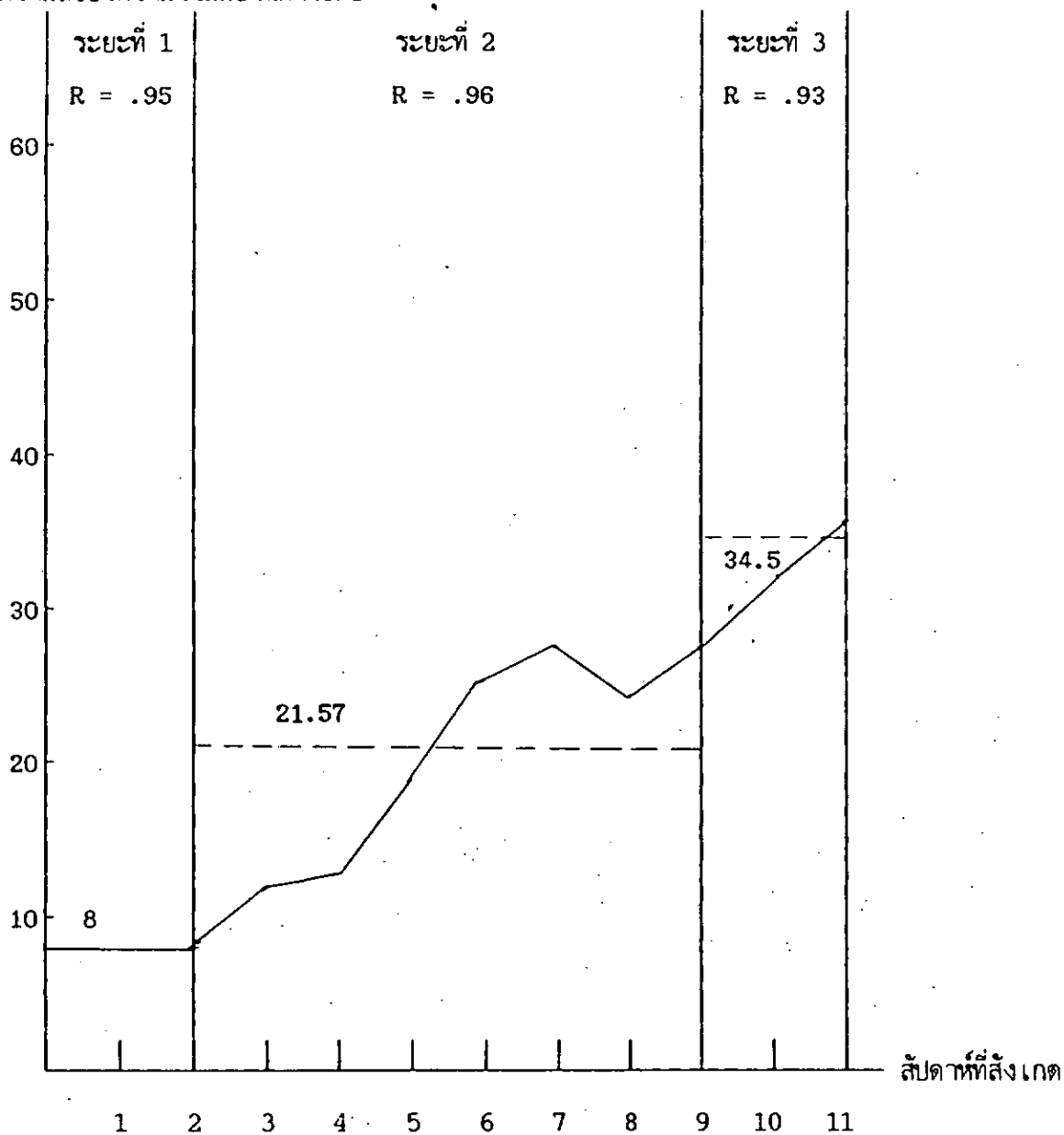

ความถี่ของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่ม

ภาพประกอบ 15 ความถี่ของความร่วมมือนในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

- ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
 R = ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 16 ความถี่ของความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพวงแก้ว	ชื่อสกุล เนตรโสภารักษ์
เกิดวันที่ 10 พฤศจิกายน	พุทธศักราช 2503
สถานที่เกิด	เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38/13 หมู่ 10 ตำบลบางด้วน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านลานแหลม ตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาปีที่ 5 (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2525	กศ.บ. (สังคม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
พ.ศ. 2533	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ

ของ

พวงแก้ว เนตรโอภาารักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2533

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 14 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึก โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โปรแกรมฝึกกิจกรรมกลุ่ม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ Mann - Whitney U Test และ Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม

THE EFFECT OF GROUP WORK ON THE PARTICIPATION IN GROUP DISCUSSION
OF PRATHOM SUKSA VI STUDENTS AT BAN LANLAEM SCHOOL
IN CHANGWAT NAKHORNPATHOM

AN ABSTRACT

BY

POUNGKAEW NEADOPARUX

A dissertation submitted in Partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counsling Psychology
at Srinakarinwirot University

February 1990

The purpose of this experimental research was to study the effect of Group Work on the participation in group discussion of prathom suksa VI students at Ban - Lanlaem School in Changwat Nakhornpathom in the year of 1990. Fourteen of them were randomly selected as the sample. They were randomly selected for an experimental group and a control group, seven students of each. The experimental group was assigned to participate in the group work program, while the control group was given participation the information on group discussion.

The instruments used for collecting data were a behavior recording of participation in group discussion, group work program and the information on group discussion participation.

Mann - Whitney U Test and Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test were used to analyze the data. The results of the study indicated the significant greater growth in the participation in group discussion in both experimental and control groups. The differences favored the experimental group at .01 level.

Due to the results of the study, there was an effect of group work on developing Participation in Group Discussion of Pratom Suksa VI students at Ban - Lanlaem School in Changwat Nakhornpathom.